

Riksdagens protokoll

2014/15:59

Torsdagen den 12 februari

Kl. 12.00–18.58

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 februari justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält Emma Hult som suppleant i
utbildningsutskottet samt

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Andreas Norlén som suppleant
i Utrikesnämnden och Maria Stockhaus som suppleant i Nordiska rådets
svenska delegation.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleant i utbildningsutskottet
Emma Hult (MP)

suppleant i Utrikesnämnden
Andreas Norlén (M)

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation
Maria Stockhaus (M)

§ 3 Meddelande om namnändring

Andre vice talmannen meddelade att Heidi Kronvall (SD) ändrat namn
till *Heidi Karlsson*.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:238

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:238 Fikru Maru

av Désirée Pethrus (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2015.

Skälet till dröjsmålet är möte med EU-nämnden, inkommande besök och tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 11 februari 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Tove Friberg

Tf. expeditionschef

Interpellation 2014/15:239

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:239 Livsmedelsstrategin och gårdsförsäljningen av öl och vin

av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras av statsrådet Gabriel Wikström den 10 mars.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 11 februari 2015

Socialdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 5 Tillämpning i fråga om Ryssland av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU3

Tillämpning i fråga om Ryssland av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (prop. 2014/15:30) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 11.)

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU6
Översynen av Arbetsförmedlingen
föredrogs.

*Översynen av
Arbetsförmedlingen*

Anf. 1 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera ett utskottsinitiativ, *Översynen av Arbetsförmedlingen*, AU6 från arbetsmarknadsutskottet.

Låt mig först påminna om att valet hade sina förlorare. Förlorarna var den så kallade alliansregeringen, som backade 10 procentenheter.

Men så hände någonting i höstas. De borgerliga partierna fick igenom sin budget tillsammans med Sverigedemokraterna. Det får naturligtvis konsekvenser.

En konsekvens är att Regeringskansliet ska minska med 200 miljoner kronor. Det är det ena.

Det andra, som är så självklart, är att när man byter regering efter ett val byter man inriktning på politiken. Det är då gamla värderingar ska lyftas ut och bytas mot nya, fräscha idéer.

Sammantaget innebär det att man ska klara av att dels minska kostnaderna på Regeringskansliet, dels lägga om politiken.

Det gjorde regeringen och lade också ned en utredning om Arbetsförmedlingen, vilket nu har upprört oppositionen. Jag kan tänka mig att upprördheten är ett tecken på att man minsann ska visa att man är i opposition och att man opponerar. Annars förstår jag inte riktigt.

Nu kräver Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna med benäget bistånd av Sverigedemokraterna att den gamla utredningen om översyn av Arbetsförmedlingen ska återupptas. Och inte nog med det: Den ska återupptas med samma gamla direktiv som den förra arbetsmarknadsministern Elisabeth Svantesson skrev.

Man kan fundera på om det är riksdagens roll, att det är vi här i riksdagen som skriver direktiv till utredningar som regeringen ska göra. Jag tror att det är konstitutionellt fel. Det är inte vår uppgift. Men kanske någon på den borgerliga kanten kan förklara det.

Tittar man i de gamla direktiven, som ni nu vill ska återupptas, kan man bland annat läsa att utredningen ska utreda hur Arbetsförmedlingen kan privatiseras. Det är väl Centerns gamla krav som ligger där, att man ska marknadsutsetta statens viktigaste verktyg för arbetsmarknadspolitiken.

Har vi inte fått nog av privatiseringar i detta land? Har det inte funnits en stadig kritik mot vad som har hänt inom välfärdstjänsterna och hur skattemedel har utnyttjats? Nu vill man göra samma sak med utredningen om Arbetsförmedlingen. Det tycker Sverigedemokraterna är en alldeles utmärkt idé. Det är bara ett ytterligare tecken på att Sverigedemokraterna är ett utpräglat högerparti, långt ut på högerkanten.

Låt oss, herr talman, göra en liten utvärdering av Arbetsförmedlingen under åtta års borgerlig politik. Om man ska sammanfatta det kort kan man säga: Det gick inte bra – det gick till och med uselt. Arbetsförmedlingen blev den mest kritiserade myndigheten av alla. Svenskt Näringsliv, de centrala fackliga organisationerna LO, TCO och Saco, Företagarna,

kommunerna, de arbetslösa, ja, alla intressenter, var starkt kritiska till hur Arbetsförmedlingen sköttes och styrdes.

Det kanske fanns några nöjda intressenter också? Ja, det kanske var någon fas 3-anordnare som tjänade pengar på att låsa in arbetslösa i meningslösa aktiviteter. Andra saker som inte fungerade var lotsarna, jobbcoacherna och så vidare. Detta ledde till en kritikerstorm hos allmänheten.

Vi fick höra och se att Arbetsförmedlingen hade stora ledningsbekymmer, och personalen började vittna om att det fanns en kultur som tryckte ned dem och en allt sämre arbetsmiljö. Hur kunde det bli så? Hur kunde den borgerliga regeringen tillåta detta? Fanns det över huvud taget något intresse för Arbetsförmedlingen?

Ansvariga statsråd var moderater. Den som senast var arbetsmarknadsminister i en borgerlig regering var Elisabeth Svantesson, som i dag är vice ordförande i utskottet. Nu vill man återuppväcka en utredning som hon skrev direktiven till. Jag tycker att det är ganska konstigt.

Nu har vi en regering som omedelbart vill åtgärda bristerna och få myndigheten att utvecklas till det vi vill att den ska utvecklas till: en professionell matchningsexpert. Arbetsförmedlingen ska vara den naturliga samarbetspartnern på central, regional och lokal nivå med alla intressenter.

Vår regering har nu ändrat i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen. I stället för den överdrivna detaljstyrningen och de omfattande återrapporteringskraven, som den gamla regeringen lade på Arbetsförmedlingen, får vi nu äntligen ge de enskilda arbetsförmedlarna större spelrum att verka på ett bättre sätt. Matchningen ska förbättras. Förmedlingsverksamheten ska på ett mycket bättre sätt anpassas till arbetsgivares och arbetssökandes behov. I den förra, moderatledda regeringens styrdokument fanns inte ens en förbättrad matchning med som ett tydligt mål.

Herr talman! Arbetsförmedlingen har under beredningen av detta ärende besökt utskottet och informerat om det omfattande förnyelsearbete som man har dragit igång inom myndigheten. Jag tror mig veta att alla vi ledamöter i arbetsmarknadsutskottet var nöjda med den redovisning vi fick av det stora, pågående förändringsarbetet.

Nu kan vi konstatera att det råder stor konsensus. Roger Haddad såg riktigt glad ut när generaldirektören sa det: Det råder konsensus mellan de anställda och ledningen. Man har kommit överens om att mycket ska förändras. Man har kommit överens om på vilket sätt man ska göra det och vart man ska.

Det ska vara tidiga insatser, inte som förr när ni styrde med ert regelsystem för Arbetsförmedlingen, vilket gjorde att arbetsgivare fick vänta på arbetslösa ungdomar i upp till två år. Då sa reglerna, som ni inrättade, att man ska vara arbetslös länge för att få hjälp. Nu är det tidiga insatser som gäller. Nu är det samarbete med företagen på ett helt annat sätt som gäller. Nu är det större frihet för arbetsförmedlare att kunna göra sitt jobb på ett professionellt sätt så att det ger resultat. Det är mer fokus på jobbförmedling och mindre på kontroller av de arbetslösa.

Regeringen kommer naturligtvis att låta göra översyner av Arbetsförmedlingen från olika håll löpande under mandatperioden. Arbetsförmed-

lingen får inte, som ni gjorde, först lämnas vind för våg och sedan detaljstyras. Man måste in dem som skulle göra det goda jobbet i en byråkrati så att de inte kunde leverera ett gott resultat.

Slutligen vill jag återigen, herr talman, påminna om det krav som Alliansen nu tillsammans med Sverigedemokraterna ställer på att man ska återuppta en gammal utredning med samma direktiv. Jag vet inte ens om det är tillämpligt att riksdagen gör det.

Om riksdagen tillsätter utredningar kan riksdagen också skriva direktiv. Men om man via ett tillkännagivande säger till regeringen att de här direktiven gäller för den här utredningen kan man inte göra det. Direktiven kan bara skrivas av regeringen, som får ett uppdrag av riksdagen. Det där får ni förklara ordentligt för oss. Jag hoppas att ni gör det också.

Herr talman! Jag yrkar återigen bifall till vår reservation, som vi har tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

(Applåder)

Anf. 2 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Med anledning av den nyligen avslutade översynen av Arbetsförmedlingen föreslår Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna att riksdagen ger regeringen till känna att arbetet med översynen av Arbetsförmedlingen ska återupptas senast den 15 april 2015.

I betänkandet har Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lämnat en reservation.

Vi anser att Arbetsförmedlingen har en central roll i genomförandet av regeringens reformer. Arbetsförmedlingen har fyra mål att jobba mot, nämligen ungdomsarbetslöshet, långtidsarbetslöshet, matchning av arbetslösa med lediga jobb och etablering av nyanlända på arbetsmarknaden.

Herr talman! Regeringen har beslutat att avreglera Arbetsförmedlingen så att de som arbetar på myndigheten kan använda sin professionella kompetens och inte vara detaljstyrda av regeringen. En del i det nya upplägget som Arbetsförmedlingen har fått är att minska den tidskrävande byråkrati som präglat myndigheten de senaste åren. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen minskar fokus på att administrera och kontrollera arbetslösheten och i stället lägger mycket mer fokus på att se till att arbetssökande kommer i jobb.

Regeringen har presenterat en ny inriktning för arbetsmarknadspolitiken, och många av de frågeställningar som utredningen skulle analysera är sådant som hanteras i myndighetens utvecklingsarbete.

Herr talman! I december 2014 röstade allianspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna nej till regeringens budget, vilket resulterade i att arbetet med att åtgärda de tidigare bristerna inom Arbetsförmedlingen har blivit försenat.

Vi har inte mycket tid att förlora. Tiden går fort, och vi har ca 400 000 medborgare som förväntar sig att Arbetsförmedlingen kommer att föreslå något som passar just personen i fråga.

Som sagt, tiden går fort. Tänk att det tog allianspartierna drygt sju år vid makten att förstå att Arbetsförmedlingen var i behov av att genomgå en översyn av sin verksamhet.

Det är bråttom. Vi behöver så fort som möjligt en väl fungerande arbetsmarknad – en arbetsmarknad där unga arbetslösa får möjligheten att skaffa jobb och uppfylla sina drömmar, där människor med funktionsnedsättning får en ärlig chans i livet, där långtidsarbetslösa äntligen hittar ett jobb att gå till och där nyanlända så fort som möjligt kommer in i gemenskapen och integreras i det nya landet.

Miljöpartiet ser mycket positivt på att arbetsmarknadsminister Ylva Johansson åker landet runt och träffar de flesta kommuner i landet. Kommunerna och Arbetsförmedlingen får möjlighet att samarbeta och gemensamt försöka ta itu med arbetslösheten.

Miljöpartiet utesluter inte att i framtiden tillsätta utredningar om det behövs för att Arbetsförmedlingen ska uppnå de uppsatta målen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Anf. 3 ALI ESBATI (V):

Herr talman! I dag debatterar vi ett betänkande som på flera sätt är ganska märkligt. De fem samlade högerpartierna önskar sig ett tillkännagivande till regeringen om att en nedlagd utredning ska återupptas och att det ska göras med tidigare beslutade direktiv.

Om det inte fanns risk att en sådan process tar tid och energi från ett mycket viktigt förändringsarbete i en mycket viktig myndighet skulle det här kravet i huvudsak ha komiska kvaliteter. Här har vi alltså fyra partier som aktivt önskar använda riksdagen som arena för att påminna om sina egna monumentala misslyckanden på ett centralt fält – misslyckanden som på ett avgörande sätt bidrog till en rekordartad valförlust. Och så har vi ett parti som huvudsakligen är helt ointresserat av den här frågan – och de flesta andra frågor – men som tycker att det är roligt att ställa till med hyss ibland och som har bestämt sig för att hänga på och se vad som händer. Som det är nu blir det ju bara märkligt.

Det är ett faktum att Arbetsförmedlingen har problem. Man kan utan vidare säga att Arbetsförmedlingen har mycket stora problem. Förtroendet för myndigheten är lågt hos de arbetslösa, hos många arbetsgivare och hos allmänheten i övrigt. Det är allvarligt, och det är inte alls förvånande.

Det mest grundläggande skälet till att man har lågt förtroende för Arbetsförmedlingen är att arbetslösheten är mycket stor. Det finns väldigt många människor som behöver stöd, och många får inte det stöd som de behöver.

För att råda bot på det problemet behövs det först och främst en omläggning av den ekonomiska politiken jämfört med hur det var förut. En politik för investeringar och anställningar är det som behövs i stället för den misslyckade, ideologiskt enkelspåriga politik vi har sett de åtta senaste åren. Det är en politik där man hoppas att om de mest välbeställda bara blir ännu mer välbeställda ska de hitta på en massa bra grejer som skapar välbstånd och välfärd. Det är en politik som dessvärre har blivit ytterligare förlängd tack vare just de fem högerpartier som står bakom det här betänkandet.

Men det är inte bara misslyckandet med den ekonomiska politiken som förklarar situationen på Arbetsförmedlingen i dag. Också utformningen av arbetsmarknadspolitiken och de direktiv som Arbetsförmedlingen fick genom åren av den tidigare regeringen har haft en påtagligt negativ effekt på myndighetens möjligheter att göra det som de flesta människor förväntar sig av Arbetsförmedlingen, nämligen att den ska hjälpa människor som är arbetslösa att hitta fram till arbete och bli bättre rustade för att göra det.

Den korta sammanfattningen är att man tidigare har haft en politik som har varit helt inriktad på att bekämpa de arbetslösa i stället för att bekämpa arbetslösheten. Helt i linje med det har också Arbetsförmedlingen fått mer och mer av kontroll- och bestraffningsfunktioner gentemot de inskrivna. Det är klart att det dels har gett mindre tid och energi till att ha arbetsgivarkontakter och personlig kontakt med de arbetslösa, dels har tärt på förtroendet i kontakten.

Den som har brytt sig om att lyssna på signalerna från personalen på Arbetsförmedlingen har inte heller missat att detta har varit väldigt jobbigt för många av de anställda där eftersom de i likhet med andra människor vill göra ett bra jobb och hjälpa folk. Raimo Pärssinen var inne på det. Det skapades en dålig kultur på Arbetsförmedlingen under tidigare generaldirektörer, som de borgerliga under partyaktiga former lanserade som det som skulle lösa alla problem. Det här tar tid att fixa, och det ska vi komma ihåg.

En annan del av Alliansregeringens politik för Arbetsförmedlingen, som ligger helt i linje med den ideologiska uppfattning som jag beskrev tidigare, var att man i olika omgångar pressade fram en tvångsmässig upphandlingsverksamhet.

Arbetsförmedlingen har alltså haft ett krav på sig att lägga ut delar av sin egen verksamhet. Det har dels lett till samordningsproblem och förlust av kärnkompetens, dels lett till att det har varit väldigt många oseriösa aktörer som har tagit emot pengar. Det har varit coacher med sektpedagogik, och det har varit fas 3-anordnare som har tjänat väldigt gott på att ha väldigt dåliga typer av åtgärder. Men det är klart att det blir så om man till varje pris vill att man ska fortsätta med mer och mer privatisering.

Vad tänker då företrädarna för den här politiken när de nu av svenska folket har fått den fina möjligheten att kontempera över sina egna insatser i opposition? Jo, de vill ha mer av samma sak. Man kan titta på direktiven till den utredning som den nuvarande regeringen avslutade. I några fall är det väldigt allmänt hållna direktiv. I andra fall är de inriktade på ytterligare uppsplittring och tvångsprivatisering av verksamheter.

Man skriver att man vill "utreda möjligheten och lämpligheten att konkurrensutsätta vissa delar av Arbetsförmedlingens verksamhet som inte utgörs av myndighetsutövning". Det är ett krångligt sätt att säga att man helst vill att Arbetsförmedlingen i ännu mindre grad ska vara en myndighet som är en del av en arbetsmarknadsmodell där individer får hjälp av samhället att komma på fötter när de har drabbats av arbetslöshet och i ännu större grad ska vara en kontroll- och bestraffningsmyndighet. Det är ganska beklämmande.

Herr talman! Vänsterpartiet har många och starka synpunkter på jobbpolitiken och på de arbetsmarknadspolitiska programmen. Vi kommer

att följa upp det som sker i förhandlingar och i samarbete med regeringen när det låter sig göras och utifrån vår konstruktiva oppositionsroll när det passar bättre.

Också när det gäller Arbetsförmedlingens arbete har vi presenterat vår syn i tidigare motioner och på andra sätt. Det är vår bestämda uppfattning att det finns ett behov av ett stort förändringsarbete på Arbetsförmedlingen. Men vi, liksom högerpartierna, känner till att det pågår ett sådant arbete, som det ännu är alltför tidigt att utvärdera.

Det är också så att den nuvarande regeringen har tagit en del snabba grepp om Arbetsförmedlingen. Redan i det första regleringsbrevet försökte man inrikta arbetet mer mot matchning och mot arbetsgivares och arbetsökandes enskilda behov. I dag kan vi i tidningen läsa en artikel med rubriken: "Arbetsförmedlingen lättar på 'krångliga' regler". Det står: "Arbetsförmedlingen drar ned på sina stenhårda och tidsödande kontroller." Det är sådant som har gett högerpartierna panik. Man tycker väl att det är tråkigt att man ska hålla på med det. I stället vill man ha en lite fluffig och stor utredning.

Behövs det ytterligare uppföljning och översyn? Ja, det gör det helt säkert, men det blir ju inte seriöst att komma och ropa efter sina egna bortsprungna käpphästar så här kort tid efter valet. Hade man varit genuint intresserad av att förbättra Arbetsförmedlingens arbete hade man ansträngt sig lite grann. Då hade rimligen förslagen också sett annorlunda ut.

Sveriges arbetslösa behöver en jobbpolitik värd namnet, och Sveriges arbetsförmedlare behöver tilltro till sin kompetens samt verktyg som gör det möjligt att göra ett bra jobb. Ingen behöver att en allians av dokumenterat misslyckade arbetsmarknadspolitiker och sensationslystna enfrågepartister ska spela ett spel med riksdagens befogenheter och försöka utfärda utredningsdirektiv åt regeringen. Därför, herr talman, har vi utformat och ställt oss bakom en gemensam reservation med regeringspartierna i den här frågan. Jag yrkar bifall till den reservationen. (Applåder)

Anf. 4 HANIF BALI (M):

Herr talman! Ja, vi är som sagt här för att diskutera detta ärende om en översyn av Arbetsförmedlingen. Denna översyn är viktig. Det handlar om att utifrån de senaste årens reformer och förändringar på arbetsmarknaden analysera myndighetens förutsättningar att framgångsrikt genomföra sitt uppdrag och även förbättra sitt uppdrag för att få arbetsmarknaden att fungera bättre.

I översynen av Arbetsförmedlingen ska man fokusera på och lämna förslag om Arbetsförmedlingens verksamhet i relation till andra aktörer och användning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I grund och botten handlar det om att förbättra arbetsmarknadens funktion och Arbetsförmedlingens funktion på svensk arbetsmarknad.

Jag kan notera att de talare som har varit uppe här tidigare har väldigt mycket kritik mot den tidigare regeringens politik. Det kan man ha, och det är väl legitimt att ha det när man tidigare har varit i opposition och nu tillhör ett annat lag. Men jag kan samtidigt notera att det inte finns någonting i utredningens direktiv eller i översynen som helhet som motsäger alla de fantastiska förbättringar som ni vill göra. Det finns inget motsatsförhållande mellan att förbättra Arbetsförmedlingens interna

arbete – vi har alla här tagit del av detta då Arbetsförmedlingen har kommit och redovisat det för oss – och att samtidigt ha en bred översyn med en utredning. Det finns ingen som helst motsättning. Det erkänner Arbetsförmedlingen själv.

När Arbetsförmedlingens generaldirektör besökte utskottet så han själv att det inte fanns något som helst motsatsförhållande. Tvärtom var han lite tacksam för att han hade fått ta del av en del av det som kansliet hade hunnit utreda.

Jag förstår inte vad ni är uppe och grämer er över. Det finns som sagt inget motsatsförhållande.

Jag kan enkelt dra en parallell till min yrkesroll. Jag är programmerare i grunden. När man utvecklar ett program slutar man inte, så att säga. Bara för att du uppgraderar från 2.5 till 2.6 och har ett hårt utvecklingsarbete är det inget som hindrar dig att samtidigt utveckla till 3.0. Det är precis så förbättringar sker i verksamheter. Det finns inget som helst motsatsförhållande.

Jag kan notera att utskottets ordförande och även arbetsmarknadsministern var väldigt positiva när den här utredningen sjösattes. Då tyckte alla att det var en fantastiskt bra idé. När den här utredningen skrotades var det plötsligt en väldigt dålig idé, för några veckor sedan. Men när utskottet började bereda detta ärende gick utskottets ordförande, socialdemokraten Raimo Pärssinen, ut och tyckte att det var bra med en översyn av Arbetsförmedlingen. Nu tycker man att den är dålig. Jag kan bara notera att de rödgröna partierna har intagit varenda position som är möjlig i denna fråga. Det är alltså något lurrt.

Samtidigt kommer de upp hit och pratar om allt annat än översynen. Jag kan väl ge lite kredd till Ali Esbati i alla fall, som berörde översynens innehåll något. Men jag kan även säga: Om Ali Esbati tror att det är en dålig idé att göra vissa av de förändringar som vi kanske vill göra borde väl utredningens kloka författare komma fram till det. Vi har ju sagt till dem att de ska se över lämpligheten. Kommer de fram till att det är olämpligt att göra vissa reformer är det fine. Låt utredningen utreda! Låt dem komma fram till sina slutsatser! Varför stoppa det? Vad är ni rädda för? Är ni rädda för att de slutsatser som de kommer att landa i inte kommer att passa i er ideologiska sfär? Är det detta som egentligen är rädslan?

I grund och botten tycker vi från Alliansens sida och Moderaterna att det är bra att det görs en bred översyn av en utomstående part och att Arbetsförmedlingen inte sitter och recenserar sig själv eller fokuserar på de akuta problem man har här och nu utan även kan vara lite mer långsiktig och tänka utanför myndighetens direktiv och ramar.

Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 5 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag går inte upp här för att jag vill ha någon kredd från Hanif Bali. Men om han inte känner till det kan jag meddela honom att vi faktiskt har haft överläggningar med Moderaterna när det gäller den här frågan. Då sa vi: Vi har ingenting emot en översyn – absolut inte. Men varför kräver ni att den ska gå på gamla direktiv? Vad har du för svar på den frågan?

Vi var så nära varandra. Ändå säger ni nej. Ni vill faktiskt ha den här oppositionen. Ni vill ta den här matchen på något vis. Då blir det lite löjligt, tycker jag. För det finns väl en seriositet i det hela också?

En regering är fylld av politik och ideologi som pekar åt ett visst håll. De här direktiven pekar åt en borgerlig regerings politik. Om man vill ha en riktig översyn kommer det att bli en översyn. Vi sa ja till det. Men ni kräver att det ska vara de gamla direktiven.

Kan riksdagen konstitutionellt sett över huvud taget tala om för en regering vilka direktiv den ska skriva? Svara på det, Hanif Bali!

Varför söker ni strid i denna fråga? Ni kunde ha slopat de där gamla direktiven. Nej, sa ni, det går inte. Ni ville ha det här kriget, och då får ni det. Men förklara för mig och för oss alla varför de gamla direktiven skulle gälla! Ni är positiva till en översyn. Det är vi också.

Anf. 6 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det här kanske är nytt för Socialdemokraterna, men anledningen till att de gamla direktiven ska gälla är att det är bra direktiv. Jag förstår att Socialdemokraterna är redo att kompromissa enbart för maktens skull om saker som är bra och vettiga. Riktigt så fungerar det dock inte. Vi är ute efter att genomföra borgerlig politik. Men vi är även ute efter att förutsättningslöst se om de här reformerna är bra och tillämpliga och går att genomföra. Det är väl fullt rimligt att göra en översyn som tittar förutsättningslöst på arbetsmarknadens funktion och Arbetsförmedlingens uppdrag. Det är i grund och botten bra.

Raimo Pärssinen undrar om det kommer att funka konstitutionellt. Det kommer vi att kunna avgöra här vid voteringstillfället. Jag tror inte att det är mycket som kan hindra mig från att trycka på ja-knappen. Vill Raimo Pärssinen pröva det konstitutionellt – fine, kör på! Låt oss se var det landar! Men något säger mig att Socialdemokraterna ska passa sig för att komma med alltför mycket pekpinnar om riksdagens möjligheter att komma med tillkännagivanden. Jag vill minnas att Socialdemokraterna själva utnyttjade tillkännagivandeverktyget ganska friskt förra mandatperioden.

Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Ska vi ha den världen här i Sveriges riksdag att vi ändrar konstitutionen och regelverket för konstitutionen genom votering om ett ärende i arbetsmarknadsutskottet? Är det detta Hanif Bali säger? Var finns seriositeten? Så fungerar det inte, eller hur?

Ni säger att ni vill ha en förutsättningslös översyn. Varför försöker ni då tvinga på direktiv som säger att vi ska titta om vi kan privatisera? Är det förutsättningslöst? Om man skriver direktiven ord för ord här i kammaren, är det då förutsättningslöst? Hanif Bali nickar. Han tycker att det är bra, för då blir det borgerlig politik.

Vi leker inte i Sveriges riksdag. Vi försöker behandla ärenden seriöst. Vi pratade med er och sa att vi gärna kan vara med på en översyn. Regeringen har ingenting emot det. Men varför ska ni tvinga på den era gamla direktiv och gamla förslag om vad som ska utredas och vad som ska ingå?

Det är ni som har ställt till det med Arbetsförmedlingen. När den förra generaldirektören utnämndes var det ett stort hallelujamöte. Nu skulle allting fixas! Men sedan gick det bara bakåt. Det kom massiv kritik hela

tiden. Till slut sa ni före valet att det skulle göras en översyn. Det fanns ett tryck och en stark kritik mot att det fungerade så dåligt.

Nu drar ni upp det gamla kravet i stället för att försöka komma överens om en översyn av det hela. Ni kräver att denna översyn ska utgå från borgerlig politik och era borgerliga värderingar. Det ska privatiseras mer. Är det förutsättningslöst?

Det är synd att inte Elisabeth Svantesson är här och tar debatten. Jag vill inte heller ge Hanif Bali någon kredd. Det bär mig emot just nu.

Anf. 8 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Jag kan undvara kredd från Raimo Pärssinen. Jag tror att jag överlever dagen.

Det är ett smått fantastiskt kryphål Raimo Pärssinen har hittat. Han menar att vi ändrar Sveriges grundlag och konstitution på sittande möte här i Sveriges riksdag. Om det vore så att den här voteringen så kraftigt inskränkte Sveriges konstitution tror jag att talmannen hade ingripit och krävt en annorlunda voteringsordning.

Samtidigt kommer det som en chock för Raimo Pärssinen att borgerliga politiker vill bedriva borgerlig politik. Det verkar vara en chock för Raimo Pärssinen att inte alla i grund och botten vill bedriva socialdemokratisk politik. Men nej, det är inget förvånansvärt. Vi är valda av våra väljare för att bedriva den politik som vi har gått till val på. Svårare än så är det inte. Vi kommer att göra allt som står i vår makt för att bedriva den.

Raimo Pärssinen felpresenterar dessutom de direktiv som finns till utredningen. Dessa handlar inte om hur man ska privatisera utan om att utreda lämpligheten. Ja, det är förutsättningslöst. Om det är så att utredningen kommer fram till att det är olämpligt att privatisera, konkurrensutsätta eller för den delen förstatliga vissa delar, låt den då komma fram till det!

Men samma direktiv som vi nu ger till denna utredning var ni tacksamma och glada för vid sjösättningen i våras. Det är märkligt! Då var ni lyckliga och välkomnade dem. Nu ångrar ni er plötsligt och byter fot. Ni har intagit varenda möjlig position som finns. Det är inte seriöst, Raimo Pärssinen.

Anf. 9 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men jag fick något slags kredd av Hanif Bali, så jag var tvungen att komma upp och försvara mig. Det var lugnt; det visade sig att det berodde på en missuppfattning från Hanif Balis sida.

Jag tog i mitt huvudanförande upp innehållet i både direktiven och arbetsmarknadspolitiken i allmänhet. Det är precis detta som förklarar varför det inte alls har varit ett hattande från vår sida. Som jag sa kan det mycket väl finnas anledning att på olika sätt följa upp Arbetsförmedlingens verksamhet. Det görs också på olika sätt. Det kan finnas anledning att göra en bredare och större utredning angående arbetsmarknadspolitikens effekter och så vidare. Men det är just innehållet i direktiven som vi pratar om nu och som har föranlett denna debatt. Det är att sträcka på svenska språkets gränser att säga att vi ska ha en

förutsättningslös utredning enligt exakt de här förutsättningarna. Det är inte seriöst att prata på det sättet.

De direktiv som ni nu vill återuppliva är en effekt av en intern dragkamp i den tidigare borgerliga regeringen, om vi ska se på det helt ärligt. Centerpartister och säkert en och annan ung moderat har velat gå ännu längre och tokprivatisera, vilket de inte har fått igenom. Då skriver man ett luddigare direktiv som går åt det hållet men inte riktigt säger det rakt ut.

Varför skulle det vara bra för Sveriges arbetslösa och för dem som jobbar på Arbetsförmedlingen att resultatet av den kohandeln ska breddas ut över deras arbete en gång till? Det är huvudfrågan, och där är det du som är svaret skyldig, Hanif Bali.

Anf. 10 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Ali Esbati undrar i grund och botten varför de direktiv vi ger till denna utredning kommer att gynna Sveriges arbetslösa. Då är det nästan som att jag skulle veta svaret på vad utredningen kommer att landa i. Det är klart att jag inte vet det! Det är därför man har en utredning. Jag vet inte hur det funkar i Ali Esbatis politiska tankevärld. Ska man först landa i sina slutsatser och sedan ha en utredning för att stärka dessa slutsatser?

Vi vågar säga att vi inte vet om och hur arbetsmarknaden kommer att påverkas. Därför är det rimligt att ha en bred översyn och se om det funkar eller inte. Är det tillämpligt med svensk lagstiftning? Kräver det stora organisatoriska förändringar? Hur ser Arbetsförmedlingens relation till andra aktörer ut? Vad bör Arbetsförmedlingen i grund och botten syssla med? Vad bör den inte syssla med?

Det är sådana frågor som till exempel arbetsmarknadsministern själv har tagit upp. Jag tycker att det är rimligt att ha en expertinstans som på ett grundligt och genomarbetat sätt går igenom frågorna.

Samtidigt ska vi veta att det finns ingenting i direktiven som säger att förslagen måste landa i diverse nyliberala skräckfantasier, som Ali Esbati har. Utredningen ska med den kunskap och den faktainhämtning som sker under utredningens gång lämna förslag. Då är det rimligt att vi har pekat på ett par reformområden som utredningen ska titta på. Det går inte att komma ifrån att områdena är breda. Det är därför Socialdemokraterna och Miljöpartiet – förvisso inte Vänsterpartiet, och här får Ali Esbati kredd igen – ställde sig bakom den när den presenterades.

Jag håller inte helt med Ali Esbati om att det inte är en förutsättningslös utredning.

Anf. 11 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag behöver inte förläsa mig på förslagen till utredningsdirektiv för att fundera över nyliberala skräckfantasier. Det finns åtta års konkret politik med propositioner och allt möjligt att se tillbaka på.

Det är effekten av detta vi ser på arbetsmarknaden i allmänhet och på arbetsmarknadspolitik och Arbetsförmedlingen i synnerhet. Det är där vi närmar oss en kärna. Hanif Bali säger hela tiden att de inte vet. Det är möjligt att ni inte vet en massa saker, men vi vet en hel del saker genom att fråga människor och se på vad som händer i verkligheten.

Vi vet att Arbetsförmedlingen har haft för lite tid till att ägna sig åt sin riktiga kärnverksamhet. Vi vet att det har funnits en stor frustration hos dem som har jobbat på Arbetsförmedlingen, att de inte kan använda sin tid åt att hjälpa folk att komma närmare arbete. Vi vet att det har varit svårt för de arbetslösa att känna att de kan få stödet framöver. Vi vet också att det är ett allvarligt problem att de som inte står längst bort från arbetsmarknaden inte har fått ordentlig hjälp från Arbetsförmedlingen och därför i många fall hamnar längre bort från arbetsmarknaden än vad de skulle behöva.

Alla dessa saker är konkreta, ordentliga problem som den här regeringen är igång med och som det kan finnas all anledning att trycka på senare för att det ska ske. Men då ska det motsatta göras än att gå tillbaka till direktiv som var dåliga när de knåpades ihop och som ännu mer har spelat ut sin roll. Det är lite där vi står och tjafsar i dag. Det är lite tråkigt och synd eftersom det är ett hinder för att förbättra Arbetsförmedlingen, men det är naturligtvis inte ett oöverstigligt hinder. Det kommer nog att i slutändan fixa sig till det bättre i alla fall.

Anf. 12 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Återigen skapas en falsk dikotomi mellan förbättringar som sker internt eller via direktiv till Arbetsförmedlingen och denna utredning, trots att Arbetsförmedlingens generaldirektör har gjort det klart att det inte finns någon sådan motsättning. Det finns ingen motsättning mellan att ha en bred översyn och samtidigt göra alla de fantastiska förbättringar Ali Esbati vill göra.

Därför blir det motstånd som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet uppvisar i kammaren märkligt. Det känns nästan som en symbolpolitik. Man bestämmer sig helt enkelt för att det man tidigare tyckte var bra nu är dåligt därför att man nu är vid makten, och då vill man ha makten själv och inte följa riksdagens majoritet. I grund och botten är det pudelns kärna.

Det är tydligt att vi vill ha en bred översyn av Arbetsförmedlingens funktion. Vi vill ha den av en part som inte är Arbetsförmedlingen. Vi vill även ha den utanför det kontinuerliga förbättringsarbete som Arbetsförmedlingen gör. Svårare än så är det inte. Jag tror att slutsatserna från utredningen kommer att vara belysande för samtliga parter i denna kammare.

Anf. 13 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Innan jag går in på mitt anförande vill jag bara kommentera en sak om utredningsdirektiven.

Jag är säker på att jag vid det beredningsmöte när Socialdemokraterna tog upp handsken och ville förhandla med Alliansen föreslog att om Socialdemokraterna har synpunkter kan man lägga till egna direktiv till utredningen. Den möjligheten fanns, och den har man inte tagit.

Därmed ter sig Raimo Pärssinens inlägg i den frågan något märkligt. Det kan väl inte vara fel att utreda även om det grundar sig på den politiska motståndarens direktiv? Om det visar sig att utredningens förslag är plakat fel – fullständigt vansinniga – kommer de aldrig att genomföras. Om man själv vill utreda någonting som inte finns med i direktiven kan man göra

ett tilläggsdirektiv. Den möjligheten hade regeringen, och den har man inte tagit.

Vi debatterar i dag i Sveriges riksdag behovet av en ordentlig genomlysning av Arbetsförmedlingens verksamhet, funktionssätt och framtida utveckling. Att vi över huvud taget måste ha debatten ter sig för mig minst sagt märkligt.

Grunden för bra och väl avvägda, framåtblickande och demokratiskt förankrade beslut är just beslutsunderlaget. Beslutsunderlaget när det gäller Arbetsförmedlingens framtida roll kommer från ett flertal håll. Det kan vara Riksrevisionens granskning, som om sanningen ska fram under senare år har riktat strålkastarljuset på stora och omfattande brister inom Arbetsförmedlingen, inte minst när det gäller etableringslotsarnas verksamhet. Det kan också vara den information som vi politiker får del av via kontakter med Arbetsförmedlingen, andra organisationer, arbetsmarknadens parter, enskilda och uppgifter i medier.

En statlig utredning är ett av de viktigaste verktygen som vi politiker förfogar över när det gäller beslutsunderlaget för framtida viktiga beslut. En utredning är inget färdigt förslag. Det är ingen proposition. En utredning är en utredning. Med utgångspunkt i det som har kommit fram i en utredning kan man sedan lägga fram en proposition. Av just den anledningen ter sig det faktum att den rödgröna regeringen avslutade den nu debatterade utredningen mycket märkligt.

Kanske man bättre förstår handlandet om man läser reservationen från S, V och MP: "I stället för den överdrivna detaljstyrning och de omfattande återrapporteringskrav som infördes av alliansregeringen får myndigheten och de enskilda arbetsförmedlarna nu större spelrum att verka på bästa möjliga sätt. Matchningen på arbetsmarknaden ska förbättras" – vad nu det kan innebära – "och förmedlingsverksamheten ska, som det uttrycks i regleringsbrevet, 'bättre anpassas till arbetsgivares och arbetssökandes enskilda behov'." Man skriver nästan triumfatoriskt: "Så enkelt och så svårt är det."

Herr talman! Regeringen hänvisar till det pågående förändringsarbetet inom myndigheten, formulerar några ospecifika målsättningar och lämnar över till myndigheten att ta ansvar för regeringens bristande initiativförmåga. Det är precis vad regeringen gör. Det är självklart att samtliga statliga verksamheter och myndigheter alltid över tid har ett behov av ett ständigt internt pågående förändrings- och förbättringsarbete inom de ramar som politiken har satt.

Herr talman! Detta förtar inte ansvaret för oss politiker att sätta de ramarna, att utreda, att genomlysna, ta politiskt ansvar och föreslå nödvändiga politiska förändringar på ett mer genomgripande och strukturellt plan. Aldrig har väl en så handlingsförlamad och idéfattig regering tagit över styret av Sverige.

När jag kontrollerade nu på morgonen har den nuvarande regeringen efter fem månader hittills mäktat med att lägga fram 31 propositioner, varav många är påbörjade och förberedda av den förra regeringen. Det är i genomsnitt två propositioner per utskott, och då är budgetarbetet medräknat.

Just för tillfället finns det för riksdagens 15 utskott, EU-nämnden medräknad, sammanlagt tre propositioner, förslag från regeringen, för riksdagens ledamöter att läsa in sig på och eventuellt motionera om.

Inställda utskottsmöten är numera mer regel än undantag för riksdagens arbetsmarknadsutskott. Det var inställt i tisdags och kommer att vara inställt på tisdag. Detta gäller i stort sett samtliga utskott, utifrån de signaler jag fått från mina kolleger.

Vi har massarbetslöshet, problem med enormt hög ungdomsarbetslöshet, ett skenande utanförskap och en dysfunktionell integrationspolitik, och ett av riksdagens viktigaste utskott är sysslöst på grund av regeringens bristande initiativförmåga.

Med detta i beaktande vill jag tacka Alliansen för att vi kan ha denna debatt. I eftermiddag kan vi förhoppningsvis fatta ett beslut och uppmana regeringen att återuppta en utredning som kanske någon gång i framtiden kan utmynna i en proposition för förändring så att vi får något att göra i utskottet för att påverka den svenska arbetslösheten och Arbetsförmedlingens funktionssätt.

Sedan får vi se om regeringen lyssnar. Socialdemokraternas gruppleadare gick ut direkt efter att betänkandet justerades och sa att regeringen kunde strunta i tillkännagivandet. Det återstår att se om man kan strunta i det.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 14 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! I mitt anförande sa jag att det inte är riksdagen som skriver direktiv. Det är regeringen som tillsätter utredningar. Sällström säger att utskottet skulle kunnat ta tilläggsdirektiv, men det går inte. Vi kan inte ta tilläggsdirektiv och skicka till regeringen. Det är regeringen som skriver direktiv, punkt slut. Så fungerar det.

Vad är det Sällström vill utreda? Ni har fällt regeringens budget och tagit borgarnas budget. Fortsätt med fas 3, fortsätt med lotsar, sätt inte in några tidiga insatser och fortsätt med jobbcoacher! Det är det ni har röstat genom och sagt: Vad bra vi gjorde detta! Nu har vi en riktig högerpolitik understödd av Sverigedemokraterna.

Nu vill ni ha en utredning för att se hur mycket ni kan privatisera av arbetsmarknadsåtgärderna och Arbetsförmedlingen. Det är hur naket som helst. Sällström är i högerhörnet så att det stänker om det genom sina förslag och sin politik.

Det finns tre andra, mer seriösa, partier på den borgerliga kanten som inte har samma retorik som Hanif Bali utan som faktiskt tänker på vilket regelsystem som finns och som vet vad vi ska förhålla sig till.

Vad gäller inställda möten: Efter det debacle ni ställde till med fick utskottet göra om planeringen ett par gånger. Nu rullar vi på och behandlar våra motioner och så vidare. Men det är ni som ligger bakom kaoset.

Anf. 15 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Till skillnad från Raimo Pärssinen har jag ingen direktkontakt med regeringen och arbetsmarknadsministern. Jag förutsätter att Raimo Pärssinen har det, för annars är det allvarligt.

Om Raimo Pärssinen till exempel skulle ringa och föreslå att regeringen gör ett tilläggsdirektiv skulle regeringen möjligtvis lyssna på det örat och föreslå det.

Det var ungefär det jag föreslog i utskottet. Jag sa inte att utskottet skulle göra några direktiv; där får du med osanning, Raimo Pärssinen.

Den möjligheten finns fortfarande. Raimo Pärssinen kan gå upp och yrka på bordläggning och säga att ni vill göra ett tilläggsdirektiv och att alliansregeringens tidigare direktiv kvarligger. Det förslaget kan ni säkert få majoritet för; det finns nog möjlighet till det. Men det har ni inte gjort.

Det röda skynket för Raimo Pärssinen är privat företagande. Jag ser inte privat företagande som en styggelse. Det är privata företagare som betalar för välfärden och arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Det är de som betalar vår gemensamt finansierade välfärd med sina skatter och sitt knog. Privata företag är grunden för den svenska välfärden, Raimo Pärssinen.

Visst finns det dysfunktionalitet i vissa branscher inom det privata företagandet. Här krävs det ordentliga kontrollfunktioner. Det är där det brister, inte för att det är privat.

Jag kommer aldrig att ställa upp på en socialdemokratisk förstatligandepolitik där vi inte ska ha privat företagande. Då får vi den typen av politik som nuvarande arbetsmarknadsministerns tidigare partikamrater på andra sidan Östersjön hade, nämligen en politik utan privat företagande, och den funkar inte. Den har prövats på några ställen i världen.

Återigen: Varför ringde ni inte er arbetsmarknadsminister och föreslog tilläggsdirektiv, Raimo Pärssinen? Det hade varit en enklare lösning.

Anf. 16 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Låt oss alla som hör denna debatt konstatera att Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna stöder borgerliga direktiv till en översyn av Arbetsförmedlingen som innebär att man ska se vad man kan privatisera.

Betyder det att fler företag som anordnar fas 3 ska släppas fram? De har ju blivit starkt kritiserade. Jag visste inte att Sverigedemokraterna tyckte om fas 3. Är det fler lotsar och jobbcoacher som ska få göra pengar på arbetslösheten?

Ni står för en borgerlig politik. Det visade ni när ni fällde vår budget i höstas. Nu försöker ni att opponera mot oss genom att fortsätta ställa er bakom en borgerlig politik som handlar om gamla direktiv i en gammal politik för en sönderfallen arbetsförmedling.

Sven-Olof Sällström säger att han inte har något emot privata företag, men jag talar om att göra pengar på arbetslösheten.

Utskottet kan inte säga vilka direktiv som ska skrivas av en regering. Det är bara regeringen som kan skriva direktiv.

Hanif Bali for med osanning och sa att vi jublade när direktiven kom. Vi hade inget med direktiven att göra, för det är regeringen som skriver dem. Det var högerregeringen med sina liberala, nya idéer som man försökte testa. Vi tyckte inte om direktiven, men vi tyckte att det var bra att man äntligen fick tummen ur för att göra en utredning efter alla misslyckanden inom Arbetsförmedlingen.

Tack igen, Sven-Olof Sällström! Ni är rena rama högern.

Anf. 17 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Vi fällde den rödgröna budgeten för att den var kraftigt underfinansierad. Det var ett skal utan innehåll. Det fattades 17 miljarder bara i integrations- och migrationspolitiken.

I dag beslutade Riksbanken att ha negativ ränta. Tillväxten i Sverige har stannat av; den finns inte. Det finns inga pengar att spendera på de reformer ni har lovat era väljare i budgeten. Den var kraftigt underfinansierad med löften och reformer som ni inte kan genomföra för att ni inte var beredda att göra de nödvändiga besparingarna. Det var det vi fällde, Raimo Pärssinen.

Det förvånar mig att Socialdemokraterna är kunskapsfientliga. En utredning är kunskapsinhämtande och inget beslut, Raimo Pärssinen. Det är inte farligt att ha en utredning som utreder saker som Raimo Pärssinen inte tycker om. Kommer utredningen fram till att det är en dålig politik att genomföra blir det kanske en majoritet i riksdagen för att inte genomföra denna politik.

Vad Raimo Pärssinen är rädd för är att utredningen kommer fram till att det är en bra politik att göra tvärtemot vad Raimo Pärssinen och Socialdemokraterna vill.

Du är kunskapsfientlig, Raimo Pärssinen. Jag är inte kunskapsfientlig.

Genomför utredningen! Ring upp arbetsmarknadsministern efter det här och säg: Men herregud, det är votering i eftermiddag! Vi kan få det bordlagt om vi bara säger att vi vill ha ett tilläggsdirektiv till det befintliga direktivet. Kan ni i regeringen fixa det?

Om ni inte har gjort det ännu, efter flera veckors behandlande, är det mer eller mindre skandal. Se till att göra det nu! Men kom inte hit och spela Allan, för vi vet alla att en utredning inte har någonting med beslutet att göra. Beslutet är en helt annan fråga.

Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Äntligen! Så uttryckte jag och många med mig det för ett år sedan när den utredning tillsattes som skulle se över Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet. Initiativet hyllades då av i stort sett alla – parterna och partierna, till och med en hel del oppositionspartier.

Centerpartiet och Kristdemokraterna hade länge försökt få utredningen på plats, och slutligen hade våra argument landat hos våra allianskolleger.

Att allt inte skulle få fortsätta orört efter regeringsskiftet i höstas förvånade ingen. Att byta utredare och lägga till eller eventuellt dra ifrån i direktiv hade jag säkert kritiserat men inte förvånats över. Men att en översyn, som när den kom hyllades av både S och MP, lades ned är upprörande.

Det uppdrag som Arbetsförmedlingen har är komplext. Arbetsmarknaden förändras snabbare, och det skiljer stort mellan regioner och mellan branscher. De som behöver Arbetsförmedlingens tjänster – arbetsplatser och arbetssökande – lever i den verkligheten och behöver ett snabbfotat, flexibelt och professionellt stöd. Det har AF inte motsvarat på länge.

Utredningens uppdrag var att lyfta på alla stenar – organisation och styrning – men också de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Utredningen skulle också se över hur andra aktörer kan bidra. Därför är det med glädje som utskottet och riksdagen i eftermiddag kan ge regeringen en bakläxa: att återuppta utredningen senast den 15 april. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande AU6.

I dag är Arbetsförmedlingen både förmedlare och kontrollant – terapeut och polis. De är både utförare och upphandlare av konkurrenter. De är också den myndighet som åtnjuter lägst förtroende hos svenska folket. Sedan 90-talet har de inte granskats. Vi tycker att det är på tiden.

Det är ingen hemlighet att Centerpartiet länge har jobbat för att pröva samma modell som Australien prövat i närmare 20 år, nämligen en ren myndighet som fattar myndighetsbesluten om ersättningar och om vilket stöd enskilda har rätt till, fristående aktörer som sedan utför matchning, coachning och utbildning till varaktiga jobb och mer makt hos den som söker arbete att välja vem man vill ha hjälp av genom en jobbpeng.

I det arbetet har jag haft ett nära samarbete med Miljöpartiet. Det är synd att tredje vice talmannen inte är på plats i dag, för Esabelle Dingizian och jag har haft flera seminarier tillsammans.

Jag måste ställa en fråga till Miljöpartiets ledamot, som nu ser ut att ha lämnat kammaren. Min fråga till Marco Venegas var: Har han ändrat ståndpunkt?

Jag läser i motionen: ”Koppla ihop de fristående utförarnas ersättning med den arbetssökandes unika egenskaper och behov av stöd samt resultatet – det vill säga om utföraren lyckas hitta jobb åt den arbetssökande.

Ranka både de fristående utförarna och Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet för att den arbetssökande ska kunna göra ett informerat val – – –

Ge de fristående utförarna större möjligheter att utforma vilka insatser som den arbetssökande behöver. Samtliga punkter skulle kunna testas genom ett utökat användande av LOV för alla de tjänster som Arbetsförmedlingen erbjuder.”

För att genomföra allt detta krävs faktiskt utredningsunderlag.

Min fråga till Miljöpartiet hade jag gärna ställt till Marco Venegas om han hade varit kvar, men den får fara ut i rymden. Om det finns en miljöpartist någonstans som kan svara vore det intressant att få veta hur de kan ställa sig bakom en politik som omöjliggör förutsättningar för att genomföra den arbetsmarknadspolitik som de, åtminstone fram till valet, sa sig stå för.

Anf. 19 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Folkpartiet yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Jag har precis tagit del av statistik från SCB som visar på en positiv utveckling på arbetsmarknaden. Det är 91 000 fler sysselsatta jämfört med för ett år sedan. Även bland utrikes födda har det ökat med 3,6 procentenheter. Trots detta finns det stora utmaningar på arbetsmarknaden. Hundratusentals människor befinner sig i utanförskap och 120 000 i långtidsarbetslöshet. För att kunna göra något åt detta krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och en fungerande arbetsförmedling.

Oavsett vilka inlägg jag har lyssnat till och vilka studier jag tagit del av landar alla i att vi inte har någon fungerande arbetsförmedling. Vartenda inlägg från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet landar också i att de inte är nöjda med myndigheten Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingens huvuduppgift är att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft.

Vilka är Arbetsförmedlingens egentliga uppdrag? En grundbult är att jobba med dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Men det intryck många har är att Arbetsförmedlingen är den myndighet som snabbt ska erbjuda folk jobb. Så fungerar det inte. Det finns ett glapp mellan Arbetsförmedlingens jobb och den verklighet som finns utanför Arbetsförmedlingen.

Regeringen säger att de vill se AF som en matchningsspecialist. Har de inte längre ansvar för de långtidsarbetslösa, de i sysselsättningsfasen? Jo. Har de fortfarande ansvar för hela etableringsreformen? Ja. Har de ansvar för att erbjuda ungdomar som söker arbete stöd, vägledning och jobb? Ja, det har de också.

Det är en kraftfull retorik regeringen går ut med nu. De säger: Nu har vi rensat upp i Arbetsförmedlingens uppdrag. Men det stämmer inte. Det ser ungefär likadant ut som under Alliansens och Folkpartiets tid. Samhället ska ta ansvar för dessa målgrupper – unga, arbetssökande, långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning.

Om man vill ha en arbetsförmedling som enkom är en matchningsspecialist krävs att man prioriterar ned någonting annat. Jag har ännu inte hört Socialdemokraterna eller arbetsmarknadsminister Ylva Johansson presentera något sådant förslag.

Kommer Arbetsförmedlingen att fortsätta att arbeta med rehabilitering och yrkesintroduktion? Ja, jag antar att de kommer att fortsätta att ha det uppdraget.

På punkt efter punkt försöker regeringspartierna ge en bild av att utredningar är överflödiga. Arbetsförmedlingen har nu uppdraget att jobba med matchning. De ska bli specialister, heter det, och då behövs ingen utredning eller översyn. Vi delar inte den uppfattningen.

Folkpartiet har varit pådrivande i att se över hela Arbetsförmedlingen. Det är en ineffektiv myndighet som inte klarar av sitt uppdrag, speciellt inte huvuduppdraget att ta kontakt med arbetsgivare, leta fram de lediga jobben, ta reda på hur omvärldsanalysen, efterfrågan och kompetensen ser ut och matcha de lediga jobben mot dem som söker jobb.

Arbetsförmedlingen medger själv att de kompletterande aktörerna utgör ett viktigt tillskott i dess uppdrag. Det kan man inte tro när man lyssnar på inläggen från de rödgröna partierna. Det låter som att de privata och alternativa aktörerna kompletterar något annat som eventuellt ska utredas. Men de finns ju redan.

Hur skulle det se ut på Arbetsförmedlingen och arbetsmarknaden i dag om vi inte hade haft kompletterande aktörer – Lernia, Hermods, Miroi och allt vad de heter – och bemanningsföretag? Det är detta man ska titta på – att det fungerar och hur regelverket kan bli bättre. Det står i direktivet, inte att vi ska privatisera och konkurrensutsätta hela Arbetsförmedlingen.

Jag lyfter upp denna fråga därför att regeringen efter valet velade när det gäller att ge besked om utredningen. Direkt efter valet fanns indikationer på att man inte gillade direktivet om att till exempel konkurrensutsätta delar av Arbetsförmedlingens uppdrag.

I november kom besked från regeringen om att utredningen blir kvar men att tilläggsdirektiven ska ändras. Folkpartiet välkomnade det. Det är inte konstigt att en nytillträdd regering vill ha en egen utredare och komplettera eller ändra i tilläggsdirektiven eller direktiven som sådana. Men jag tror att regeringen lyssnade för mycket på stödpartiet

Vänsterpartiet när det gäller synen på konkurrensutsättning, inte minst frågan om bemanningsföretagen.

Den 13 januari fick Folkpartiet i denna kammare i ett interpellationssvar budskapet att hela utredningen läggs ned. Varför landade ni till slut i detta beslut?

När utskottet behandlade initiativet kan jag bekräfta och intyga att det fanns öppningar från Socialdemokraterna om att göra upp med allianspartierna och att man till och med välkomnade en översyn av Arbetsförmedlingen. Men så lät det inte två tre veckor innan, när vi hade en väldigt tuff debatt här i kammaren den 13 januari, utan då sågade man Alliansens och Folkpartiets interpellation och debatt om Arbetsförmedlingen jäms med fotknölarna – det behövdes ingen översyn och utredning av Arbetsförmedlingen. Det är obegripligt hur regeringspartierna har skött denna viktiga fråga.

Arbetsförmedlingen förmår inte leverera det vi har bett dem om, nämligen att underlätta för människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden att komma in i arbete. I jämförelse med exempelvis bemanningsföretag, som ägnar halva sin kapacitet åt att leta och identifiera nya jobb, arbetar Arbetsförmedlingen i dag med att följa upp enskilda arbetssökande. Arbetsförmedlingen är i dag en byråkratisk koloss vars huvuduppgift är att betala ut olika ersättningar.

Är extern utredning överflödig? Absolut inte! Arbetsförmedlingen behöver inte bara se över sina 320 kontor, it-plattform och digitala e-tjänster, utan kvaliteten och effektiviteten i etableringsreformen måste ses över, upphandlingsuppdraget måste ses över, kvalitetsuppföljningen av tillsynsuppdraget måste ses över, och hela uppdraget och Arbetsförmedlingens framtid måste ses över. Konsekvensen av att man också övertog arbetsuppgifter från Försäkringskassan måste dessutom ses över.

Inte svar på allt detta men många svar skulle vi faktiskt kunna få genom riksdagens tillkännagivande i dag, som jag hoppas att regeringen tar till sig, för då skulle vi kunna få lite stöd och rådgivning inför de framtida vägval som Arbetsförmedlingen står inför.

Anf. 20 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Roger, för ett bra anförande!

Jag kan konstatera att det finns ett agerande i regeringspartierna. Det är inget ovanligt att man inte begär replik på mig i debatterna. Annars hade jag kunnat svara.

Vi har i debatten hört Socialdemokraterna oroa sig skarpt över det konstitutionellt riktiga i det sätt som vi går till väga på. Jag har funderat. Jag har läst igenom deras reservation och har försökt tänka tillbaka på hur det var på de utskottsmöten som vi hade. Har de någonstans någon gång begärt att detta ska gå till konstitutionsutskottet för prövning?

Jag kan inte minnas det. Kan Roger Haddad minnas om så har varit fallet?

Anf. 21 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Jag har refererat till handläggning av utredningen, nämligen att regeringen efter maktskiftet var beredd att ändra i direktiven.

Men det gjorde man inte. Man ville byta utredare. Men så småningom visade det sig att man inte heller ville det.

När ärendet kom till utskottet har det inte yrkats på att det till exempel skulle studeras av konstitutionsutskottet.

Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Då kan jag bara konstatera att huvudargumentet från utskottets ordförande Raimo Pärssinen faller, eftersom han i utskottet inte har begärt att frågan ska prövas i konstitutionsutskottet.

Anf. 23 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Jag har inget mer att tillägga.

Anf. 24 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Diskussionen utvecklar sig i något märkliga riktningar på flera sätt. Det som blir intressant, när man hör flera av de borgerliga företrädarna, är att vad de säger understryker varför det är oklokt att ha utredningen med samma gamla direktiv.

Vi har nu hört från flera håll vad man säger. Moderaternas representant tyckte: Vi vet ingenting om arbetsmarknaden, så det är väl jättebra om man gör en helt förutsättningslös utredning. Centerns representant var inne på att Centern har fått igenom en massa viktiga saker om att man ska försöka privatisera mer. Och nu pratar Folkpartiets representant Roger Haddad om ett antal konkreta saker som han skulle vilja att man såg på men som inte direkt har någon koppling till de specifika utredningsförslagen.

Man kan ju tycka att Arbetsförmedlingens resurser används på ett felaktigt sätt eller inte räcker till. Då var det ganska märkligt att Folkpartiet var med och fällde en budget som skulle ge mer resurser till Arbetsförmedlingen – det blir konstigt. Roger Haddad pratar om etableringsreformen och etableringsuppdraget. Där har det också funnits förslag på ändringar från regeringen som man var med och fällde.

Är det inte väldigt märkligt, Roger Haddad, att du står här och pratar om de här sakerna och lägger dina förhoppningar om hur arbetsmarknadspolitiken ska ändras i den här utredningen, samtidigt som dina allianskolleger säger: Nej, vi ska inte alls lösa de gamla problemen med den här utredningen, utan det handlar om helt nya saker – vi ska ge oss ut på en resa och upptäcka saker och lösa det.

Blir det inte väldigt konstigt, Roger Haddad?

Anf. 25 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Ali Esbati har inte koll på Arbetsförmedlingen och dess uppdrag – tyvärr. Utredaren ska titta på styrning och organisering, både extern och intern organisation och styrning. Man ska titta på effektiviteten i de program som erbjuds nyanlända generellt över huvud taget, unga och långtidsarbetslösa inom etableringsreformen.

Vi vet i dag att det finns över 800 miljoner kronor inom integrationsbudgeten i Arbetsförmedlingen som aldrig förbrukas. Jag besökte Arbetsförmedlingen i Uppsala i förra veckan. Det visade sig att de inte ens använder de egna upphandlade modulerna inom etableringsreformen, som de faktiskt upphandlar och betalar för. Det är

ineffektiv användning av statens och skattebetalarnas pengar. Det ska den här utredningen titta på till exempel.

Sedan har vi kompletterande aktörer. Det hänger också ihop. Vi har ju kompletterande aktörer.

Utredningen skulle titta på om det finns fler incitament eller andra ersättningsmodeller som man skulle kunna justera i för att ytterligare stödja att det blir mer träffsäkert och kvaliteten ökar. Det är det jag har byggt mitt anförande på, hela tiden kopplat till utredningsdirektiv. Sedan har vi i Folkpartiet naturligtvis egna åsikter. Det är också därför vi har hänvisat till utredningsdirektiven från början, för vi tycker att de i huvudsak är bra.

Anf. 26 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag har ganska bra koll på problemen inom Arbetsförmedlingen. Jag ägnade i alla fall mitt anförande på åtta minuter i stor utsträckning åt det, att se vilka problem det finns och försöka analysera varifrån de kommer. Men det korresponderar inte med de utredningsförslag som ni vill få igenom.

Det som är tydligt för de flesta människor är att det finns grundläggande problem med Arbetsförmedlingens arbete. De kommer av en massa politiskt och ideologiskt motiverade krav från den regering som du var med och stödde under åtta år. Det är ju där det ligger. Du började beröra det lite grann själv. Vad har hänt när Försäkringskassans uppdrag har ändrats? Vad är det som sker när man har människor som inte är långtidsarbetslösa men som kanske blir långtidsarbetslösa därför att de inte får adekvat hjälp av Arbetsförmedlingen, just därför att det är det uppdrag som ni tydligt har gett till Arbetsförmedlingen?

Vad du efterlyser här är något som jag skulle kunna ställa upp på, nämligen en stor utvärdering av den borgerliga politiken under åtta år. En sådan har genomförts. Det var det allmänna valet – med känt resultat.

Det är klart att det finns andra områden där man brett skulle behöva analysera vad den borgerliga politiken har lett till när det gäller arbetsmarknadspolitik. Men vad ni vill driva igenom här är utredningsförslag som ska undvika att se ditåt, som ska säga: Nej, vi tittar inte på de problemen utan på andra problem som vi hittar på, för att försöka klara en kohandel i regeringsposition, och så försöker ni rulla ut det i Arbetsförmedlingens arbete i dag.

Jag tror som sagt att det kanske ändå kan lösa sig och bli helt okej. Men koppla det inte till det du säger tidigare.

Anf. 27 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Det som vi diskuterar är ett resultat av dålig kohandel mellan S, MP och stödpartiet V – från att man ville ha kvar utredningen till att man ville byta ut utredaren, till att man kunde tänka sig att ändra i tilläggsdirektiven och till att statsrådet stod här den 13 januari och meddelade att det inte blir någon utredning.

Det är klart att ni och de andra partierna har diskuterat denna fråga. Den här utredningen läggs nämligen inte ned av ett enskilt statsråd utan diskussioner i regeringen eller med regeringens stödpartier.

Ni missade tåget, både tilläggsdirektivtåget och utredningståget, och hamnade i denna situation. Då vill Ali Esbati tala om valresultat.

I dag hoppas jag att riksdagens majoritet kommer att skicka signalen till statsrådet och regeringen om att ni inte har något parlamentariskt stöd för er uppfattning. En majoritet i Sveriges riksdag vill att denna ineffektiva myndighet ses över. När det gäller allt som jag har sagt i mitt anförande finns det konkreta hänvisningar till dessa direktiv, vilka – det sade mina kolleger också i sina anföranden – välkomnades av Socialdemokraterna för ett och ett halvt år sedan.

Anf. 28 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Roger Haddad för en seriös debatt. Jag tackar även Annika Qarlssoon. Det går inte att skriva direktiv till regeringen härifrån. Jag har inte begärt någon utredning från KU om detta, utan jag bara konstaterar det. Men ni hade seriösa inlägg här, vilket gläder mig.

Det är klart att Arbetsförmedlingen ska bli en matchningsspecialist, vilket vi är överens om. Det har visat sig att det är stora problem i fråga om att rekrytera folk. Detta är ingenting att bråka om.

När det gäller alla de andra stora uppdrag som Roger Haddad beskriver här på ett utmärkt sätt är det klart att det är stora utmaningar och mycket att göra. Då är det synd att ni sänkte förvaltningsanslaget.

Vi kan titta på hur många sökande varje handläggare på Arbetsförmedlingen hade att hantera, och detta kan Roger Haddad bättre än jag. Om vi går tillbaka fyra år i tiden var det 30–35 per handläggare. I dag är det 110 per handläggare. Då är det klart att det behövs mer resurser och också personella resurser till handläggningen. Därför tycker jag att det var synd att vårt förslag till budget föll.

En annan sak som jag tänkte på var det som sades om dålig kohandel. Det var kanske en dålig kohandel. Men det var kanske en dålig kohandel mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet, vad vet jag. När vi diskuterade detta med er sa vi att det var okej med en utredning, en översyn, men inte med de gamla direktiven.

Det är då det blir lite konstigt, Roger Haddad. Det är klart att Arbetsförmedlingen ska utvärderas och ses över, och det kommer att ske genom hela mandatperioden. Det är jätteviktigt.

Anf. 29 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Det är korrekt att trycket på handledarna på Arbetsförmedlingen har ökat, inte minst inom ramen för etableringsreformen. Dåvarande statsrådet Erik Ullenhag gick också ut före valet och sa att vi måste skjuta till pengar. När det gäller detta anslag ligger vi lika i budgeten, alltså ytterligare 270 miljoner till detta uppdrag. Det är viktigt, och det måste fungera.

Ni måste ni ändå hålla med om att Arbetsförmedlingen inte kan behålla alla de uppdrag som det ser ut i dag och har gjort tidigare och samtidigt säga att den ska bli matchningsspecialist. Ska Arbetsförmedlingens egen ordinarie personal bli matchningsspecialister måste man prioritera ned någonting annat. Man kan inte bara utgå från att alla ska göra exakt likadant.

Redan i dag är det bemanningsföretag, kompletterande aktörer och privata aktörer som jobbar på Arbetsförmedlingens uppdrag och sköter en stor och viktig del av detta. Är det detta som ni vill ändra på så säg det, eller låt den här utredningen titta förutsättningslöst på dessa fenomen så

att man kan dra slutsatser om det har varit bra eller dåligt utifrån lagstiftarens och skattebetalarnas perspektiv.

Vi hänvisade till direktiven för att vi tyckte att de var bra, och de välkomnades, som sagt, av er för ett år sedan.

Men svara mig, Raimo Pärssinen, varför ni ändrade er mellan den 3 november och den 13 januari i fråga om hela utredningen. Ni kunde ha ändrat direktiven.

Anf. 30 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att en jättestor utmaning för Arbetsförmedlingen och för hela samhället är etableringen. Här finns det ett arbete i respektive parti, vilket vi känner till. Regeringen jobbar naturligtvis också stenhårt med denna fråga. Vi får se vad som kommer ut av det. Men vi är överens om att det måste bli bättre. Det krävs mer resurser, och vi måste svara upp mot stora behov. Därför tror jag inte att det kommer att vara något bekymmer i Sveriges riksdag.

När det gäller direktiv är det vanliga, precis som Annika Qarlsso sa, att man byter utredare och ändrar lite i direktiven. Men något som man måste ta i beaktande var att det var precis motsatt tillfälle när ni satt i regeringen. Då åkte ni på en besparing på Regeringskansliet på 300 miljoner, tror jag. Nu är det 200 miljoner. Då är det lätt att se var man snabbast kan spara. En utredning kostar ungefär 1 miljon kronor, och man har ett kansli på runt 20 personer med gamla direktiv.

Visst ska vi se över Arbetsförmedlingen. Det kommer snart att ske nya översyner av Arbetsförmedlingen också. Men vi hade kunnat vara helt överens om detta i stället för att hålla på och bråka om gamla direktiv. Det är därför som jag säger detta. Men jag säger det inte med någon aggressiv ton till vare sig Roger Haddad eller Annika Qarlsso. Hanif Bali undantar jag faktiskt. Vi har faktiskt kunnat komma överens om detta, nämligen att vårt skötebarn i arbetsmarknadsutskottet, Arbetsförmedlingen, måste fungera bättre.

Jag tycker att det här är en diskussion där det blir slag i luften eftersom vi egentligen är överens om att Arbetsförmedlingen verkligen måste ses över, och det är ett förändringsarbete på gång. Men jag undrar: Varför dessa gamla direktiv?

Anf. 31 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! När det gäller ansvar för skattebetalarnas pengar säger jag bara Förbifart Stockholm. Redan där har ni gått om oss när det gäller hur ni slarvar bort skattebetalarnas pengar.

Vi hänvisade till de gamla direktiven, dels för att de är bra, dels för att Socialdemokraterna möjligen tänkte nöja sig med något slags intern översyn inom Arbetsmarknadsdepartementet. Det är mycket enkelt att be några tjänstemän att göra en översyn av Arbetsförmedlingen. Men det är inte det som vi efterfrågar. Vi vill ha en extern expertutredning av Arbetsförmedlingen. En sådan har redan jobbat ett år. Raimo Pärssinen nämner inte det. IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, skulle redan under våren återkomma och titta på vad som är myndighetsutövning och vad som inte är myndighetsutövning och vad som är lämpligt att konkurrensutsätta. Man har gjort tiotals, kanske hundratals, intervjuer med människor. Alla

medarbetare som man har intervjuat säger: Gör någonting dramatiskt åt denna myndighet. Vi kan inte hålla på så här.

Om vi nu är överens, Raimo Pärssinen, så tryck på ja-knappen när kammaren i eftermiddag röstar om detta tillkännagivande.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tyckte att Raimo Pärssinen sa en bra sak. Han sade att gamla idéer ska bytas ut mot nya. Det tyckte han skulle ske med den nya socialdemokratiska regeringen. Men sedan blev det tvärstopp. Det blev stopp för just det som vi i dag vill uppnå, nämligen att man ska se över arbetsmarknadens funktionssätt och Arbetsförmedlingen i en ny tid. Vi lever i en ny tid som går mycket fort. Arbetsförmedlingen startade 1902, såvitt jag kunde se på internet. Sedan har den förändrats så sakteliga med kundtjänst och en del annat. Det har dock tillkommit bemanningsföretag, och vi har skapat nya alternativa och kompletterande aktörer. Vi ser nämligen att människor vill ha det mycket snabbare och att man vill ha olika typer av aktörer på arbetsmarknaden. Man har olika behov; man kanske har ett funktionshinder eller en social bakgrund som kräver speciella åtgärder.

Säkert är det även så, Raimo Pärssinen, att nuvarande Arbetsförmedlingen kommer att finnas kvar. Vi har inte sagt att vi ska privatisera den, men vi vill se Arbetsförmedlingen som *en* del – som kanske kan förändras med olika kompletterande aktörer.

Kristdemokraterna och Alliansen vill med dagens betänkande om översynen av Arbetsförmedlingen lyfta fram det nödvändiga i att vi får en fortsatt förändring och en reformering av Arbetsförmedlingen. När den förra alliansregeringen för ett år sedan beslöt att tillsätta den utredning som skulle göra översynen av Arbetsförmedlingen var uppdraget att analysera Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet i relation till andra relevanta aktörer. I uppdraget låg också att utreda möjligheten att konkurrensutsätta vissa delar av Arbetsförmedlingens verksamhet som inte utgörs av myndighetsutövning, och lämpligheten i detta.

Utredningen skulle vidare visa på hur man kan använda de kompletterande aktörerna och även föreslå hur ersättningssystemet kan utformas för att skapa incitament för de kompletterande aktörerna att bidra med effektiva stödinsatser och effektiv matchning. Utredningen hade också många andra uppdrag som skulle ge ett bättre stöd inte bara till arbetssökande utan även till arbetsgivare som söker nya medarbetare.

När den rödgröna regeringen bestämde sig för att sätta stopp för utredningen sa man att Arbetsförmedlingen ska jobba internt med sitt förnyelsearbete. Men det var ju liksom inte det som var hela tanken med den utredning vi tillsatte, utan det var att titta på hur Arbetsförmedlingen är *en* del bland olika aktörer och hur man ska kunna komplettera varandra på ett effektivt sätt. Tanken var att utifrån det förändrade uppdrag som har getts de senaste åren och hur arbetsmarknaden har förändrats se hur vi kan förändra arbetsmarknadens funktionssätt.

Vi vill se en fungerande arbetsförmedling, men i dag finns det brister i såväl effektivitet och kontroll som måluppfyllelse. Arbetsförmedlingen hamnar tyvärr ofta långt ned på listan över myndigheter medborgarna känner förtroende för. Självklart ska Arbetsförmedlingen göra ett eget, internt, utvecklingsarbete; det ser jag som en självklarhet för varje

myndighet. Men utredningen var ju inte begränsad till det, och därför anser vi kristdemokrater att det är viktigt att få igång utredningen igen. Det är som det står i betänkandet: Vi anser att den ska starta senast i mitten av april.

Vi kristdemokrater kom i januari 2008 med en rapport med titeln *Snabbspåret till arbete*. Vi lyfte fram behovet av en reformering av Arbetsförmedlingens arbete, där särskilda insatser skulle riktas till personer med funktionsnedsättning, personer med invandrabakgrund och personer som har varit sjukskrivna under långa perioder.

Vi hade då – precis som Centerpartiet, men jag tror faktiskt att vi var först ut med den här rapporten – tittat på den australiska modellen, med en ingång för samtliga inkomstersättningar. Där tittar man sedan noggrant på vilka specifika behov personen har och hittar rätt aktör för rätt insats. Norge, Storbritannien och Holland har gjort förändringar i den här riktningen. Där kan arbetsförmedlingen vara både privat och offentlig, liksom ha ideella aktörer som bakgrund och användare.

Jag tror att vi är i en ny tid och att vi måste vara öppna för nya sätt att arbeta på. Ingenting är hugget i sten. Vi måste våga tänka nytt, och att utreda möjligheten att förnya och förändra matchningen på arbetsmarknaden syftar ju till att hjälpa enskilda individer – många som ibland har det väldigt svårt – att komma in på arbetsmarknaden och få ett nytt arbete. För oss kristdemokrater är det individen som är i centrum. Det är inte systemet, utan individen, som är i centrum.

Därför är det beklämmande att se hur Socialdemokraterna på många områden väljer att rulla tillbaka politiken och gå till arbetsmarknadsåtgärder och en arbetsförmedling som kanske har sin bästa tid bakom sig men nu kräver en ny och annorlunda utformning. Det här måste vi våga se, och vi måste våga möta det. Frågan är om det är Vänsterpartiet som har fått diktera motståndet mot den här typen av utredningar. Är det Vänsterpartiet som sitter vid styråran? I så fall är det väldigt synd. Jag tror att Socialdemokraterna hade kunnat stödja Alliansens betänkande i dag, om man bara hade tänkt till lite och inte varit så bunden av Vänsterpartiet.

Jag tror att vi behöver en översyn av Arbetsförmedlingen med de utgångspunkter jag har redovisat här i dag, herr talman. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 7 Vissa kulturfrågor

Kulturutskottets betänkande 2014/15:KrU2
Vissa kulturfrågor
föredrogs.

Anf. 33 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Nyckelharpan är ett instrument som har stor betydelse, inte minst för folkmusiken. Folkmusiken har en intim sammanvävning med folksången,

som i sin tur har en nära relation till folkdansen – som i sin tur är en stor del av våra folkdräkter, som i sin tur är en stor del av och spelar en viktig roll för vårt historiska arv. Nyckelharpan är ett i dag litet instrument, då intresset i Sverige minskat och därmed även bevarandet. Ur ett internationellt perspektiv har instrumentet dock fått ett ökat och ett väldigt stort intresse.

I motionen som Sanne Eriksson, S, skrivit nämns Eric Sahlström Institutet som en viktig del i bevarandet av traditionella hantverkstraditioner i byggandet av just nyckelharpan. Vi håller helt med motionären om detta, och vi vill understryka att Eric Sahlström Institutet är en betydande del i ett kulturcentrum med ambitionen att bidra till att alla ska få möta folkmusik, folksång och folkdans. Men det är även ett institut där kunskap och utbildning förs vidare, och detta är viktigt för våra kommande generationer om de ska veta få vad instrumentet är, hur det låter, hur man spelar det och inte minst hur det byggs.

Därför är det angeläget att regeringen ser över möjligheterna för en bredare finansiering av nyckelharpan bevarande och institutets utbildning för nyckelharpsbyggare. Detta är en motion som vill se över möjligheterna till en bredare finansiering, och det är tråkigt att se att inget annat av riksdagspartierna har yrkat bifall till denna motion. Det visar tydligt skiljelinjerna mellan oss. På ena sidan finns de som vill bevara vårt kulturarv och den skatt det är för vår historia – en skatt som format Sverige till det vi är i dag – och på andra sidan finns de som hellre vill se att illegalt klotter blir så kallad graffiti, vilket vissa vill se som konstform. Det är en konstform som enligt polislagen och brottsbalken i vår lagbok inte är tillåten.

Vi sverigedemokrater lägger stor vikt vid vårt kulturarv och bevarandet av detta. Vi anser att vi bör bygga möjligheter som stärker våra band, våra gemenskaper och våra egenskaper tillsammans. Vi behöver inte ännu mer segregation i vårt samhälle; vi behöver det motsatta.

Det immateriella kulturarv jag just har talat om behöver all hjälp det kan få. Även det lilla kommer att betyda mycket. Om vi vill att våra kommande generationer ska ta del av det vi en gång byggt måste vi börja redan i dag – i morgon kanske det är för sent. Vi måste på allvar visa att vi är seriösa med detta.

Anf. 34 ROSSANA DINAMARCA (V):

På ytan kan det verka som att det råder konsensus kring yttrandefriheten och den konstnärliga friheten. Efter dådet mot Charlie Hebdo tidigare i år poängterade många hur viktig yttrandefriheten är och hur långt man är beredd att gå för att försvara den. I verkligheten pågår det kraftiga konflikter om och inskränkningar i såväl yttrandefriheten som den konstnärliga friheten i Sverige i dag. Kultur och konst som inte är i närheten av de kränkande Muhammedkarikatyerna censureras.

I regeringsformen stadgas att domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Det går att läsa i 1 kap. 9 §. Trots att denna likabehandlingsprincip är grundlagsfäst är det rimligt att fråga sig om den i alla lägen tillämpas när det är fråga om kulturuttryck. Myndigheter och politiker stoppar konstutställningar för att de har en otillåten estetik. Utbildning på

Kulturskolan stoppades för att den undervisade otillåten estetik. Reklam för kulturevenemang stoppades för att den innehöll, ja, otillåten estetik.

I utskottets svar på vår motion, som handlar om att Vänsterpartiet anser att all konst ska ges samma möjlighet att existera oavsett uttrycksform, skriver man om klotter och skadegörelse och att det är en kriminell handling. Det är helt ovidkommande; det var inte det motionen handlade om. Men det visar också på att det även i kulturutskottet finns en okunnighet när det gäller graffiti men också att det råder en syn att det finns en konst som inte är accepterad.

Nolltolerans mot graffiti är ett orimligt sätt att censurera en konstform. Även om öppna väggar med möjlighet att uttrycka konstformen graffiti inte ska ses som en brottspreventiv åtgärd är de det bästa sättet att hantera problemet med oönskad graffiti, eller skadegörelsegraffiti som man också kallar det i utskottet, och att skapa förutsättningar för målarna att kanalisera sin skapariver på ett positivt sätt.

Därför anser vi att regeringen bör införa en nationell toleranspolicy som bland annat uppmuntrar uppförandet av fler öppna graffitiväggar. I flera kommuner har öppna väggar uppförts med positiva resultat. I Botkyrka har man minskat sina kostnader väsentligt för skadegörelse sedan man öppnade väggen i Subtopia, och nu har ytterligare en vägg öppnats i kommunen. Liknande graffitiprojekt i olika kommuner i Sverige, som Norrköping och Västerås, har visat på samma positiva utfall.

Vänsterpartiet vill att Statens kulturråd ska ges i uppdrag att i samverkan med ett antal kommuner eller regioner initiera positiva graffitiprojekt utifrån erfarenheterna från dessa kommuner. Därför yrkar jag bifall till reservation 6.

Bildkonstnärerna är den grupp kulturskapare som har de sämsta ekonomiska villkoren av alla. Därför behövs en nationell strategi som samlar de viktigaste förslagen för att fler konstnärer ska kunna leva på sitt arbete samt att fler personer får tillgång till bildkonst i samhället.

Vi är många som nyttjar konst och kultur. Enligt KRO var det minst 17,7 miljoner museibesök i Sverige 2013, och besökarna kunde ta del av fler än 2 000 utställningar. Av museernas permanenta utställningar är 21 procent inriktade på konst.

Med en grov uppskattning görs 3,5 miljoner besök för att ta del av konst på museer. Därutöver drar Sveriges alla konsthallar mer än 3 miljoner besök. Men vad väldigt många besökare på svenska museer och konsthallar inte känner till är att konstnären ofta inte fått betalt för den arbetstid hen har investerat i utställningen, detta trots att det finns ett avtal som staten har slutit med konstnärsorganisationerna, det så kallade MU-avtalet, vilket ska garantera konstnären ersättning både för att visa sina verk och för den arbetstid som hen har investerat i att sätta upp utställningen. Bara 35 procent av länsmuseum betalar i dag konstnärerna avtalsmässiga ersättningar, trots att de till stor del är finansierade av statliga medel.

Det är bra att de nya regleringsbrev ställer högre krav på dem som får statliga bidrag. Vi anser dock inte att det är tillräckligt att Kulturrådet bara ska få i uppdrag att rapportera i vilken utsträckning institutioner som omfattas av kultursamverkansmodellen tillämpar MU-avtalet.

Varför ska staten finansiera verksamhet som bygger på gratisarbete eller oanständiga villkor för konstnärer? Det riskerar dessutom riksdagens

mångfaldsmål om bara konstnärer som har försörjning genom annat eller andra har råd att ställa ut. Vems perspektiv och berättelser är det då som ges utrymme i samhället?

För att avtalet ska få en verklig, praktisk betydelse för de konstnärer som ställer ut krävs det mer. Vänsterpartiets uppfattning är därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att utställningsarrangörer som får statliga bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet. Tillämpningen av MU-avtal ska vara lika självklar som tillämpningen av kollektivavtal, särskilt för institutioner som erhåller samhälleliga medel.

Med detta yrkar jag också bifall till reservation 4.

Anf. 35 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till kulturutskottets förslag i betänkande KrU2 och därmed avslag på samtliga reservationer.

I de nationella kulturpolitiska målen kan vi bland annat läsa om hur kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Vi kan också läsa att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Men framför allt kan vi läsa att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Ett betänkande som går under namnet *Vissa kulturfrågor* kan säkert uppfattas som ganska otydligt, då det inte säger så mycket om vilka frågor som egentligen diskuteras. Men i det här betänkandet har kulturutskottet behandlat motioner från den allmänna motionstiden som framför allt rör kulturskaparnas villkor och möjlighet till arbetstillfällen – något som också påverkar i vilken utsträckning vi kulturtagare kan få ta del av konsten. Men ännu viktigare är att när konstnärer får möjlighet att verka ute i samhället skapas arenor, arenor där vi kan mötas, diskutera och samtala.

Vi socialdemokrater är medvetna om att dagens konstnärer lever i en ganska utsatt och problematisk situation och på en utsatt arbetsmarknad. Det är dock en situation som den nya samarbetsregeringen är medveten om och som de redan börjat arbeta med att förändra.

Mot bakgrund av detta anser jag att det är oerhört positivt att vi ser en ökning med ca 30 miljoner jämfört med 2014 i anslaget ersättning och bidrag till konstnärer inom utgiftsområde 17, ett anslag som till exempel kan användas till konstnärer och upphovsmän inom bland annat bild- och formkonstområdet.

Ett annat viktigt arbete har varit det reviderade MU-avtalet, som nu tydligare visar på att avtalet ska gälla även professionella utövare såsom fotografer, illustratörer och konsthantverkare. Ett ytterligare steg som den nya regeringen har tagit finner vi i det regleringsbrev som regeringen lade fram den 23 december 2014. Här finner vi nya krav på MU-avtalets tillämpning för vissa museer som inte är myndigheter men som får statligt bidrag. Det är angeläget att MU-avtalet gäller såväl statliga som icke-statliga institutioner som får statligt stöd. Vi vill också att andra utställare, både privata och offentliga, ser detta avtal som ett gott exempel att följa.

Det är också så, angående MU-avtalet, att Statens kulturråd har fått i uppdrag att rapportera hur tillämpningen av avtalet ser ut i våra institutioner, och det ska föras fram i årsredovisningen för 2015. Det är ett uppdrag som kommer att vara av stor betydelse för att visa på värdet av MU-

avtalets existens men också för att vi ska få en bild av hur avtalet kanske kan leda till ytterligare förbättringar.

Utöver detta anser vi socialdemokrater att det är viktigt att få en samlad bild av hur konstnärer ska kunna leva på sitt arbete.

Det är också betydelsefullt att få en inblick i hur fler personer ska få en ökad tillgång till bildkonsten i vårt samhälle. Bildkonstens egna organisationer, till exempel KRO/KIF, har lyft fram behovet av och en önskan om en ny strategi. Detta ställer vi oss bakom.

Det är därför glädjande att kunna meddela att ett viktigt första steg om en nationell strategi för bild- och formkonsten lyftes fram av kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke den 22 januari 2015 under frågestunden. Där framhöll hon bland annat att det är dags att ta itu med bild- och formkonstens förutsättningar att kunna verka.

Kulturministern lyfte bland annat fram att det är på grund av det åsidosatta arbete som bild- och formkonsten varit utsatt för som Kulturdepartementet just nu håller på att förbereda en handlingsplan för att stärka bild- och formkonsten.

Den nya regeringen har här redan tagit och aviserat stora och viktiga steg för att ta itu med konstnärernas villkor. Det behövs en handlingsplan för att se över bild- och formkonsten – en handlingsplan som möjliggör för konstnärer att leva på sitt konstnärskap och därmed också möjliggöra ett demokratiskt samhälle där kulturskapare ska kunna verka och mötesplatser ska skapas.

Professionella konstnärer ska kunna leva på sin konstnärliga och kulturella yrkesverksamhet, detta bland annat för att konstnärlig kreativitet och kvalitet är en viktig del av ett jämlikt samhälle och också en viktig byggsten i vår utveckling.

Jag är tacksam över att vi har fått en ny regering som tydligt ser bildkonstnärerna och därmed lyfter upp dessa frågor. Vi ser bildkonsten som en viktig del i samhället, och jag ser fram emot att följa detta arbete.
(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av klimat- och miljöminister Åsa Romson, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, statsrå-

det Ibrahim Baylan, statsrådet Sven-Erik Bucht och justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Klimat- och miljöminister Åsa Romson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Signalspaningen i Östersjöområdet

Anf. 37 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Signalspaning har en central roll i den svenska försvars- och säkerhetspolitiken och är viktig för vårt lands förmåga att värna vår säkerhet och hämta in uppgifter om omvärlden. Så har det varit under mycket lång tid.

Den ökade militära närvaron i Östersjöområdet har ytterligare stärkt behovet av en aktiv svensk signalspaning. Enligt uppgifter från FRA finns det önskemål om en ökad rapportering från myndigheten just med anledning av det anspända läget i Östersjön. Sverige bör då fortsätta att prioritera signalspaning i Östersjöområdet.

Vice statsminister Åsa Romson har tidigare ifrågasatt signalspaning i allmänhet och omfattningen av denna i synnerhet. Vice statsminister Romson har också i december 2013 ifrågasatt behovet av signalspaning gentemot Ryssland.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga klimat- och miljöminister Åsa Romson i hennes roll som vice statsminister: Delar vice statsministern bedömningen från FRA att signalspaning i Östersjöområdet fortsatt ska prioriteras och att myndigheten även framgent ska ha ett starkt mandat i detta område?

Anf. 38 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för frågan! Signalspaning är ett av de verktyg som är viktiga i en tid av oro inte minst i Sveriges närområde med den ökade militära anspänningen. Jag är medveten om att det också finns konflikter längre bort i området. Vi nåddes i dag av den som vi hoppas positiva nyheten att fredssamtalen mellan de olika parterna om Rysslands invasion i Ukraina och de pågående våldsamheterna där kan komma till ett fredligt slut.

Miljöpartiet har inte ifrågasatt signalspaning som ett arbetsmoment i den militära delen. När kontrollen och reglerna infördes för hur vi ska vara tydligare om integriteten för de svenska medborgarna har vi däremot tyckt att vi än så länge har svagheter i regelverket. Det är någonting som man nu tittar på. Men det är viktigt med signalspaning av militära skäl också i Östersjöområdet.

Anf. 39 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! På Miljöpartiets hemsida kan man, som vice statsministern säger, läsa att man vill riva upp FRA-lagen. Skulle det ske skulle det betyda att vi inte hade någon signalspaning under tiden man ska göra en parlamentarisk utredning. Det vore inte speciellt bra för Sverige i den nya säkerheten.

Åsa Romson har också uttalat sig i december 2013. Hon svarade i en SVT-intervju att man inte tycker att Sverige ska gå andras ärenden. Därför bör man eftersöka och klargöra vem som gynnas av att man eventuellt spanar på exempelvis Ryssland.

Vidhåller vice statsministern fortfarande inställningen som hon hade i december 2013 att vi inte bör spana lika mycket på Ryssland?

Anf. 40 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är tvärtom, Lena Asplund. Jag tycker att du läser och tolkar svaren fel i intervjun. Det handlade om att det i det globala samhället avslöjades ganska anmärkningsvärda uppgifter såsom samarbeten mellan amerikanska och andra underrättelsetjänster och bland annat den svenska. Inte minst rapporteringen tillbaka till försvarsutskottet och riksdagen var ganska undermålig vid det tillfället.

Det var också väldigt tydligt att vi behöver ha signalspaning. Men den var otillräckligt reglerad i den form vi hade tidigare. Det är också en anledning att man tittar vidare på de sakerna. Från regeringens sida är det tydligt att signalspaning är ett verktyg inom den militära underrättelsetjänsten som är viktigt att använda. Men vi behöver också adekvata regler för att skydda inte minst integriteten för svenska medborgare.

Regeringens syn på riksdagens tillkännagivanden

Anf. 41 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern.

Att regeringen tycker att det är problematiskt med riksdagens inflytande över den demokratiska processen har inte minst decemberöverenskommelsen visat. Jag vill ställa en fråga om riksdagens tillkännagivanden.

Vi kommer senare i dag att besluta om ett tillkännagivande om arbetsmarknadsfrågor. Det är ett tillkännagivande om att återstarta en statlig utredning om arbetsförmedlingar som arbetsmarknadsministern har lagt ned. Direkt efter justeringen av betänkandet säger Socialdemokraternas grupp- ledare i riksdagen att regeringen kan strunta i riksdagens tillkännagivande.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är mycket enkel. Anser regeringen och arbetsmarknadsministern att regeringen kan strunta i riksdagens tillkännagivanden generellt sett? Mer specifikt: Avser regeringen och arbetsmarknadsministern att strunta i detta tillkännagivande?

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är lite oklart vad frågeställaren egentligen är ute efter. Självklart är det min och regeringens uppfattning att det är riksdagens roll att hävda demokratin och att det är regeringen som har att följa de lagar och regler som riksdagen sätter upp. Så fungerar det parlamentariska systemet. Det är också självklart att om riksdagen beslutar om ett tillkännagivande har regeringen att beakta det i sitt fortsatta arbete.

Anf. 43 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! I tillkännagivandet uppmanas regeringen att i april återstarta den statliga utredningen om Arbetsförmedlingens funktionssätt. Jag tackar för svaret. Om en majoritet i riksdagen fattar det beslutet i eftermiddag förutsätter jag att den kommer att återstartas i april.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har inget mer att tillägga. Vi får se vilka beslut som riksdagen fattar. Om riksdagen gör tillkännagivanden till regeringen har regeringen att beakta det i sitt fortsatta arbete.

Momsreglerna för den ideella sektorn

Anf. 45 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Skatteverket tillämpar nya momsregler vilket slår väldigt hårt mot den ideella sektorn. Jag har själv träffat flera representanter under senare tid som signalerar om en mycket besvärlig situation. Här i riksdagen har frågan ställts flera gånger till finansminister Magdalena Andersson om vilka åtgärder hon tänker vidta. Svaret har varit att för tillfället ska det inte vidtas åtgärder.

Jag vill därför ställa en fråga till vice statsminister Åsa Romson. Är det hela regeringens uppfattning? Om så inte är fallet, vilka konkreta åtgärder vill vice statsministern vidta för att rädda och hjälpa den ideella sektorn och därmed skapa underlag för att den mycket viktiga samhällsverksamheten för behövande människor kan fortsätta?

Anf. 46 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för en väldigt adekvat fråga! Vi är många som oroar oss för en utveckling där det blir svårare för samhället att utveckla verksamheter som vi alla ser blir alltmer viktiga. Det gäller inte minst arbetet med att hitta en integration på arbetsmarknaden för personer som står långt från den.

Det handlar också om ett samspel mellan det civila samhället och åtgärder där man får andra positiva effekter. Det gäller inte minst återbruk av resurser som textilier, kläder och andra produkter. Vi ser att allt fler medborgare i vårt samhälle använder sig av återbruk i sammanhanget.

Det är definitivt någonting som oroar oss. Den utveckling av regelverket som har skett utan att regeringen har gjort några ändringar är någonting som vi måste titta på och se om det går att kompensera för eller ändra så att vi med full kraft kan jobba för att dessa aktörer kan fortsätta att vara starka och viktiga samhällsaktörer.

Anf. 47 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Tack för svaret. Det är bra att ministern signalerar en stark uppbackning av den ideella sektorn. Allt annat skulle vara förvånande.

Men nu börjar situationen bli akut. Detta är en viktig verksamhet som bedrivs runt om i landet och som är mycket samhällsnyttig. Någon måste bedriva denna verksamhet. Därför är det angeläget att det vidtas snabba åtgärder från regeringens sida så att inte samhällsnyttig och viktig verksamhet börjar monteras ned. Det är utsatta människor som därmed skulle drabbas.

Någon måste ta ansvar för dessa människor. Om inte den ideella sektorn kan göra det på grund av regelverket på bland annat skattesidan måste någon annan göra det. Om samhället skulle gå in och ta kostnaderna skulle det bli mycket större kostnader, men framför allt skulle det skapa problem för de människor som är utsatta.

Jag skulle gärna vilja att ministern är lite mer distinkt när det gäller vad hon vill göra.

Anf. 48 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag har talat med finansminister Magdalena Andersson, och vi är helt överens om att regeringen ska titta på vad det är man kan göra i den situation som har uppstått efter tolkningar av rättsfall. Det är en prekär situation, och jag tror att vi ska titta både på de möjligheter som finns inom skatteområdet och på andra saker som kan underlätta för den här delen av den ideella sektorn att fortsätta att spela en betydelsefull och även utvecklad roll i vårt samhälle.

Vi ser att detta är en uppskattad verksamhet i form av återbruk. Det handlar också, inte minst, om det sociala hänseendet. Detta är verksamheter som inkluderar många människor och som kan få dem ännu mer engagerade för gemensamma samhällsmål.

Jag har ingen annan uppfattning än vad jag tror att ledamoten har i det här fallet.

Åtgärder mot ungas utanförskap

Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson. Ungdomsarbetslösheten har länge varit hög, och det är en av orsakerna till att den borgerliga regeringen fick foten av de svenska väljarna. Vi har sett en rapport från LO om att andelen unga utanför samhället mellan 20 och 25 år som varken har jobb, utbildning eller praktik växer.

Min enkla fråga till regeringen är: Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att motarbeta att fler unga hamnar i utanförskap och för att fler unga ska komma i arbete? Och på vilket sätt ska kommunerna kunna vara delaktiga i det?

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Detta är, precis som Eva-Lena Jansson beskriver, ett oerhört stort samhällsproblem och ett oerhört stort problem för de individer – unga människor – som är arbetslösa och som är arbetslösa under lång tid och hamnar utanför samhället. Många tappar tilltron både till sin egen förmåga och till sina framtida möjligheter.

Detta är en av regeringens absolut högst prioriterade frågor. Vi ska se till att utrota långtidsarbetslösheten bland ungdomar. Det är en mycket hög ambitionsnivå, men ingenting annat duger.

Jag ägnar just nu tiden åt att träffa landets alla 291 kommuner. Jag har hittills träffat ungefär 200. Jag för en dialog med dem om hur vi gemensamt mellan staten och kommunerna ska kunna avreglera arbetsmarknadspolitiken – det är mitt ansvar att göra det – så att vi kan

använda resurserna samlat mellan kommun och stat så att ett och ett kanske kan bli tre när vi lägger pengarna tillsammans.

Det handlar om att göra individuellt utformade insatser för de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden. Det kommer att handla om kombinationer av praktik, arbete och utbildning.

Anf. 51 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Den fråga som har varit återkommande vid mina besök i olika kommuner och i samtal med såväl arbetsförmedlare som kommunala tjänstemän och arbetslösa är att det behövs lokala lösningar.

Kommer det att vara möjligt med de förslag som arbetsmarknadsministern nu talar om?

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Svaret på frågan är ja. Den här regeringen ska inte begå det misstag som den gamla regeringen gjorde: att sitta inne i Regeringskansliet och tänka ut sina fiffiga lösningar som sedan faller ihop som en misslyckade sufflé i mötet med verkligheten. Vi ska se till att lösa ungdomsarbetslösheten på riktigt. Då handlar det om riktiga jobb, riktig utbildning och insatser som leder till riktiga jobb och riktig utbildning.

Det handlar inte bara om att få in en fot på arbetsmarknaden; det handlar om att rusta ungdomar så att de blir kvar på arbetsmarknaden och inte snabbt blir arbetslösa igen. Detta är en stor uppgift, men det är absolut ingen omöjlig uppgift. Det går, men det krävs en kraftsamling i samhället.

Jag är ute och träffar kommuner, företag och den ideella sektorn. Jag erbjuder då kommunerna ett samarbete. Det är frivilligt för dem att vara med. Men hittills har det varit ett oerhört positivt mottagande, och det skulle förvåna mig om inte de allra flesta av Sveriges kommuner vill samarbeta med staten i ett flexibelt användande av resurser för att på riktigt lösa ungdomsarbetslösheten.

De svenska mjölkföretagens framtid

Anf. 53 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern. Det pågår just nu en ganska förfärlig situation runt om i Sverige för våra lantbrukare, och primärt för våra mjölkbönder.

Nu ser jag till min glädje att landsbygdsministern har kallat till ett krismöte för både bönder och olika branscher för att försöka lösa situationen. Det är positivt. Men i sin inbjudan ger landsbygdsministern nästan lite direktiv om vad mötet ska handla om. Bland annat nämns förutsättningar för framtiden och marknadens förutsättningar för utveckling.

Jag undrar därför hur landsbygdsministern själv ser på framtiden för svenska mjölkföretag. Kan landsbygdsministern redan nu lova att det inte blir några fördyrande skatter för våra mjölkföretagare?

Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Mjölks sektorn har det besvärligt i dag. Grunden för det som händer är den globala överproduktionen. Vi har en överproduktion på ca 4 procent globalt. Det kanske inte låter så mycket, men i antal liter mjölk blir det väldigt mycket. Som toppen på isberget kommer det som händer med Rysslands embargo, som givetvis ytterligare försvårar det hela.

Till det högnivåmöte som ska hållas nästa vecka kommer representanter från såväl mjölks sektorn som mejerisektorn, banksektorn och handeln att vara inbjudna. Där finns också representanter för konsumentsektorn. Här handlar det om att gemensamt titta på vad vi tillsammans kan göra för att underlätta den svåra situation som just nu råder med låga avräkningspriser. Vi ser dock att avräkningspriserna har börjat vända uppåt de senaste veckorna.

Jag tänker inte gå i förväg till branschen och säga: Si och så ska ni göra! Jag välkomnar dem att vara med i diskussionen.

Anf. 55 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Jag undrar lite hur ministern ser på arbetet långsiktigt. Hur skapar vi marknadskrafter utanför Sverige för att öka vår export och vår konkurrensduglighet i en alltmer global värld?

Regeringen har avslutat satsningen Matlandet Sverige, som är en stor exportmöjlighet för svenska företagare. Jag ser inte att vare sig ministern eller regeringen har kommit med några konkreta förslag till hur man kan gå vidare, bland annat i frågan om en livsmedelsstrategi som skulle tas i samverkan.

Anf. 56 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Vi har påbörjat arbetet med en viktig långsiktig lösning – en nationell livsmedelsstrategi. Vi kommer att tydliggöra detta den 5 mars i samband med att vi får Konkurrenskraftsutredningens betänkande, som vi tar avstamp i. Det är *en* långsiktig lösning.

Den andra är att vi håller på att forma och ta fram en ny exportstrategi, där vi också kommer att vända oss till marknader betydligt längre bort än hemmamarknaden i Europa när det gäller dessa produkter. Vi har bland annat fått ett jordbruksråd på plats i Peking, som jobbar just med mjölks sektorn för att få ut mjölkvolymerna på nya marknader. Det har varit framgångsrikt, och bland andra har Arla fått ett antal avtal med kineserna för att få bort volymerna.

Vi kommer också att titta på andra länder där vi har för avsikt att sätta in resurser tillsammans med näringslivet inom de här branscherna för att få export av mjölkprodukter men också av andra livsmedelsprodukter.

Barnkonventionen som svensk lag

Anf. 57 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieminister Morgan Johansson.

Det finns nog ingen som har undgått videofilm och bilder av den hemska händelsen i veckan när en nioårig pojke misshandlas av en

ordningsvakt i Malmö. En vuxen man sätter sig på en liten pojke. Han är ett barn, och han är rädd. Han gråter och kippar efter luft medan en stor hand håller för hans mun och hans huvud dunkas mot golvet.

Minst lika upprörande i händelsen är den tvärsäkerhet med vilken Skånepolisen uttalar sig om att detta inte var övervåld utan helt i sin ordning.

I regeringsförklaringen klargjordes av Stefan Löfven i höstas att barnkonventionen skulle göras till svensk lag. Min fråga är nu: Hur planerar regeringen att säkerställa att rättsvårdande myndigheter som polisen sätter barns rättigheter i första rummet? När blir barnkonventionen lag?

Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har också sett bilderna och filmen på händelsen i Malmö. Som många andra blir jag djupt tagen. Nu pågår en polisutredning, och vi får se vad den kommer fram till. Jag ska inte föregripa den. Det vore fel.

Låt mig säga, rent allmänt, att det är oerhört viktigt att vi har som utgångspunkt att alla barn i Sverige ska behandlas med respekt – alla barn. Det spelar ingen roll om du bor i en villa på Solsidan eller på ett asylboende i väntan på att få besked om uppehållstillstånd. Alla barn i Sverige måste behandlas med respekt. Det gäller även om du blir påkommen med att kanske ha plankat i kollektivtrafiken. Vi har ju alla varit barn, eller hur? Alla barn i Sverige måste behandlas med respekt, av alla oss vuxna men framför allt av myndighetspersoner.

Som svar på den konkreta frågan om barnkonventionen kan jag säga att vi jobbar med att implementera den.

Anf. 59 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Det finns ytterligare en aspekt i den här tragiska historien. Det rör ensamkommande flyktingbarn som försvinner efter sin ankomst till Sverige, precis om den nioårige pojken nu har gjort.

Enligt siffror från Migrationsverket har 1 465 ensamkommande flyktingbarn försvunnit under de senaste fem åren. Det är tolv skolklasser med barn. Flera hundratals barn försvinner alltså i Sverige varje år. Myndigheterna har inte någon kontroll över var de här barnen finns, hur de mår eller om de tas om hand. Den stora majoriteten är tonåringar. Men som händelsen i Malmö visar handlar det också om betydligt yngre barn.

Jag skulle därför vilja fråga justitieministern vad ni kommer att göra för att säkerställa att ensamkommande flyktingbarn också tas om hand på det sätt som slås fast i barnkonventionen. Hur planerar ni att följa upp vad som har hänt med de 1 465 försvunna barnen, de tolv skolklasserna med försvunna barn?

Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tar vid där jag slutade, med barnkonventionen. Regeringskansliet har dragit i gång ett utredningsarbete med målsättningen att barnkonventionen ska kunna implementeras i svensk lag

under den här mandatperioden. Det kommer vi att leverera till riksdagen så fort arbetet är färdigt. Det är viktigt att vi gör det, ur många aspekter.

När det gäller de försvunna barnen blev jag också väldigt oroad över vad som hände i början på veckan och när vi fick ta del av de här uppgifterna. Man ska veta att en del av barnen kommer tillbaka. De dyker upp i andra sammanhang. De kommer till rätta. Men en del av barnen är borta, och vi kan bara hoppas att de har åkt till något annat land och sökt asyl och kanske blivit omhändertagna där. Men risken är att de hamnar i sammanhang som människohandel och sexuell slavhandel, den typen av saker som vi vet att de här barnen är väldigt utsatta för.

Om drygt 14 dagar får jag en rapport från Migrationsverket enligt ett uppdrag från regeringen, där de ska redovisa hur de arbetar med frågorna. Då kommer vi att gå vidare med konkreta planer.

Samarbetsavtalet med Saudiarabien

Anf. 61 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Jag riktar min fråga till vice statsminister Åsa Romson. Den är mycket kort och koncis. Kommer Sveriges militära samarbetsavtal med Saudiarabien att sägas upp, eller kommer det att förlängas?

Anf. 62 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det korta svaret är att regeringen, vilket vi redan har sagt vid ett par tillfällen, också ser väldigt stora problem med det avtal som finns i dag. Beredning pågår i Regeringskansliet eftersom det finns möjlighet att säga upp avtalet under våren.

Anf. 63 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Det har kommit lite olika bud. Statsministern har bland annat sagt att avtalet kan komma att omförhandlas, Miljöpartiets utrikespolitiska talesperson sa häromdagen att avtalet ska sägas upp och Åsa Romson, vice statsminister, hävdar nu att frågan bereds och så vidare.

Mot bakgrund av det som har skett i Saudiarabien, inte minst den senaste tiden då bloggaren Raif Badawi har dömts till 1 000 piskrapp och annat, är det förstås viktigt med ett besked från regeringen.

Miljöpartiet har varit tydliga med att de är kritiska till detta avtal. Det har även vi i Folkpartiet varit. Därför är det viktigt att få svar på frågan. Kommer detta avtal att sägas upp, eller är regeringens avsikt att avtalet ska förlängas?

Anf. 64 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Frågan bereds som sagt. Det innebär att man har möjlighet att komma fram till en punkt där avtalet ändras eller sägs upp, vilket det finns möjlighet till. Men huruvida regeringen landar i detta återkommer vi med.

För fem år sedan fanns en liknande möjlighet att säga upp avtalet, enligt alla dess regler. Vid det tillfället hade vi en alliansregering. Jag är, nu i efterhand, väl medveten om att Folkpartiet och Kristdemokraterna, åtminstone vid det tillfället, var tydliga med att de egentligen ville säga upp avtalet. Det hade varit bra. Då hade vi haft en annan situation i dag. Och jag kan konstatera att situationen för brott mot mänskliga rättigheter i Saudiarabien knappast är ny. Den fanns även för fem år sedan.

De skyddade marina områdena

Anf. 65 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till klimat- och miljöminister Åsa Romson.

För snart ett år sedan fattade regeringen beslut om nya etappmål i miljömålssystemet för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Ett av målen var fler skyddade områden, på land, i sötvatten men också i marina områden. Landbaserade områden skulle vara 20 procent, och till havs skulle 10 procent av de svenska marina områdena vara skyddade.

I dagsläget är det bara 6,3 procent som är skyddade. Min fråga till ministern är: Hur går det med arbetet med de marina skyddade områdena?

Målen ska vara uppnådda till 2020. Då får vi sätta lite fart.

Anf. 66 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Arbetet pågår i forcerad takt. På regeringssammanträdet i morse tog vi faktiskt beslut om ett tydligt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten om att under innevarande år göra en analys över det redan skyddade kapitalet på den marina sidan. Det handlar inte bara om procentsatser för arealer utan också om skyddets kvalitet. Skyddet är till för att värna om den biologiska mångfalden i de marina ekosystemen. Det är oerhört viktigt, inte minst för fiskebeståndens utveckling, men också för att vi ska ha rena och friska hav runt våra kuster att bada i och trivas med.

Det är ett forcerat arbete. Utöver handlingsplanen får myndigheten också i uppdrag att ta fram en strategi för hur man ska inrätta skyddet upp till 10 procent.

Anf. 67 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det var glädjande nyheter att arbetet är i gång.

Finns det redan nu kriterier framtagna på områdena? Och finns det några utpekade områden där arbetet ska komma i gång snabbare? Många väntar på att det ska bli verklighet där just de bor. Finns det några ställen som är på gång, eller är det under beredning?

Anf. 68 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är väldigt roligt att se engagemanget runt om i Sverige för god marin havsmiljö.

Det är ett arbete som också sker globalt. Det är till exempel en av de pågående diskussionerna om hållbarhetsmålen. Vi gjorde några framsteg för bara några veckor sedan i den internationella havskonventionen när det gäller möjligheten att instifta skyddade områden på internationellt vatten. Stora delar av havsområdena – globalt sett – ligger ju utanför den jurisdiktion som länderna har.

För svensk del kan vi fullfölja strategin att verkligen skydda kvalitativa områden i vårt närområde, som ligger inom vår jurisdiktion, tillsammans med lokala och andra engagerade företrädare som kan vara med och peka ut de svenska pärlorna i områdena.

Man brukar åka till Egypten eller andra ställen för att snorkla vid korallrev och liknande. Men ibland har vi faktiskt små koraller även i de kalla haven uppe hos oss. Det är kanske inte många som vet det. Det finns många pärlor under havsytan som många kan få uppleva om vi är smarta och skyddar dem på ett bra sätt.

Vårdvalet

Anf. 69 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Vårdvalet som har funnits i hela landet har gjort det möjligt för patienter att själva välja vårdcentral. Det har också gjort det möjligt att starta vårdcentraler på ställen där landstinget inte har haft förmåga att driva vårdcentraler.

I höstas gjorde regeringen upp med Vänsterpartiet och kom snabbt med en proposition, som inte var riktigt förberedd, om att riva upp vårdvalet. Man fick backa, efter hård kritik både från alla remissinstanser men också från Lagrådet som sa att det inte dög för lagstiftning.

I förra veckan fattade socialutskottet beslut om att vi ska tillkännage för regeringen att man inte ska återkomma till riksdagen om något förslag om att riva upp vårdvalet.

Samma dag sa Veronica Palm, vice ordförande i socialutskottet – jag citerar från TT: ”Tillkännagivandet är ju tydligt, att man inte ska återkomma med en proposition om att upphäva tvångsloven, så det kommer regeringen inte att göra.”

Min fråga går därför till vice statsministern: Kan vi i dag få ett löfte från regeringen om att ni inte kommer att återkomma med en proposition om att riva upp vårdvalet?

Anf. 70 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Med risk för att låta som en papegoja vill jag bara säga att regeringen följer praxis för tillkännagivanden från riksdagen och hanterar

dem därefter. Det kommer vi även att göra med de beslut som gäller tvångs-LOV:en.

Propositionen har redan återtagits efter kritik från Lagrådet mot beredningsformerna. Huruvida detta förslag kommer att återkomma i någon form eller inte är ett arbete som pågår.

Anf. 71 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Det är ju väldigt tragiskt att vi inte kan få ett rakt besked från regeringen. Det finns en osäkerhet ute i landet bland vårdgivare och bland dem som vill starta eller driver vårdcentralsverksamhet. I dag får de nej när de söker om lån från banken för att utveckla sin verksamhet eller starta en ny verksamhet. Patienter blir lidande och personal blir lidande bara på grund av den våta filt som regeringen har lagt över frågan genom att inte säga om man kommer att återkomma eller inte.

Vi kan inte se att det finns med något förslag på den propositionslista som regeringen har presenterat. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att regeringen vill låta den våta filten ligga över frågan så länge som möjligt därför att man inte kan hantera den på något annat sätt. Är det rätt uppfattat?

Anf. 72 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är ju ingen hemlighet utan det är allmänt spritt i den politiska debatten att vi är flera partier som ser problem med att tvinga kommunala och landstingskommunala företrädare att tycka vissa saker. Det är en anledning till att vi här i kammaren har haft olika åsikter om vi ska ha den typen av tvingande lagstiftning på den primär- och sekundärkommunala nivån.

Jag är medveten om att ansvaret för ett fungerande omhändertagande inom sjukvården ligger på landstingen, och de tar också det ansvaret. Det betyder att de ska ha full frihet att möjliggöra denna organisering. Det borde ta undan de allra flesta av de osäkerheter som finns runt om i landet när det gäller verksamheter som bidrar till en bra vårdssituation för patienterna. Det vet vi att alla våra olika representanter och politiker i landstingen verkligen vill.

Kärnkraftens framtid i Sverige

Anf. 73 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Statliga Vattenfall har fått nya direktiv av regeringen. Sveriges Radio beskriver det så här: Vattenfalls nya direktiv innebär stopp för den pågående utredningen om att ersätta gamla kärnkraftsreaktorer med nya. Det fyrtiotal personer som har arbetat med planerna har fått nya arbetsuppgifter.

Enligt tidskriften Ny Teknik har energiminister Ibrahim Baylan med anledning av detta uttalat: Kärnkraften blir kvar.

Men enligt Sveriges Radio säger vice statsminister Åsa Romson samtidigt: Vi ska säkerställa att det stängs kärnkraftsreaktorer under den här mandatperioden.

Det verkar som att den så kallade samarbetsregeringen inte alls kan samarbeta om en så viktig fråga som kärnkraftens framtid i Sverige.

Min fråga till energiminister Ibrahim Baylan är därför: Vad är det för villkor som nu gäller för kärnkraften framöver i Sverige?

Anf. 74 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack för frågan! Nu blandar ju ledamoten ihop lite olika frågor. Låt oss gå igenom dem i tur och ordning.

För det första: Vattenfall har inte fått några nya direktiv. Ledamoten har åberopat det också tidigare baserat på lösa medieuppgifter på olika sajter. Men så är inte fallet, och det vill jag också klargöra. Vattenfall självt har beslutat att frysa sitt arbete, och det har sedermera fått konsekvenser hos Strålskyddsmyndigheten.

För det andra: När det handlar om kärnkraften finns det inget parti i Sverige i dag som föreslår en snabbavveckling à la den tyska modellen med politiska beslut i parlamentet. Det finns numera en bred samsyn om att kärnkraften ska bära sina egna kostnader. Det handlar både om ökade krav på säkerhet som har tillkommit efter Fukushima-katastrofen och om att ta ansvar för det avfall som lämnas efter kärnkraft.

Anf. 75 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, energiministern! När det gäller sammanblandning måste jag säga att de uppgifter som kommer från public service nog är ganska tillförlitliga och källgranskade. Av den anledningen har jag bett konstitutionsutskottet att granska hanteringen av eventuella direktiv till Vattenfall. Så det kommer energiministern tillsammans med näringsministern att få reda ut och bringa klarhet i.

Det som jag tycker är allvarligt med den förvirring som man skapar i Regeringskansliet är att man samtidigt som man har slutit en överenskommelse med allianspartierna har välkomnat en bredare samsyn kring en energiuppgörelse över partigränserna. Men om man från visst håll redan från början i Regeringskansliet antyder att det ska vara ett tankestopp för kärnkraften, då bjuder man in med armbågen. Den typen av inbjudningar tycker jag att man kan betacka sig för.

Vi får väl se vad konstitutionsutskottet senare i vår kommer fram till för slutsats om vad man egentligen har haft för sig på Regeringskansliet i förhållande till det statliga Vattenfall.

Anf. 76 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi välkomnar självklart KU:s arbete. Det är en viktig del av riksdagens granskningsmakt, och den ska naturligtvis följa den praxis som finns.

Men för tydlighetens skull: Några nya direktiv har inte lämnats till Vattenfall. Om det nu har förekommit sådana medieuppgifter bygger de inte på verkligheten.

Sedan tar ledamoten upp det viktiga arbete som vi nu startar med i Energikommissionen. Det är rätt och riktigt att vi eftersträvar ett brett arbete som ska ge långsiktiga förutsättningar för energisektorn. Enda sättet att göra det är att försöka att komma överens över blockgränsen.

Jag kan här tydligt och klart meddela att det inte kommer att finnas vare sig några diskussions- eller tankeförbud i Energikommissionens arbete. Tvärtom räknar jag med att varje parti kommer in med sina ingångsvärden, precis som regeringen gör när vi går in i ett arbete där vi

Arbetsgrupp för asylmottagande

Frågestund

Anf. 77 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Min fråga går till migrationsminister Morgan Johansson.

Regeringen har enligt uppgifter till Dagens Industri tillsatt en hemlig asylgrupp bestående av fyra icke förtroendevalda personer med uppgift att planera för mottagandet av runt 400 000 nya invandrare under de kommande fem åren.

Regeringens integrationsarbete sägs gå på högvarv, vilket kan vara positivt eftersom det här är bland de viktigaste frågorna i svensk politik i dag.

Frågan som jag skulle vilja ha svar på är varför regeringen inte har informerat om detta viktiga arbete och när i så fall arbetet kommer att redovisas.

Anf. 78 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att le när jag fick frågan som utgick från att vi skulle bilda hemliga grupper.

Det är ofta så i regeringsarbetet att om man vill se till att ta fram en ny politik eller nya åtgärder för en ny utmaning som man står inför tillsätter man arbetsgrupper. En form av arbetsgrupp är statssekreterargrupper, det vill säga de som är bland ministrarnas närmaste män eller kvinnor.

Det finns en sådan statssekreterargrupp som leds av min statssekreterare och av Ylva Johanssons statssekreterare som ska titta på både migrationsdelen och integrationsdelen. Där finns också ett stort antal andra statssekreterare från bland annat Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet. De ska se på olika aspekter för att vi ska kunna klara den utmaning som vi står inför.

Det är inget hemligt arbete. Om medierna hade ringt mig och frågat om det pågår ett sådant arbete hade jag sagt: Ja, det är klart.

Vi kommer att redovisa våra åtgärder så fort vi blir färdiga.

Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Tack, migrationsministern, för svaret! Det känns väldigt tryggt.

Det är allmänt känt att den massinvandring som regeringen arbetar med slår mot stora delar av samhället. Utöver enorma kostnader för mottagandet tillkommer välfärdskostnader, ökat utanförskap och otrygghet till följd av bland annat kulturkrockar.

Vad som också är ett enormt problem är bostadsbristen, som inte skulle existera om man inte förde dagens politik. Enligt nya uppgifter är inte regeringen riktigt enig i synen på bland annat EBO-lagstiftningen. Min fråga är därför vilken linje som egentligen gäller. Är det så att regeringen avser att skrota EBO-lagstiftningen, eller ska den vara kvar? Med vilka andra konkreta förslag kommer migrationsministern att jobba för att motverka problemen?

Anf. 80 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Som sagt tittar vi på en lång rad åtgärder. Bostadspolitiken är en väldigt viktig del. Ska vi klara integrationen handlar det inte bara om arbetsplatser. Man måste också ha en riktig lägenhet att bo i. Annars kommer vi aldrig att klara av den här uppgiften. Den är väldigt stor för oss. Vi återkommer till riksdagen och till det offentliga så fort vi är färdiga med det paket som vi nu förbereder.

Premissen till Markus Wiechels fråga är tal om massinvandring och kostnader. Förra året fick 38 000 människor asyl i Sverige. Det är 0,4 procent av Sveriges befolkning, 4 promille. Det är det Sverigedemokraterna talar om som massinvandring! Markus Wiechel säger att det bara blir kostnader. Men 25 procent av dem som får uppehållstillstånd och går vidare har högstskoleutbildning. Det är läkare, lärare och sjuksköterskor. Tänk hur det kan vara år 2030, Markus Wiechel. Tänk om det är så att en del av de människor som kommer till oss i Sverige i dag kommer att vara med och ta hand om dig och mig när vi blir gamla. Det är ingen kostnad. Det är en stor tillgång för Sverige.

Viltförvaltningen

Anf. 81 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det hör väl inte till vanligheterna, men under den dryga gångna veckan har regeringens hantering av jakt- och viltförvaltningsfrågor blivit nyheter i riksdag. Regeringen har på kort tid gjort ett omtag i vargfrågan. Den är tämligen väl besvarad av regeringen. Men samtidigt har landsbygdsministern aviserat att han lagt ned Jaktlagsutredningen. Jag vill fråga statsrådet Sven-Erik Bucht vilka konsekvenser detta får för de nödvändiga viltförvaltningsreformer som riksdagen har tillkännagivit för regeringen. Då tänker jag i första hand på småviltsjakten i fjällen och dubbelregistreringen av älgjakten.

Anf. 82 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Vi har lagt ned Jaktlagsutredningen. Det gäller den sista delen, del tre, som är mycket omfattande och berör ett hundratal olika lagstiftningar. Den skulle dessutom vara väldigt kostsam. Detta har skett med anledning av att Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna drog ned budgeten på Regeringskansliet med 200 miljoner. Vi har fått lägga ned ett antal utredningar.

Däremot finns det två delbetänkanden med ett antal förslag som vi kommer att gå vidare med och titta på. Det handlar om arrendefrågor, utfodringsfrågor och frågan om en viltmyndighet. Vi kommer att titta på alla de frågorna i det fortsatta arbetet.

Tillkännagivandena om dubbelregistreringen och fjälljakten kommer vi också att hantera. Inte minst fjälljakten är oerhört viktig. Som vi ser det skulle man kunna återgå till det som gällde före 2007, vilket riksdagen också har tillkännagivit.

Anf. 83 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är många som ser fram emot den beredningen och ministrarnas fortsatta arbete med de här viktiga frågorna. Jag och många med mig kommer att fortsätta att följa dem.

Nu öppnar också statsrådet Sven-Erik Bucht för en eventuell ny myndighet, som finns föreslagen i det andra delbetänkandet. Kanske Sven-Erik Bucht kan delge oss några av sina tankar kring möjligheterna till en ny viltförvaltningsmyndighet?

Anf. 84 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag kan inte delge er dem i detalj. Det finns en utredning om detta, och det har skett en remissrunda. Svaren har varit lite varierande. Jag tycker att det finns all anledning att pröva om man eventuellt kan inrätta en ny viltmyndighet i någon form. Men detta måste jag få återkomma till, för frågan bereds just nu på Regeringskansliet.

Vikten på lastbilar

Anf. 85 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag ställer min fråga till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Det handlar framför allt om vikter på våra lastbilar och om skogsnäringen.

Finland införde för drygt ett år sedan möjligheten att köra 76 ton med sina lastbilar. Jag var med på ett möte i Skövde i Skaraborg, där landsbygdsministern uttalade att han var positiv till att vi skulle ha tyngre och längre lastbilar i Sverige. I augusti 2014 lämnade Transportstyrelsen över ett förslag på hur detta skulle kunna lösas med 64 ton respektive 74 ton. Därefter har detta remissbehandlats, och samtliga är positiva. 19 tunga representanter från näringsliv, fackförbund och åkerinäring har tillstyrkt detta och tycker att vi ska fatta beslut. Nu är allt utrett och klart. Näringsliv, fack och alla andra är nöjda och väntar på besked.

Min fråga är: När får vi besked om 64 respektive 74 ton på lastbilar?

Anf. 86 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det här är ett långvarigt projekt. Man har testat att köra på andra fordon inom skogsindustrin. Under lång tid har man gjort försök bland annat i Norrbotten, och de har slagit väldigt väl ut. Det ger mindre utsläpp och är därför mycket miljövänligare. Det är mindre belastning, axeltryck och så vidare.

Det finns dock ännu ett antal frågor som måste få utredas, bland annat detta med förstärkning av infrastruktur. De frågorna hanteras inte på mitt bord utan av infrastrukturminister Anna Johansson.

Anf. 87 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret så långt. Det intressanta är att de nuvarande regeringsrepresentanterna Magdalena Andersson och Anders Ygeman före valet skrev att detta var väldigt viktigt för att stärka konkurrenskraften för vår industri, för våra företag och för skogsnäringen runt om i Sverige. Man var väldigt aktiv och frågade varför den dåvarande alliansregeringen satt och rullade tummarna och inte löste frågan.

Nu måste mina frågor följaktligen vara: Var ni socialdemokrater mer aktiva före valet i den här frågan? Sitter ni nu mer och rullar tummarna i stället för att fatta beslut om 64 respektive 74 ton? När får vi ett besked, landsbygdsministern?

Anf. 88 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Mitt besked till Sten Bergheden är att vi är ännu mer aktiva just nu än före valet. Detta är en viktig del. Men det är också så att vi inte ska flytta över gods från järnväg till väg. Nu gäller det här specifikt skogsindustrin, och ute i våra skogar finns det inte järnvägar. Men det finns en del frågor att klara ut innan vi kommer till en lösning. Jag hoppas att ansvarigt statsråd ska ta i den här frågan inom en ganska snar framtid.

Utbetalning av skadestånd till brottsoffer

Anf. 89 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Morgan Johansson som gäller situationen för brottsoffer.

Situationen för brottsoffer har vi diskuterat länge och väl i Sverige. Samhället måste göra allt det kan för att den som utsatts för brott ska få den upprättelse den är värd så gott det är möjligt. Det gäller också de skadestånd som utdömts. Många brottsoffer vittnar om att det här inte är alldeles enkelt. De tvingas själva söka sin rätt, och det kan vara en komplicerad sak, även om man är på topp. Men som brottsoffer kan man ha en hel del annat att tänka på än att behöva sätta sig in i vilken blankett som ska skickas vart och vilken myndighet som gör vad.

I det svenska systemet förväntas brottsoffer som fått skadestånds- eller ersättningsanspråk godkända och beslutade i lagakraftvunnen dom själva kontakta kronofogden för att rent faktiskt få ut det skadestånd som brottsoffret har rätt till. Detta förfarande är tveksamt ur rättssäkerhetssynpunkt. Jag undrar därför hur justitieministern avser att agera för att på denna punkt försöka göra livet lite lättare för den som utsatts för brott.

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Brottsofferfrågorna kommer att vara prioriterade för den här regeringen under åren framöver. Vi har redan sett till att förstärka Brottsofferfonden genom en höjning av den särskilda avgiften. Den fonden kommer under det här året uppskattningsvis att ha nästan 18 miljoner kronor mer. Dessa medel kan gå dels till forskning om brottsofferfrågan, dels till verksamhet vid brottsofferjourerna, som verkligen behöver en möjlighet till förstärkning av sin verksamhet. Vi gav häromveckan nya direktiv till Sexualbrottskommittén om att se hur man kan stärka brottsoffren i de sammanhangen genom att gå in med målsägandebiträden tidigt, så att det blir ett bra och professionellt stöd.

Skadestandsfrågan var uppe i går i samband med en uppvaktning vi hade. Då sa jag till dem som besökte mig att jag gärna vill titta närmare på den. Det finns en del motstående intressen i den, men jag återkommer gärna till riksdagen när vi har sett närmare på frågan. Den är öppen för oss.

Anf. 91 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag tackar för svaret. I Norge betalas ersättningarna till brottsoffren direkt efter lagakraftvunnen dom. Staten tar ansvar för att skadestånd betalas ut, och staten tar risken att gärningsmannen kanske inte har de medel som erfordras. Staten följer också upp den eventuella hanteringen med Kronofogdemyndigheten.

Vore det inte en god idé att tillsätta en utredning med målet att se hur ett system kan skapas även i Sverige där brottsoffret får sina tillerkända skadestånd och ersättningar genom statens försorg, direkt efter lagakraftvunnen dom?

Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill, som sagt, gärna titta närmare på det. Den norska modellen är en av de intressanta modeller som finns. Men vi ska vara medvetna om att det förmodligen i slutändan kommer att innebära ökade kostnader för staten. Det måste man väga in.

Vi är öppna när det gäller den frågan. Brottsofferfrågorna kommer att vara viktiga för oss under mandatperioden.

Elförsörjningen

Anf. 93 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Min fråga riktas till energiminister Ibrahim Baylan och gäller det som kallas för den framtida effektreserven.

Elmarknaden står inför stora utmaningar. Målen för klimat och förnybar energi, den snabba ökningen av vindkraft, möjligheterna till egenproduktion av el och utvecklingen av smarta hem är några exempel på det. Regeringen har aviserat att man kommer att bjuda in till blocköverskridande samtal i en särskild energikommission.

Frågan om elförsörjning kommer att vara av central betydelse för att möta behoven vid alla tidpunkter. I dagarna bjöd, vad jag förstår, energiministern in aktörerna på elmarknaden för att diskutera framtiden för den svenska effektreserven. Enligt tidigare beslut ska den avvecklas till 2020.

Min fråga till energiministern är vilka slutsatser han drar vad gäller den svenska effektsituationen.

Anf. 94 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack för frågan! Vi har i dagsläget en god elförsörjning i Sverige. Vi har dessutom en rätt god situation när det gäller effekten i vårt system. Vi är dock fullt medvetna om att det kan förändras ganska snabbt. Det beror på att många av de kärnkraftverk som i dag utgör en viktig del av vår elförsörjning byggdes under en kort tidsperiod på 70- och 80-talen och kan därför behöva tas ur drift samtidigt. Många av kärnkraftverken är lokaliserade till södra Sverige.

Långsiktigt måste vi naturligtvis ha ett mer robust ramverk. Jag ser framför mig att energikommissionen ska ta sig an frågan om effekt, som är en viktig del. Vi måste också bestämma oss för hur vi ska göra med det riksdagsbeslut som togs 2010. För mig handlar det om att vara praktisk.

Klarar marknaden att lösa det till 2020 eller behöver vi förlänga tiden? Där har vi inte landat ännu.

Anf. 95 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, energiministern! Det känns bra med en konstruktiv och transparent inställning i denna fråga som ju orsakar mycket diskussion. Det är glädjande att frågan kommer att vara föremål för energikommissionens arbete.

Jag ser fram emot det arbete som energiministern initierat.

Anf. 96 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi har nyligen haft ett seminarium och försökt gå igenom detta. Det fanns naturligtvis många olika synpunkter. Nu ska vi försöka ta del av dem och göra en analys.

Jag kommer att bjuda in de fyra borgerliga partierna till samtal för att se om det beslut som togs 2010 håller. Om vi gör en gemensam bedömning att det håller behöver vi kanske inte göra så många förändringar. Skulle vi göra bedömningen att det behöver förlängas återkommer vi naturligtvis med förslag till Sveriges riksdag.

Min ambition är att hitta en praktisk lösning, att inte låta prestige eller ideologi ta över den praktiska frågan.

Översynen av Arbetsförmedlingen

Anf. 97 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ylva Johansson om Arbetsförmedlingen.

För omkring en timme sedan debatterade vi översynen av Arbetsförmedlingen. När ärendet var uppe för drygt en månad sedan sa statsrådet och Socialdemokraterna att det är överflödigt, att det inte behövs någon översyn av Arbetsförmedlingen, att man vet vad man vill göra. I dag framkom tydligt i kammardebatten att det var direktiven som regeringspartierna inte gillade.

I november aviserade man att man kanske ville ändra lite i direktiven men ändå göra den nödvändiga reformeringen av Arbetsförmedlingen, men i stället landade man den 13 januari i beskedet, som gavs i kammaren, att det inte ska göras någon översyn av Arbetsförmedlingen. Hur kommer det sig att man gjorde den bedömningen?

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Den tidigare regeringen tillsatte en utredning av Arbetsförmedlingen med ganska detaljerade och nästan lite småaktiga direktiv. Den nuvarande regeringen och jag övervägde om vi skulle ändra i direktiven eftersom det finns behov av att göra en extern genomlysning av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen är en myndighet som har stora problem och mycket stora utmaningar, och därför krävs en extern genomlysning av verksamheten.

Det stämmer som Roger Haddad säger att regeringen i november övervägde att ge ändrade direktiv till den pågående utredningen. Det som därefter hände var att riksdagen beslutade att dra ned resurserna till

Regeringskansliet med 200 miljoner. Det en regering då måste göra är att börja skära i kostnaderna och ändra sin planering. Det som snabbast går att göra förändringar i är utredningar. Då får man prioritera på ett annat sätt, och i det läget prioriterade regeringen bort den utredningen.

Anf. 99 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag misstänker att orsaken är en annan, nämligen att stödpartiet Vänsterpartiet ogillade synen på bemanningsföretag och alternativa aktörer under Arbetsförmedlingen. I så fall hade det kanske varit lämpligt att ta bort just det direktivet och fortsätta det viktiga arbetet.

Arbetsförmedlingen är en mycket ineffektiv verksamhet. Den har mycket resurser i form av anslag både för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och för integrationspolitiska åtgärder som aldrig används. Huvudproblemet för Arbetsförmedlingen är inte pengar.

Tidigare under frågestunden sa statsrådet att hon ska beakta kammarens beslut. Jag vill ha ett tydligare besked. Kl. 16 ska vi rösta för en översyn av Arbetsförmedlingen. Kommer statsrådet, ja eller nej, att låta genomföra den externa utredningen?

Anf. 100 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Under åtta år styrde den tidigare regeringen över Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken. Jag vill säga att det sätt som man styrde arbetsmarknadspolitiken på gav den direkta effekten att det ledde till ineffektivitet i Arbetsförmedlingens sätt att arbeta. Det var en klåfingrig detaljstyrning av arbetsmarknadspolitiken som gjorde att myndigheten år efter år, trots skyhög arbetslöshet, ville skicka tillbaka pengar till regeringen. Det krävs inte en utredning för att ändra på det så att vi får en mer effektiv användning av resurserna för arbetsmarknadspolitiken.

Med detta sagt ser jag ändå behov av extern genomlysning av verksamheten inom Arbetsförmedlingen. Det kommer regeringen att återkomma till. Roger Haddad säger att pengar inte är problemet för Arbetsförmedlingen. Nej, men pengar krävs i Regeringskansliet för att kunna tillsätta utredningar. Den sittande regeringen fick med mycket kort varsel ändra planeringen och skära bort 200 miljoner kronor. Det är i utredningar det snabbast går att göra ändringar av utgifterna, och det gjorde regeringen.

Skatteflykt via hemliga bankkonton

Anf. 101 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Tack för möjligheten att ställa frågan! Återigen har en skandal briserat där de allra rikaste för att undkomma skatt gömt undan pengar på hemliga bankkonton. Jag talar om banken HSBC. Vi har fått höra hur banken genom hemliga nummerkonton hjälper de rikaste kunderna att undkomma beskattning. Sammanlagt handlar det om konton med över 800 miljarder kronor. Flera av kontona tillhör förmögna svenskar. Senast i dag avslöjades en koppling till JAS-affären med Sydafrika.

Skattefifflet slår hårt mot fattiga länders ekonomier, som plundras, men också mot den svenska välfärdsstaten, som mer än väl behöver dessa resurser. Frågorna hopar sig. Hur mycket pengar har svenska staten gått miste om? Hur många och vilka svenskar är inblandade?

Jag har tre frågor till vice statsminister Åsa Romson. Hur tänker den svenska regeringen agera gentemot Schweiz och de svenskar som flytt undan skatt med hjälp av HSBC? Hur tänker Åsa Romson agera med anledning av det nya avslöjandet om mutorna i JAS-affären? Kan vi vara säkra på att AP-fonderna inte har investerat i HSBC?

Anf. 102 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Daniel Sestrajcic får upprepa den tredje frågan, för jag hörde den inte på grund av mikrofonljudet. Men det var ju gott om frågor innan dess.

Precis som alla andra är vi upprörda – jag tror att finansministern är den som är mest upprörd – över de uppgifter som kommer. Det är naturligtvis helt oacceptabelt med smitningar från skatteunderlag varhelst det sker i världen.

Det är ändå en positiv trend i den globala utvecklingen när det gäller arbetet mot skattefiffel, som vi har kommit mycket långt med när det gäller ytterligare informationsavtal mellan olika länder. Det var även så när det gäller de schweiziska bankerna, att de har kommit ett steg.

Med den här utredningen och andra fakta är det helt uppenbart att det finns fler steg att ta där. Det är steg som den svenska regeringen ser som viktiga i fråga om att driva ett mycket aktivt globalt arbete för att minska möjligheterna att hålla undan skattemiljarder, oavsett om det är från den svenska statskassan eller från fattiga länder.

Anf. 103 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Jag vill konkretisera frågan. Jag förstår att den svenska regeringen är olycklig över situationen, men jag ser inte tillräckligt med aktivitet i frågan.

Skatteinformationsavtalen som har kommit fram är mycket bra, men det är helt otillräckligt. Man måste agera med krafttag mot länder som Luxemburg och Schweiz som tillåter detta att fortgå.

Jag har två andra frågor, som jag hoppas att du hinner beröra. Den ena frågan är: Hur ska vi agera med det avslöjande som kom i dag om JAS och att JAS-affären och de eventuella mutskandalerna är inblandade i samband med HSBC? Avser Åsa Romson att vidta några åtgärder i den frågan?

Den sista frågan är om det kan vara så att AP-fonderna har medel investerade i HSBC och i så fall hur regeringen avser att se till att detta avstyrs.

Anf. 104 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag ska försöka vara så konkret som jag kan. Naturligtvis är detta frågor som finansministern skulle kunna svara på och som hon kommer att återkomma till när det gäller de exakta handlingsvägarna.

Om det kommer nya uppgifter när det gäller mutmisstankarna i samband med JAS-affären är det någonting som de svenska åklagarmyndigheterna får titta vidare på, precis som de har varit inne i utredningen vid tidigare tillfällen. Det är någonting som jag förutsätter att

de gör – det är deras uppgift. Det är konkreta, enskilda ärenden, som regeringen inte ska eller kan lägga sig i.

Däremot kan vi för framtiden se att det finns uppenbara problem i den typ av affärsupplägg som gjordes med JAS-affären i Sydafrika. Det kan man också dra lärdomar av. Detta noterar jag.

I den andra delen, vad de svenska AP-fonderna kan påverka när det gäller skandalen med HSBC, är jag glad att AP-fonderna har börjat ta ett alltmer aktivt ansvar för sina placeringar och sitt ägande. Vi får ha en löpande dialog, om de vill ha en dialog med regeringen för att rådgöra om hur de ska agera vidare.

Anf. 105 TREDJE VICE TALMANNEN:

Detta var dagens sista fråga. Jag vill tacka deltagande statsråd och ledamöter.

§ 9 (forts. från § 7) Vissa kulturfrågor (forts. KrU2)

Anf. 106 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! När vi i dag diskuterar kulturutskottets betänkande 2 kan vi konstatera att det glädjande nog finns en betydande samsyn mellan Alliansens fyra partier och regeringen. Det är positivt. Regeringens samarbetspartner har förvånande nog lämnat in inte mindre än fem reservationer.

Alliansregeringen tillförde under sina åtta år vid makten 916 miljoner extra till kulturen. Detta är i ett internationellt perspektiv helt unikt, och det finns all anledning för oss att påminna oss detta faktum. Om riksdagens ledamöter i kulturutskottet skulle göra en resa i Europa och träffa sina kolleger i motsvarande utskott i Europas olika parlament skulle vi se en helt annan bild.

Den svåra ekonomiska krisen har drabbat kulturen runt om i Europa med full kraft. Kulturmomsen har i vissa fall flerdubblats, och stödet till kulturen har dragits ned. Kulturen har setts som en godispåse – full eller nästan full i goda tider och tom i dåliga tider. Det är synd. Vi såg samma mönster i Sverige under 90-talets kris.

Alliansregeringen lyckades värna kulturen genom sex år av kris. Detta har lagt en mycket god grund för åren som ligger framför oss. Det gäller för regeringen att inte slarva bort denna möjlighet. Mer om detta ska sägas i senare debatter i kammaren när vi ska diskutera kommande betänkanden.

Att Alliansens kulturpolitik har burit frukt kan man läsa i flera av motionssvaren. Jag skulle vilja lyfta fram några exempel på detta.

Det första är konstnärsallianserna. I ett yttrande konstateras att dessa anställningsformer på ett avgörande sätt har ökat den sociala och ekonomiska tryggheten för dem som har anställts.

Vidare lyfts MU-avtalet, alltså medverkans- och utställningsersättningen, fram som en förebild. Det är intressant att de brister som fortfarande finns kvar handlar om att allianserna och MU-avtalen inte omfattar alla konstnärer.

Kring detta vill jag säga följande: Politik är inte att lova allt till alla. Politik är i stället att man ska kunna finansiera varje storstilad politisk

ambition och mål i sin budget. Det är glädjande att alliansregeringens reformer har fungerat, och Moderaterna ser gärna att dessa byggs ut när ekonomin så tillåter. Men vägen dit går inte, som regeringen föreslog, genom att höja skatten med 2,3 miljarder för kulturen och kulturnära sektorer. Vägen dit går via en jobbpolitik som skapar förutsättningar för fler arbetade timmar som i sin tur frigör resurser för kulturpolitiska reformer.

Detsamma gäller den så kallade enprocentsregeln. I dag uppfyller 64 respektive 79 procent av kommunerna respektive landstingen och regionerna den så kallade enprocentsregeln. De som inte når upp till denna ambition är ofta små kommuner och ekonomiskt mer utsatta landsting och regioner. Om vi från Stockholm ska slå fast att enprocentsregeln ska gälla räcker det inte att utreda frågan eller komma med storstilade politiska utfästelser, som Vänsterpartiet vill. Nej, vad som behövs är pengar – statliga pengar. Staten ska inte lova saker som sedan kommuner, regioner och landsting tvingas betala. Detta är en mycket viktig princip.

Fru talman! Mycket har gjorts och mycket finns att göra inom kulturpolitikens områden. Moderaterna välkomnar regeringens och kulturminister Alice Bah Kuhnkes vilja att se flera av de viktiga reformerna, som alliansregeringen byggde ut under sin tid vid makten, utvecklas och fördjupas.

Vi är öppna för breda, blocköverskridande överenskommelser, förutsatt att finansieringen finns på plats och att den inte ska tas genom stora skattehöjningar på andra delar av kulturen eller kulturnära sektorer. Det faktum att alliansregeringen lyckades värna kulturen under den värsta ekonomiska krisen vårt land någonsin har upplevt visar att arbetslinjen fungerar och har stor betydelse också för kultursektorn i stort.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande nr 2.
(Applåder)

Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Kulturutskottets första motionsbetänkande har ett väldigt vitt spektrum av frågor: allt från nyckelharpan – ett av Sveriges tidigaste instrument, som vi har bevarat och fortfarande har en aktiv kulturtradition kring – till digitaliseringen och de frågor som hör samman med den.

Detta vida spektrum har en gemensam faktor i det att alla motionerna har ett positivt anslag. Det är motioner om frågor som man vid första genömläsningen tycker är viktiga att bifalla.

Nu när kulturutskottet har gått på djupet med frågorna konstaterar vi dock att samtliga motionsförslag redan hanteras på olika sätt och i olika former. Jag vill därför börja med att yrka bifall till kulturutskottets förslag och således avslag på reservationerna och samtliga motioner.

Den reservation som kanske allra tydligast slår in öppna dörrar är reservationen om att uppdra åt regeringen att återkomma med en nationell strategi för bildkonsten. Som har sagts tidigare i debatten i dag är det ett arbete som regeringen redan har påbörjat. Kulturministern har också tidigare under våren talat här om inriktningarna för det arbetet. Att riksdagen skulle uppdra åt regeringen att göra något som regeringen redan har påbörjat är naturligtvis fullständigt onödigt och skulle knappast snabba på processen. Det skulle kanske tvärtom sinka den.

Vad vi behöver göra är att snabbt komma framåt med de här frågorna. Bildkonstnärernas situation är inte tillfredsställande, och vi måste därför få handlingsplanen på plats tidigt. Vad resultatet kommer att bli, vad handlingsplanen kommer att utmynna i, är för tidigt att säga. Men en viktig faktor är naturligtvis MU-avtalet, som flera andra här har talat om.

Det är fullständigt orimligt att staten ger bidrag till utställningsverksamhet om inte de resurserna kommer konstnärerna till godo. Konstnärerna ska inte tvingas arbeta gratis, utan de ska få skälig ersättning för sitt arbete. Regeringen har redan flyttat fram sina positioner ordentligt genom att i regleringsbrevet för innevarande år skriva in sådana krav. I alla fall där en utförare har en direkt relation till staten finns nu ett uttalat krav.

Det som återstår är hur regionerna hanterar saken. Det statliga bidraget via Kulturrådet har inte det tydliga kravet på sig att MU-avtalet ska gälla. Jag hoppas att vi kommer att få sådana krav inskrivna för nästa år, men att få det verkställt redan i år är svårt att hantera – inte minst sett utifrån den nedskärning av det regionala bidraget som blev resultatet av Alliansens och Sverigedemokraternas agerande i budgetfrågan i december.

Eva Lohman talar om hur alliansregeringen tidigare har stöttat kulturen genom att successivt höja anslaget. Jag skulle vilja påminna om att resultatet av det beslut som Alliansens och Sverigedemokraternas agerande drev igenom blev 366 miljoner mindre till kultursektorn. För regionerna är det en stor smäll med en nedskärning på 1 ½ procent som de nu måste hantera.

Naturligtvis ligger detta i linje med att nuvarande regering måste hantera den budget som riksdagen har antagit i fråga om vilka möjligheter vi ser att göra saker redan i år. Vissa saker måste vi återkomma till nästa år.

Sverigedemokraternas reservation om nyckelharpan skulle jag vilja påstå är ett slag i luften. Kulturrådet ger ett omfattande bidrag till Erik Sahlström-institutet för inte minst nyckelharpan fortsatta bevarande.

Nyckelharpan är ett av Sveriges absolut tidigaste instrument. Redan på 1300-talet gjordes kyrkmålningar som illustrerar nyckelharpan. Det finns en kyrkmålning på Gotland som vi kan utgå från föreställer en nyckelharpa. Den äldsta bevarade nyckelharpan, Moraharpan, härstammar från 1500-talet.

Att det här fortfarande är en levande tradition många hundratals år senare är fantastiskt och någonting jag tror att vi alla här i riksdagen vill värna. Kulturrådet ger de resurserna nu, och det finns ingen anledning att tro att Kulturrådet skulle dra in på de resurserna framöver. Därför behöver den motionen inte bifallas, och reservationen kan således avstyrkas.

Den reservation som trots allt har en politisk dimension är Vänsterpartiets förslag om att på något sätt ha nolltolerans mot kommunal nolltolerans mot måleriväggar.

Jag vill understryka att jag som lokalpolitiker har verkat för offentliga måleriväggar. I min hemstad Uppsala har jag konstaterat att det finns massor av trista, grå miljöer där offentliga måleriväggar kan vara ett sätt att bidra till en mer trivsamt miljö.

Men det här måste vara en lokal fråga. Situationen ser olika ut i olika kommuner, och det kommunala självstyret ska respekteras. Därför yrkar jag avslag också på den reservationen.

Samtidigt kan jag konstatera att det som förmodligen är motionens ursprung, det sätt på vilket frågan har hanterats i Stockholm och den nolltolerans mot offentliga måleriväggar som tidigare har funnits där, är en inriktning som nu har ändrats 180 grader. Den nya majoriteten i Stockholm har beslutat om att inrätta två offentliga måleriväggar. I praktiken är alltså Vänsterpartiets reservation tillgodosedd.

Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag ta upp frågan om MU-avtalet. Jag förstod inte riktigt Niclas Malmbergs svar att man inte skulle kunna göra så att de som har statliga bidrag också ska tillämpa MU-avtalet.

Det Vänsterpartiets motion handlar om är att regeringen ska återkomma med förslag på hur man ska se till att de som uppbär statliga bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet. Jag förstår alltså inte riktigt vad som är problemet med att bejaka den motionen.

Resultatet nu blev ju bara att de som omfattas av kultursamverkansmodellen ska rapportera till Kulturrådet hur det ser ut hos dem. Det rimliga är väl ändå att MU-avtalet ska följas. Det tror jag att Miljöpartiet och även Socialdemokraterna har drivit på för tidigare, så det är lite konstigt.

När det gäller frågan om graffiti blir jag också lite tveksam när jag hör Niclas Malmberg. Den konstnärliga friheten är ju ingenting som det är upp till kommunerna att vilja eller inte vilja tillämpa. Den konstnärliga friheten är absolut, liksom yttrandefriheten är absolut. Det är ingen kommunal fråga huruvida man tycker om den eller inte. Den är grundlagsfäst. Därför är det helt orimligt att man som i vissa kommuner faktiskt censurerar en konstnärlig uttrycksform. Jag känner inte igen Miljöpartiets tidigare ståndpunkter när det gäller graffiti. Man har velat tycka att det är lite hipp som happ, att man gör som man vill.

Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! I den första frågan föreligger det som sagt inga politiska skiljaktigheter. Jag ska förtydliga varför vi inte vill bifalla den reservationen.

Som jag nämnde pågår ett arbete på Kulturdepartementet med att ta fram en handlingsplan för hur vi kan stärka bildkonstnärernas situation. Hur vi hanterar MU-avtalet är en viktig komponent i den handlingsplanen. Vi kan inte föregripa den genom att på något sätt försöka gena i frågan. Vi måste se på frågan samlat. Det viktigaste är att arbetet nu har påbörjats. Era reservationer på den punkten är därför inte annat än ett försök att slå in öppna dörrar.

Vad gäller graffiti är den konstnärliga friheten självklart ingenting som kommunerna kan begränsa eller på något sätt ha invändningar mot. Men att tillhandahålla offentliga måleriväggar är en kommunal fråga. Där är Miljöpartiets inriktning, precis som i så många andra frågor, att man inte ska klampa in på den kommunala beslutskompetensen från statligt håll. Det måste vara en lokal kompetens att avgöra om man har förutsättningar att anlägga offentliga måleriväggar, hur det ska göras och var det ska göras.

Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Niclas Malmberg kan inte ha läst vad vi har skrivit om vare sig MU-avtalet eller graffitiväggarna. Det som står angående graffitiväggarna är att man ska ge Kulturrådet i uppdrag att initiera den här typen av öppna graffitiväggar i samråd med kommunerna. Det finns ingenting som talar om att det här måste införas. Jag vet att man till exempel på Södermalm i Stockholm nu inför två väggar. Men det kan man inte ta till intäkt för att Vänsterpartiets mål är uppnått. Återigen: Det kan inte vara så att den konstnärliga friheten och yttrandefriheten är en kommunal angelägenhet. Samtidigt är det inte tvång, det som står i motionen, att man måste initiera detta. Men Kulturrådet ska få uppdraget att göra det. Det är det som står.

Jag ser fram emot att se hur det kommer att gå vidare med MU-avtalet. Det finns ju inte uttalat här att det faktiskt skulle vara så. Precis som vi kräver till exempel kollektivavtal tycker jag att vi borde kräva åtminstone av dem som uppbär statliga bidrag att de ska följa MU-avtalet. På vilket sätt ska det annars kunna bli normerande gentemot andra utställare som tar in konstnärer?

Anf. 111 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag får då påminna Rossana Dinamarca om att regeringen angående MU-avtalet har flyttat fram positionerna. Vi kräver i de regleringsbrev som har gått ut för året att MU-avtalet ska tillämpas i alla fall där det är staten som ger ett direkt bidrag till en utförare.

De fall vi inte kommer åt nu med regleringsbrev är de där det statliga stödet är indirekt. Vi har ett regionalt kulturbidrag som först går ut. Sedan, i andra hand, är det regionerna som fördelar resurserna.

I det läge där vi sitter i dag, där Alliansen och Sverigedemokraterna kraftigt skurit ned budgeten för de regionala kulturnämnderna, är det svårt att hantera den här frågan. Därför måste det göras inom ramen för det pågående strategiarbetet, så att vi kan ha ett tydligt regelverk för hur det ska göras från 2016. Skulle de här kraven riktas i år blir ju resultatet en minskad verksamhet, och det är kanske inte riktigt det vi vill ska bli effekten.

Vad gäller den konstnärliga friheten säger jag återigen: Kommuner kan naturligtvis aldrig begränsa en konstnärlig frihet. Men enligt de diskussioner som förs i motionen är det kommunernas ansvar att upprätta offentliga måleriväggar. De besluten måste tas på lokal nivå. Jag välkomnar alla de besluten på lokal nivå, men jag tycker inte att riksdagen ska gå över den kommunala kompetensen i frågan.

Rossana Dinamarca säger att man inte vill tvinga kommunerna, men det ni skriver i motionen är att ni vill förbjuda nolltolerans hos kommunerna. Ni vill förbjuda kommuner att säga nej till måleriväggar. Jag tycker att det är en orimlig hållning. Kommer en kommun fram till att det inte finns några förutsättningar för en målerivägg kan det inte finnas ett riksdagsbeslut som inte medger att man gör så.

Anf. 112 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Jag tänkte inleda med att kommentera en av de motioner vi i dag behandlar som avstyrks utan någon reservation. Det kan kanske tyckas vara lite bakvänt, men jag hoppas att jag med mitt anförande ska

kunna förklara lite närmare varför jag vill lyfta fram motionen från min partikamrat Anders Ahlgren som handlar om Dalhalla. Det är, som Ahlgren skriver i sin motion, ”en internationellt unik sommararena för opera”.

Centerpartiet vill göra de statliga kulturinstitutionerna och deras verksamheter mer tillgängliga över hela landet. Det kan ske exempelvis genom att digitalt tillgängliggöra scenföreställningar och genom goda villkor för utlåning av konstverk. Det kan också ske genom att ge institutioner och arenor som i dag uppfattas som regionala angelägenheter nationella uppdrag.

Dalhalla är en unik motor för Dalaregionen. Kultur och kulturarenor har ofta en viktig roll för att just lyfta fram och stärka en region eller en kommun. Vi kan säkert alla hitta flera exempel på detta runt om i vårt land. Jag tänker på exempelvis Selma Lagerlöfs Mårbacka i Sunne, Studio Acusticum i Piteå eller Jamtli i Östersund. Ja, exemplen är många och spridda över hela vårt land. Kultur är en viktig utvecklingspotential, inte minst när det gäller den regionala tillväxten.

Europeiska unionen, EU, har identifierat att kulturella och kreativa näringar svarar för 3 procent av EU:s totala sysselsättning. Och det är en sektor med hög tillväxt. Försiktiga beräkningar visar att närmare 200 000 personer arbetar inom den här sektorn i Sverige. Och det finns en mängd kombinationer mellan dessa näringar och andra näringar där de kulturella näringarna och kulturarbetarna stärker och utvecklar andra näringar. Kanske har de mest kreativa och mest utvecklande kombinationerna ännu inte skapats. Det finns, kort sagt, en potential i hela landet, och det finns en stor kompetens inom kulturområdet över hela landet.

Samtidigt ligger i dag mycket nationell expertis i storstäder, främst i vår huvudstad. Vi missar massor av talang och kreativitet ute i landet som borde komma fler till del. Det här är helt enkelt inte särskilt hållbart. Samtidigt ligger också de nationella scenerna och arenorna för kulturen i våra storstäder, främst här i Stockholm.

Varför inte också identifiera några arenor i andra delar av vårt land som skulle kunna vara av nationell angelägenhet och som skulle kunna lyfta kulturen ytterligare på ett nationellt plan – ja, kanske till och med på ett internationellt plan?

Fru talman! Kulturen är nämligen inte bara en viktig nationell angelägenhet. Den kan också vara ett skyltfönster, en motor, för fler internationella besökare. Med det kommer också fler möjligheter till utveckling av turistindustrin och besöksnäringen i hela landet. Samtidigt är kulturen ett skyltfönster internationellt som även kan främja svensk handel internationellt. Men då måste vi också lyfta fram och visa den unika potential som finns runt om i hela Sverige. Varför kan då till exempel inte Dalhalla bli en nationell sommarscen för Kungliga Operan?

Dalhalla räknas som en av Europas mest exklusiva utomhusarenor för opera. Det gamla nedlagda kalkbrottet strax utanför Rättvik i Dalarna har med sin unika akustik och dramatiska och spännande miljö en stark image som en av världens vackraste utomhusarenor. Det är en perfekt miljö för Kungliga Operan under en sommarmånad.

Detta skulle generera många både nationella och internationella besökare. Det skulle ge stora förutsättningar för att marknadsföra och sprida svensk operakultur och alla de professionella kulturarbetare som

arbetar med operakonsten, som exempelvis sångare, dansare, musiker och regissörer liksom tonsättare. Det är något jag är övertygad om att både Sverige och operakonsten skulle vinna stort på. Det är, som jag ser det, inte bara en regional fråga för Dalarna.

Prot. 2014/15:59
12 februari

Fru talman! Det handlar om att se potentialen i hela vårt land. Men vi får inte ta ifrån regionerna och kommunerna deras möjligheter att påverka och styra över sina egna områden. Det jag här har lyft fram handlar om att tillsammans lyfta fram det som är unikt runt om i Sverige. Men vi måste samtidigt vara noga med vad som är en kommunal eller regional angelägenhet.

I dagens betänkande behandlas en motion från Vänsterpartiet om fler lagliga graffitiväggar. I en annan motion tar man upp den så kallade enprocentsregeln. Jag vill här vara tydlig med att jag anser att både frågan om möjligheten att på ett lagligt sätt utveckla sig som graffitikonstnär och frågan om den offentliga utsmyckningen vid nybyggnation är viktiga frågor. Men för mig och Centerpartiet är det ett tydligt kommunalt uppdrag när det handlar om hur man lokalt ska stödja och bemöta olika konstformer liksom hur den offentliga utsmyckningen ska skapas vid nybyggnation. Här måste vi lita till våra kommunpolitiska kollegers bedömning och kompetens.
(Applåder)

Anf. 113 BENGT ELIASSON (FP):

Fru talman! Vi ser dem överallt. Vi är kanske till och med så vana vid dem att vi har glömt hur miljön skulle se ut utan dem. De är de där sprejade namntaggarna. Ibland är de bara snabbskissade i lite svart. Någon gång är de mer konstfärdigt gjorda i tjocka bokstavskombinationer i olika färger. De finns på betongväggar, elskåp, papperskorgar och tågagnar.

Är graffiti konst eller klotter? En urban kultur skapas på gatorna och innebär, och ska innebära, ett stort steg till den rådande kulturen. Men förstörda spårvagnar, bussar och tåg med nedklottrade säten? Nej, vandalism och klotter i stadsbilden är inte konst.

Skadegörelse är alltid skadegörelse. Det som målas olovandes på andras, eller allmänt ägda, väggar, elskåp, parkbänkar och så vidare kan aldrig accepteras, oavsett om det är ”fula” taggar eller ”fina” graffitimålningar. Nolltolerans och policy om snabb sanering av klotter är i mina ögon den enda rimliga vägen. Om något önskar jag att saneringen skulle kunna ske snabbare än i dag, men det är förstås också en resursfråga.

Även när det inte handlar om förstörelse av enskild egendom kan det inte vara vem som helst förunnat att hur som helst ta det offentliga rummet i besittning. Det är att utnyttja sin egen frihet på ett sådant sätt att andras frihet inskränks.

Men nolltoleransen mot skadegörelse och klotter har ibland gått för långt. Graffiti generellt har ibland hamnat i skottlinjen. Därför måste det, hur märkligt det än kan tyckas, faktiskt sägas att graffiti självklart också är konst. Föreställningarna och påståendena om graffiti och klotter eller skadegörelse, liksom kriminalitet i vidare bemärkelse, är många. Som kulturpolitiker har jag ofta önskat mig mer fördjupning.

Gatukonsten, illegal eller inte, omfattar ju också mer än graffiti. En hel del är mer accepterat i bredare lager; det må vara gulliga katter, stickade prydnader på stolpar, rondellhundar eller målningar på gatstenar eller vad det nu är. Även om det är mindre omfattande, även om det är mer accepterat, inte skadegörelse i form av en sönderklottrad parkbänk eller gångtunnel, är det likväl tillståndslöst.

För att travestera utskottets utmärkta betänkande: Jag vill understryka att upplåtandet av offentliga ytor till konstutövning är en kommunal uppgift. Inrättandet av lagliga graffitiväggar skapar nya möjligheter för främjande av graffiti som fritidsintresse och konstform. De kommuner som har upplåtit lagliga graffitiväggar har haft olika erfarenheter vad gäller den brottsförebyggande effekten. Det måste vara en uppgift för kommunerna själva att avgöra om lagliga graffitiväggar ska inrättas eller inte.

Fru talman! Jag ska avsluta med några ord om vikten av starka lokala och regionala scener. Det handlar om vad Per Lodenius så förtjänstfullt var inne på och som jag är övertygad om att även Lars-Axel Nordell kommer att tala om i nästa anförande.

Scenkonstinstitutionerna är en viktig aktör för regional samverkan. En rapport från Svensk Scenkonst visar att de aktivt samverkar med näringslivet, civilsamhället och andra lokala och regionala aktörer. Därför är en satsning på scenkonstinstitutionerna en investering i regional utveckling. Vi i Folkpartiet anser att det är av största vikt att vi tillsammans finner en modell för hur vi kan stärka viktiga lokala och regionala scener långt utanför Stockholms innerstad så att det nationella ansvaret sprids till andra delar och kan skapa och stärka viktiga noder inom kulturlivet.

Fru talman! Mot bakgrund av det anförda yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Med anledning av anförandet och det förra replikskiftet känns det nästan som att det behövs en upplysningskampanj om vad nolltolerans är. Jag gissar att Bengt Eliasson liksom många av oss andra var bedrövad över den attack som drabbade Charlie Hebdo tidigare i år.

Vi står upp för yttrandefriheten. Vi står upp för den konstnärliga friheten.

Nolltoleransen innebär i till exempel Stockholm att man inte har fått hålla utbildningar i graffiti. Kulturskolan har förbjudits att hålla utbildningar i graffiti. Utställningar har stängts. Väggar har rivits. Besökare på ett graffitievenemang har förföljts för att se vart de tar vägen och vad de gör. Det är vad nolltoleransen är uttryck för. Det kan väl aldrig vara okej?

Det har inte varit tillåtet att annonsera graffitievenemang på stadens kulturtavlor. Det är ren censur. Hur kan man stå upp för det? Hur kan man prata om att det är en kommunal angelägenhet? Som ledamot i kulturutskottet borde väl Bengt Eliasson om någon stå upp för den konstnärliga friheten och säga att den är absolut.

Det finns ingenting i min motion om graffiti som säger att kommuner ska tvingas att upprätta graffitiväggar. Vi vill ge Kulturrådet i uppdrag att initiera graffitiprojekt i samråd med kommunerna. Om ni tycker att man inte ska ge den typen av uppdrag kanske vi ska skrota alla uppdrag vi ger till Kulturrådet.

Anf. 115 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Fru talman! Det verkar som att vi i mångt och mycket är överens när vi borrar lite i frågorna.

Jag var tydlig i mitt anförande med att jag som kulturpolitiker efterlyser en fördjupning. Att rätten att ta allt utrymme i anspråk i fråga om konstskapande och yttrandefrihet ska vara total ställer jag mig tveksam till. Då kan man också säga att äganderätten ska vara total. Att privata eller offentliga väggar kan utnyttjas utan tillstånd ställer jag inte upp på.

Precis som kommunerna äger rätt att inrätta utställningshallar eller upplåta lokaler till olika konstuttryck, installationer eller annat, har de möjlighet att inrätta lagliga graffitiväggar. Jag tycker att de ska göra det, men det är upp till varje kommunpolitiker att rannsaka sig i fråga om hur man vill att konstuttrycken ska gestaltas i kommunen.

Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt varför Bengt Eliasson envisas med att prata om olaglig verksamhet och skadegörelse. Det är inte vad jag talar om. Jag talar om möjligheten att få utöva en konstnärlig uttrycksform, nämligen graffiti. Det jag talar om handlar om att få göra det just lagligt.

I vissa kommuner, till exempel Stockholm, där det har varit nolltolerans, och där man till vissa delar fortfarande har den kvar, har det inte varit möjligt att utöva graffiti eftersom det har stoppats på grund av den kommunala nolltoleransen. Där har det varit helt omöjligt.

Jag sitter med i GraffitiFrämjandets styrelse. Vi har sökt tillstånd för att sätta upp tillfälliga väggar med två trästockar emellan och plast runt. Det har vi inte heller fått göra. Det har sagts att det är en otillåten estetik och uppmuntrar till något annat.

Problemet har varit att man inte ens i lagliga former fått uttrycka denna konstform. Det är det som är så frustrerande.

Jag ska verkligen fundera över detta och kanske bjuda in hela utskottet till en graffitiworkshop. Det känns som att det verkligen behövs mer kunskap på området.

Anf. 117 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Fru talman! Det är just det som är poängen. Varje kommun har beslutanderätt där folkvalda ledamöter i fullmäktigeförsamlingar fattar beslut i olika ärenden som inte går utöver grundlagen. Här är vi helt överens. Skulle det vara inskränkningar av grundlagsfästa rättigheter är det en helt annan fråga. Då är det ett övertramp som ska anmälas på den sidan. Det är vi helt överens om.

Men vad det allmänna och offentliga rummet i en kommun ska användas till är till syvende och sist de folkvaldas möjlighet och rättighet att fatta beslut om inom givna grundlagar. Den rätten vill jag med det bestämdaste ställa mig bakom så att det är ett lokalt beslutande som i varje enskilt fall ska ges företräde.

Anf. 118 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Politik handlar i mångt och mycket om värderingar och prioriteringar. Politik handlar också om vilket samhälle vi vill ha, leva i och lämna efter oss till kommande generationer.

Den rödgröna regeringen valde vid sin första presskonferens om kulturen den 17 oktober att fokusera på *en* fråga, nämligen att införa fri entré på statliga museer. Gör man så måste det innebära att man tycker att

den frågan är den viktigaste. Beskedet togs emot positivt av många. Fint att slippa betala om man ska besöka museum, sa många.

Regeringens föreslagna reform antyder dock i någon mån att kultur ska vara gratis, vilket leder tanken fel. Dessutom skulle det bara gälla basutställningar och inte specialutställningar.

Det finns ca 200 museer runt om i landet som inte berörs av detta, men många av dem påverkas ändå genom att det skapas förväntningar om fri entré samtidigt som de sliter med sin ekonomi. Läns museet i mitt hemlän har tvingats halvera personalstyrkan och överväger att införa entréavgift av ekonomiska skäl.

Regeringen väljer alltså att avskaffa entréavgiften till basutställningar vid ett fåtal museer i huvudsak lokaliserade till Stockholms innerstad medan övriga museer inte får ta del av pengarna.

Regeringen väljer att avskaffa entréavgifterna trots att museerna själva tidigare prioriterat andra behov som till exempel digitalisering av kulturarvet. Man väljer att avskaffa entréavgifterna trots att Myndigheten för kulturanalys har visat att det "inte finns något tydligt samband som innebär att museer med fri entré skulle ha en högre andel ovana besökare eller besökare med låg utbildning".

Samtidigt vill den rödgröna regeringen ta bort fritidspengen för barn. Det är en reform som faktiskt har god träffsäkerhet och når precis de barn som allra mest behöver stöd för att kunna delta i idrotts- och kulturaktiviteter. Det är en paradoxal politik med tanke på den ofta ganska högstämnda rödgröna retoriken när det gäller just tillgänglighet.

Detta kan ställas i relation till kultursamverkansmodellen som alliansregeringen införde. Där flyttar vi tyngdpunkten för beslutsfattandet från Stockholm till landets regioner. Det är i enlighet med subsidiaritetsprincipen en viktig grundbult i kristdemokratiskt tänkande. Vi bygger samhället nedifrån och upp och inte tvärtom. Beslut ska tas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå. Subsidiär betyder faktiskt understödjande.

Niclas nämnde kultursamverkansmodellen och att regeringens budget föll. Ja, det stämmer. Det som skiljer budgetarna åt är de 15 miljoner som blev en förändring fem minuter i tolv. I övrigt är det exakt samma nivå, 1,3 miljarder, som fördelas till regionerna.

Fru talman! "Hela Sverige ska leva" har blivit något av en kliché. Orsaken till att något blir en kliché är att innehållet står sig över tid. "Hela Sverige ska leva" är ett bra exempel på det.

Opera på Skäret i Ljusnarsbergs kommun i mitt hemlän Örebro är ett utmärkt exempel på att hela Sverige ska leva också i glesbygd. Initiativtagare och konstnärlig ledare för Opera på Skäret är operasångaren Sten Niclasson. Han är en riktig eldsjäl som har engagerat det civila samhället på orten och dragit igång professionella operaföreställningar i ett gigantiskt gammalt virkesmagasin vackert beläget intill sjön Ljusnaren.

Jag kan rekommendera alla riksdagsledamöter att besöka Opera på Skäret. Särskilda tåg med operaentusiaster kommer från Stockholm och stannar intill knuten på detta operahus. Varje sommar sedan 2004 fylls det gamla virkesmagasinet med åhörare som lyssnar till opera med internationellt framstående operasångare och till musik av Svenska Kammarorkestern.

Jag kan inte nog betona vikten av denna sorts satsningar.

Många förknippas säkert opera med storstädernas fina hus och uppsättningar, och våra nationalscener är definitivt viktiga resurser för hela landet samtidigt som de är viktiga för vårt kulturarv. Men genom att som i detta fall ta operan rakt in i hjärtat av Bergslagen skapas närhet till scenkonst även i glesbygd.

För ett par år sedan hade jag nöjet att bjuda med delar av kulturutskottet till Opera på Skäret. Jag tror att de som var med bär med sig upplevelsen i minnet.

På samma sätt är det med det fantastiska Dalhalla, som nämns i betänkandet och som kollegan Per Lodenius talade om. Dalhalla har, precis som Opera på Skäret, blivit en nationell tillgång, även om det inte formellt sett har status som nationalscen.

Avslutningsvis, fru talman, ska jag säga något om den så kallade enprocentsregeln. 1 procent av byggnadskostnaden ska användas till konstnärlig utsmyckning. Denna regel bidrar högst avsevärt till våra kulturskarpares försörjningsmöjlighet.

Det är utmärkt att vi följer upp att den tillämpas och hur den fungerar, men jag värjer mig mot idén att göra denna tumregel till tvingande lag. Vad händer om priset på byggmaterial såsom gullfiber, cement och träreglar sjunker? Ska vi då satsa mindre pengar på konstnärlig utsmyckning? Nej, självklart ska vi inte göra det, utan det ska vara kulturpolitiska överväganden som avgör. Då fungerar enprocentsregeln bra som tumregel att följa.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 119 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag blir lite förbryllad över att Lars-Axel Nordell väljer att fokusera på en gammal stridsfråga som inte på något sätt berörs i betänkandet, nämligen fri entré på statliga museer. Det är många intressanta frågor i betänkandet som vi skulle ha kunnat diskutera i stället.

Men nu har Lars-Axel Nordell lyft upp frågan med påståendet att detta skulle vara den enda stora och viktiga kulturreform som den rödgröna regeringen presenterade. Så var på intet sätt fallet. Vi hade en lång rad viktiga reformer, varav fri entré på statliga museer var en.

Jag håller dock med dig om att det finns en problematik i att det var enbart statliga museer i huvudsak lokaliserade till storstadsområden som berördes av reformen.

Finns det en öppning för att gå samman om att ha fri entré på statliga museer om vi skulle vidga uppdraget till att också gälla regionala museer och tillskjuta resurser för det? Finns det en öppning för att hitta samsyn för ett sådant förhållningssätt framöver?

Jag har ytterligare en fråga om kultursamverkansmodellen. Jag delar den syn som Lars-Axel Nordell lyfte fram. Det är en positiv reform att på det här sättet få en större involvering från regionala aktörer i hur de statliga resurserna kan användas.

Jag ser fram emot den utvärdering av kultursamverkansmodellen som kulturutskottet har initierat och som kommer att genomföras. Men i slutändan handlar det likafullt om att ge tillräckligt med resurser till de regionala kulturaktörerna. Jag beklagar därför att allianspartierna

tillsammans med Sverigedemokraterna i december valde att skära ned resurserna till det regionala kulturbidraget.

Kan vi hitta en samsyn framöver även i denna fråga för att tvärtom öka resurserna till de regionala kulturaktörerna?
(Applåder)

Anf. 120 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågorna!

När det gäller den problematik du tar upp, Niclas Malmberg, och frågan om entréavgifter finns det som jag sa förväntningar om att ytterligare 200 museer ska bli gratis.

Redan de statliga museerna, om vi tar den delen, finansieras med 80 miljoner kronor samtidigt som departementet tidigare räknat fram att det skulle kosta 300 miljoner.

Vi har redan tidigare sagt att det ska vara gratis inträde för barn och ungdomar. Gratis inträde för alla på de statliga museerna ska bara gälla basutställningarna. Det innebär att inga specialutställningar kommer i fråga. Jag ifrågasätter definitivt om de 80 miljonerna kan klara av att det blir gratis för alla barn och ungdomar på alla utställningar.

Vi kanske ska reda ut detta innan vi börjar diskutera vad det skulle kosta för alla museer. En del är privata, andra drivs av kommuner och landsting. Det ser olika ut över landet. Jag tycker naturligtvis att det är viktigt med tillgänglighet. Det är jätteviktigt, men vi får fundera på hur vi ska kunna göra museerna attraktiva.

När det gäller frågan om kultursamverkansmodellen drog ni ned med 25 miljoner i ert budgetförslag. Det gjorde även vi. Sedan, fem i tolv så att säga, blev det ytterligare 15 miljoner. Det är detta som skiljer oss åt. När det gäller de första 25 miljonerna har vi samma nivå, som jag nämnde förut. Vi ligger på exakt samma nivå: 1,3 miljarder till kultursamverkansmodellen och regionerna.

Anf. 121 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! Det är helt riktigt att ni inledningsvis låg på samma budgetnivå som vi när det gäller det regionala kulturbidraget, men det som hände i slutskedet var att ni valde att göra en nedskärning där. Vi vet resultatet i dag: 1,5 procent lägre resurser till regionerna för kulturpolitiken, på grund av ert agerande.

Jag hoppas att ni i det kommande budgetarbetet gör en omprioritering och tvärtom stärker resurserna till regionerna.

Vi gör nu en utvärdering av samverkansmodellen. Jag hoppas att vi utifrån den gemensamt kan hitta prioriteringar så att vi kan stärka regionernas kulturarbete framöver.

Anf. 122 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Tyvärr måste jag säga att du har helt fel, Niclas Malmberg. 15 miljoner innebär inte en neddragning på 1,5 procent utan en neddragning på 0,3 procent. Om man däremot lägger till de 25 miljoner som ni själva var med och drog ned kommer man fram till den större siffran 1,5. Du kan räkna på det själv.

Jag tycker att det är ganska dåligt att sprida budskapet att nedskärningen på 1,5 procent är resultatet av de 15 miljonerna. Det var det inte, utan det var hela förändringen i förhållande till förra året, då också ni var med och drog ned.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då val av justitieombudsman och votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Val av justitieombudsman

Följande skrivelse hade kommit in:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har berett frågan om omval av justitieombudsmannen Lars Lindström.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden från valet till dess nytt val har genomförts under fjärde året därefter omväljer justitieombudsmannen Lars Lindström.

Stockholm den 29 januari 2015

På konstitutionsutskottets vägnar

Björn von Sydow

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att Lars Lindström skulle omväljas till justitieombudsman för tiden från valet till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed för tiden den 12 februari 2015 till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter till

justitieombudsman

Lars Lindström

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU3 Tillämpning i fråga om Ryssland av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU6 Översynen av Arbetsförmedlingen

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

162 för utskottet

137 för res.

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 M, 43 SD, 19 C, 15 FP, 13 KD

För res.: 94 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 19 S, 12 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

KrU2 Vissa kulturfrågor

Punkt 1 (Nyckelharpan's bevarande)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

256 för utskottet

43 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 72 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 15 FP, 13 KD

För res. 1: 43 SD

Frånvarande: 19 S, 12 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

Punkt 5 (MU-avtalet)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

280 för utskottet

19 för res. 4

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 72 M, 43 SD, 24 MP, 19 C, 15 FP, 13 KD

För res. 4: 19 V

Frånvarande: 19 S, 12 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

Punkt 7 (Graffiti)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

279 för utskottet

19 för res. 6

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 72 M, 43 SD, 24 MP, 19 C, 15 FP, 13 KD

För res. 6: 19 V

Frånvarande: 20 S, 12 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Register över till-
trädesförbud vid
idrottsarrangemang*

§ 12 Register över tillträdesförbud vid idrottsarrangemang

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU6

Register över tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (prop.

2013/14:254)

föredrogs.

Anf. 123 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationen från Vänsterpartiet. Jag vill också förtydliga hur allvarligt Vänsterpartiet ser på alla former av våld, mäns våld mot kvinnor, krogmisshandel, läktarvåld, huliganism, våld vid arenor före, under och efter match.

Idrottsrörelsen är en av vårt lands största folkrörelser, med cirka tre miljoner medlemmar och över en halv miljon ideella ledare. Supportrar är en självklar och viktig del av idrotten. De ger själ åt klubbarna och föreningarna och förstärker upplevelsen för publiken. Men våld och skadegörelse kan aldrig tolereras.

I dag debatterar vi ett lagförslag om att ett register ska införas för de personer som har tillträdesförbud vid idrottsarrangemang, ett så kallat tillträdesförbudsregister, även kallat huliganregister.

Redan i dag har vi en lag om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang. Den lagen vill regeringen nu skärpa genom att även införa ett register. I det registret kommer namn, foto och personuppgifter att föras in. Tillgång till registret kommer polisen och idrottsorganisationerna att ha.

I lagrådsremissen föreslogs att idrottsorganisationer skulle få direktåtkomst till uppgifterna. Att enskilda får direktåtkomst till ett register hos polisen som innehåller känsliga personuppgifter är något helt nytt i svensk lagstiftning. Lagrådet anförde stark kritik och avstyrkte förslaget, vilket regeringen som tur var lyssnade på. I propositionen anges nu att det inte finns tillräckliga skäl för att införa en möjlighet för

idrottsorganisationer att beviljas direktåtkomst till registret. I stället föreslås att personuppgifter från registret ska kunna lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

Vi måste komma ihåg att det här är en fråga om den personliga integriteten. Regeringen erkänner det i sitt förslag till beslut, att det är en svår fråga. Men regeringen kan ändå inte låta bli att göra intrång i den personliga integriteten, precis som regeringen har gjort hittills. Att idrottsföreningar, som är privata aktörer, får tillgång till ett register som innehåller personuppgifter – uppgifter som är grundlagsskyddade – är inte motiverat tillräckligt.

Vi i Vänsterpartiet gör här en avvägning mellan nyttan och den praktiska betydelsen av ett tillträdesregister och det andra intresset, nämligen att skydda den enskilda individens personliga integritet. Vi vill inte ha mer av ett övervakningssamhälle. Men det verkar vi vara mycket ensamma om.

Vi löser tyvärr inte problemet med våld på allmänna platser med mer övervakning och registrering. Så enkelt är inte detta problem. Vi löser problemet med våld genom att bryta normer och strukturer som finns kring våldet. Supportrar är en självklar och viktig del av idrotten. Men våld och skadegörelse får aldrig tolereras. Våld är ett samhällsproblem, så även det idrottsrelaterade våldet. För att minska våldet krävs åtgärder både inom idrottssektorn och i samhället i stort.

Vi är positiva till själva tillträdesförbudet. Vi vill öka jämställdhetsarbetet för att förändra den rådande maskulinitetsnormen och ytterligare diskutera frågor som rör till exempel alkoholservering på arenor, förebyggande arbete och ökad dialog och samordning med bland andra polis, föreningar och supportergrupper.

Eftersom män statistiskt sett är den grupp som utövar mest våld, både i samhället och i idrottssammanhang, är det viktigt att prioritera arbetet med att problematisera och försöka förändra de rådande maskulinitetsidealen, vilket den nationella samordnaren påpekar i sin rapport.

Vänsterpartiet har genom motioner i riksdagen under lång tid presenterat en rad olika feministiska förslag till åtgärder för att öka jämställdheten i samhället, minska diskrimineringen och minska våldet. Det gör däremot inte mer övervakning, registrering och osäker hantering av personuppgifter.

Det finns många positiva exempel på supporterkultur, och mycket kan bli bättre. Stora fotbollsklubbar arbetar i dag med jämställdhet, ifrågasätter normer och skapar en idrott där alla är välkomna. Det är långt ifrån vad vi antagligen kommer att debattera i dag, nämligen att det faktiskt går att förändra detta utan registrering och fler lagar och att våld och våldshandlingar ingår i ett större perspektiv som inte bara kan förbjudas för att försvinna.

Anf. 124 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Vi har sedan ungefär tio år tillbaka haft en lagstiftning som möjliggör för samhället att utfärda tillträdesförbud för personer som inte klarar av att uppföra sig på våra idrottsarenor. De flestas bedömning är att denna lagstiftning fungerar bra men att den har vissa brister. Tanken är att några av dessa brister ska åtgärdas genom det föreliggande lagförslaget.

Förbuden är relativt begränsade till antalet. Det rör sig om 100–150 tillträdesförbud per år som vinner laga kraft. Man kan generellt säga att det har varit en ganska positiv trend när det gäller miljön på läktarna och arenorna under de senaste tio åren. Att säga att det är den lagstiftning som infördes 2005 som är orsaken är nog minst sagt övermaga. Jag tror att det är en kombination av förebyggande arbete, idrottsföreningarnas supporterföreningar och polisens mer precisa arbete med dessa problem.

Det är dock fullständigt orimligt mycket resurser som fortfarande plöjs ned för att hantera säkerheten på våra arenor. De polisiära resurserna måste kunna användas på ett bättre sätt och på andra områden. Det är som ett resursmässigt slukhål när man är på matcher och ser hur hundratals poliser ibland är utkommenderade. När idrotten ska vara en källa till glädje och en bra upplevelse för alla har arenorna ibland kunnat påminna om ett slagfält, och det är inte rimligt.

Det är alltså en positiv utveckling, men ibland sker tragiska händelser. I början av förra fotbollssäsongen hade vi en mycket tragisk händelse i Helsingborg. Som ett brev på posten när något sådant fruktansvärt händer kommer det förslag på mycket starka och repressiva åtgärder. De kan vara av olika karaktär. Det kan handla om att man till exempel vill ta bort ståplatsläktarna. Det är ett ganska vanligt förslag. Men det skulle förstöra det som närmast kan definieras som idrottens själ. Man ska vara medveten om att de svenska arenorna i dag är någonting som övriga Fotbollseuropa ser upp till. Vi har många klubbar i Sverige som har klackverksamhet som är av absolut yppersta klass. I något slags mening är det nästan en kulturgärning i dag. Det är en repressiv åtgärd som vi inte vill ha.

Även andra förslag förekommer, till exempel att höja biljettpiserna för att komma åt dessa problem. Det är en lösning som har använts i stor skala i England, vilket ni alla känner till, och som har använts nästan som ett socioekonomiskt redskap för att komma åt denna typ av samhällsproblem. Det anser vi också är helt fel väg att gå.

För oss är det viktigt att man vidtar åtgärder som riktar sig mot dem som faktiskt inte har på arenorna att göra och att de en till två miljoner besökare som går på fotbolls- och hockeyarrangemang faktiskt ska kunna göra det utan att drabbas av åtgärder eller lagstiftning.

Precis som Linda Snecker sa är det en relativt liten klick testosteronstinna män som faktiskt inte kan hantera detta. Det är nämligen nästan uteslutande män som har fått tillträdesförbud.

Det måste kännas säkert för barnfamiljer, äldre och kvinnor att gå på matcher. Detta får inte bli en maskulin arena som det har varit och är i många andra delar av Europa. I Polen, Spanien och Italien är det nästan

bara män som går på fotbollsmatcher. Det är en utveckling som vi inte vill ha. För att klara det måste man ha ett effektivt redskap för att hantera detta.

Justitieutskottets och regeringens uppfattning är att hanteringen av registren och tillträdesförbuden är en bra och balanserad åtgärd som tar hänsyn till integritetssynpunkten men som också löser bristerna i den gamla lagstiftningen från 2005, nämligen att de som ska släppa in folk på arenorna faktiskt inte vet vilka som har tillträdesförbud. Det kan man tycka är ganska rimligt.

Vi behöver ha en struktur och en juridisk legitimitet när det gäller hur detta fungerar och hur informationen hanteras. Vi vill inte ha ad hoc-lösningar eller andra system som befinner sig i en juridisk gråzon eller till och med är rent olagliga. Vi vill ha ordning och reda, och det är precis det som detta förslag syftar till.

Detta är för övrigt någonting som efterlyses av hela Fotbollssverige. IFK Göteborgs ordförande och Svenska Fotbollförbundets ordförande Karl-Erik Nilsson uppmanar oss politiker att öka tempot i detta lagstiftningsarbete. Då säger vi självklart att det nu kommer en modifierad och avvägd lag, inte minst efter Datainspektionens och andra remissinstansers yttranden som faktiskt har påverkat det slutgiltiga förslaget på ett mycket påtagligt sätt. Det är reglerat vilka registeruppgifter som ska vara med och som ska lämnas ut. Man har också tittat på vilka medium som är lämpligast för att undvika överskottsinformation. Konstitutionsutskottet bekräftar också att man ligger på en rimlig nivå när det gäller integritetsaspekten, och vi menar att det finns en proportionalitet i detta förslag.

Idrotten och samhället i stort bör fortsätta samverka för att huliganproblematiken, eller vad man kallar det, inte ska dominera löpsedlar år ut och år in. Det här är ingen tulipanmaros och kommer inte att vara den slutgiltiga lösningen, men det finns mängder med goda exempel i Idrottssverige på hur man kan jobba preventivt och med mjuka värden och redskap hitta framåt för att skapa en bra miljö på våra arenor.

Nåväl! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande 6 och avslag på Vänsterpartiets reservation. (Applåder)

I detta anförande instämde Sanne Eriksson, Arhe Hamednaca, Elin Lundgren, Helene Petersson i Stockaryd och Lawen Redar (alla S).

Anf. 125 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Den här frågan har diskuterats under en följd av år, inte minst på förekommen anledning. Det som stundtals har hänt på och runt våra arenor är inte roligt. Ibland har det till och med hänt en bit ifrån våra arenor, med sönderslagna pubar, misshandlade människor och skadegörelse – i något fall tyvärr dödsfall. Vid någon händelse för något år sedan blev en åttaårig pojke bränd när bengaler tändes.

Någon sa strax innan att det måste vara tryggt att gå på våra arenor. Idrotten är rolig, och miljoner människor delar detta. Det är dock väldigt få människor som har respekt för dem som kallar sig supportrar men ägnar sig åt en annan verksamhet, nämligen huliganism. Det handlar om dem som organiserar sig i så kallade firmor vars enda syfte är att starta slagsmål – i första hand med sig själva, men många gånger drabbas också tredje man.

Det här har av idrotten själv konstaterats vara ett stort problem. Ishockeyn var snabb när problemet dök upp på deras arena, och välorganiserat tog man hand om problemet. Fotbollen har haft det svårare. Det tog lång tid, men i dag finns Svensk Elitfotboll som verkligen har signalerat att det här är ett problem. Idrotten själv vill ha åtgärder från lagstiftaren, både för att kunna lösa sin del och för att få hjälp från lagstiftaren att själv hantera situationen. Vi måste lyssna, och vi måste vara lyhörda. Vi måste nämligen lösa problemen tillsammans.

Svensk Elitfotboll kunde efter att ha gjort ett antal undersökningar själv konstatera att man tappat publik på arenorna på grund av det här problemet. Barnfamiljer är rädda att gå. Man tappat intäkter, och man tappat ett marknadsvärde även gentemot tv-bolagen när det gäller sända matcher. Det har snabbt fått fotbollen att agera.

Idrotten själv var väldigt pådrivande när det gällde att få till stånd de tillträdesförbud riksdagen tidigare har fattat beslut om. Det var glädjande att höra att de som är emot detta i dag ändå var för tillträdesförbudet som sådant. Tillträdesförbud innebär att den som har begått en brottslig handling kan få ett tillträdesförbud och inte får gå in på arenan. Det är inte godtyckligt, utan här har ett allvarligare brott begåtts. Det är de rättsvårdande myndigheterna som har fattat beslutet.

Problemet är sedan att det inte är alla som respekterar detta, utan de tar sig ändå in på arenan och ställer till problem – problem som kan leda till att den där åttaåringen får brännskador som kanske blir men för livet. Därför var det i ett ganska tidigt skede viktigt för idrottsrörelsen att på något sätt få tillgång till de uppgifter som gör att idrottsarrangören har möjlighet att hantera problemet och stoppa de människor som våra myndigheter, på uppdrag av oss, har bestämt inte har rätt att gå in på arenor. Man ska alltså ha någon form av identifikation med namn och bild, vilket är ganska rimligt.

Jag måste säga att Djurgården är värd allt beröm i det här fallet, för den klubben gjorde ett hästjobb inte minst genom att förbereda en ansökan till Datainspektionen. Man gjorde det också på ett så pass bra sätt att man fick dispens från Datainspektionen för att upprätta register. Det har alltså tillämpats. Datainspektionen påpekade dock att detta långsiktigt bör lagregleras och leda till lagstiftning. Det innebär att utredaren Björn Eriksson tog tag i detta och föreslog det i sin utredning och att alliansregeringen satte igång arbetet med att förbereda den proposition vi har i dag.

Propositionen och det förslag som nu föreligger är inte konstigare än att den som har begått den brottsliga gärning som renderade

tillträdesförbud också ska kunna identifieras på arenan. Märkligare än så är det inte, och det kan väl tyckas vara högst rimligt. Det innebär också att en polisman kan ha möjlighet att fotografera en sådan person, så att det ska vara möjligt att identifiera dem även för hanteringen.

Vi hade för ett par år sedan en debatt med arrangörerna om vem som ska ta kostnaden för detta. Någon sa tidigare i dag att vi kan använda polisens resurser bättre. Ett sätt att hantera det då, för att sätta lite press på klubbarna, var att se till att de fick vara med och betala kostnaden. Det ledde till en hel del konflikter och en hel del gränsdragningsproblem.

Beslutet från alliansregeringen var att ta bort avgifterna, men det var också ett ganska tydligt löfte från idrottsrörelsen att man skulle ta hand om problemet och jobba hårdare med det. Fine – det är bra – men då måste vi också vara beredda att ge arrangörerna det verktyg de behöver för att kunna fullgöra den förpliktelse de har åtagit sig gentemot oss. Därför är det här registret alldeles naturligt.

Politik är alltid en balansgång, och integritetsproblem är svåra. Jag måste dock säga att det här integritetsproblemet inte är svårt alls. Det innebär inte ett övervakningssamhälle. Man kan möjligen hävda att den person som betett sig så illa att den har fått ett tillträdesförbud kan känna sig kränkt över att en ordningsvakt kan känna igen personen och stoppa denne vid porten. Det kan vara en integritetskränkning, men jag anser den vara högst ursäktlig om vi i det fallet kan skydda såväl barnfamiljer som kvinnor, barn och män på våra arenor – de som är där i goda, vanliga syften.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Ellen Juntti (M).

Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Jag tror inte att jag inledningsvis behöver förklara vilken problematik vi diskuterar i dag och vad den innebär för de skötsamma personer som besöker idrottsevenemang; detta har många så förtjänstfullt redogjort för före mig.

När det gäller registret över tillträdesförbud vid idrottsarrangemang har Sverigedemokraterna under hela behandlingstiden av ärendet varit positivt inställda till förslaget. Vi tycker, som så många andra gånger, att skötsamma medborgares trygghet ska väga tyngre än en eventuell kränkning hos en person som har ett ont uppsåt.

Det har visat sig att själva lagen om tillträdesförbud har haft en positiv inverkan när det gäller att minska störningar i samband med idrottsarrangemang, och ett register över tillträdesförbud skulle sannolikt effektivisera möjligheten att minska störningar ytterligare. Förslaget att polis, anställda hos polis och idrottsorganisationer får tillgång till och kan hantera registren ser vi som väl avvägt och egentligen en förutsättning för att nå effektivitet i arbetet med att trygga idrottsarrangemang.

I debatten har Vänsterpartiet som ensamt parti reserverat sig mot förslaget. Motiveringen är att våldsamma personer som redan har tilldelats

ett tillträdesförbud kan känna sig kränkta av att uppgifter om deras tillträdesförbud hanteras av ansvariga vid ett idrottsarrangemang. Jag känner att det kanske inte behövs någon vidare debatt för att förstå vems intressen Vänstern värnar i det här fallet och att tyngden i den eventuella integritetskränkning ett register kan anses medföra får ses som rätt försumbar, åtminstone av en förkrossande majoritet i den här församlingen.

Vi ser såklart med glädje fram emot att idrottsorganisationerna nyttjar den möjlighet ett tillträdesförbudsregister innebär. Vi ser med glädje fram emot en positiv utveckling inom idrotten, där mer glädje och mindre våld förekommer.

Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Inte heller jag ska gå in på detaljerna i förslaget; dem har Petter Löberg förtjänstfullt redogjort för, och jag instämmer till fullo i hans anförande. Därutöver måste jag tillstå att det verkligen inte hör till vanligheterna att jag och Krister Hammarbergh är ense i integritetsfrågor, men i det här fallet tycker jag ändå att ett solklart bifall till förslaget i betänkandet är det enda rimliga. Jag yrkar på det.

Naturligtvis är varje straffrättsligt ingripande en kränkning av den personliga integriteten för den som har överträtt lagen, den som sätts i fängelse, den som tvingas betala böter och den som hamnar i brottsregister, och så även naturligtvis för den som kommer att hamna i register över tillträdesförbud. Men detta är fullt rimligt. Tillträdesförbudet finns till för att förbuden ska bli verkningfulla, och förbuden finns till för att trygga säkerheten på idrottsarenorna för att precis de målgrupper som också Linda Snecker värnar ska känna trygghet när de är där och våga gå dit.

Jag delar dock Vänsterpartiets uppfattning att vi måste arbeta målmedvetet med normer och strukturer och att det är grunden när vi pratar om den här typen av våld som helt uppenbart handlar om maskulinitetsnormer som är mycket destruktiva och som drabbar inte bara andra män utan också kvinnor, äldre och barn som besöker idrottsarenor. Men då måste vi komma ihåg att de personer som begår brott på idrottsarenor, som tillhör de så kallade firmorna, som är huliganer, är förebilder som sätter normer för de unga människor som besöker idrottsarrangemang. De bidrar alltså i allra högsta grad till de negativa normer, värden och strukturer som vi vill motverka. Det är också ett skäl till att det är viktigt att tillträdesförbuden får genomslagskraft.

I sin reservation lyfter Vänsterpartiet fram att det vore oproportionerligt just för att tillträdesförbuden är så pass få. Jag måste säga att jag är glad att tillträdesförbuden inte har överstigit 157 stycken, som de var 2013, och att inte alla slentrianmässigt bifalls. Det är positivt att bedömningen vid tillträdesförbud är proportionerlig och att den inte är slentrianmässig, och det är positivt att det inte är så många det handlar om. Men när det nu är så pass få skulle jag snarare vilja hävda att också integritetskränkningen är mindre.

Det är trots allt massövervakningen som jag och Linda Snecker är helt överens om att vi ska motverka – det som är urskillningslös övervakning av oskyldiga. Men det är verkligen inte det som är fallet när det kommer till tillträdesförbud vid idrottsarrangemang, för de som får ett tillträdesförbud får det därför att de har begått brottsliga gärningar tidigare vid idrottsarrangemang. Det är inte den oskyldiga allmänheten. Det är inte ett övervakningssamhälle, utan det är en del i att skapa trygghet för alla medborgare. Alla medborgare ska känna trygghet när de besöker idrottsarrangemang.
(Applåder)

Anf. 128 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Idrotten är en viktig del av vår kultur. Utövandet av den har kända effekter för såväl kropp som själ, och betraktandet av den kan inspirera och skänka både glädje och sorg. Mycket av det senare har det blivit de senaste åren om man, som jag, hejar på Hammarby, men nu är vi tillbaka i allsvenskan.

Alldeles oavsett vilket lag man har närmast sitt hjärta måste man kunna gå och se det och heja på det på ett tryggt och säkert sätt. Den positiva tifokulturen skapar en fantastisk inramning, men även om känslorna svallar och stödet till det egna laget är lika blint som odelat måste man känna var gränsen går.

Tyvärr har vi haft en del tragiska händelser kopplade till våld mellan supportergrupper. För de flesta blir ett urspårat bråk bara en obehaglig händelse, för andra kan det innebära men för livet och i några fall till och med själva motsatsen till livet. En hel del av buset sker utanför själva arenorna men dessvärre även inne på dem.

Utanför är det samhällets självklara ansvar att upprätthålla allmänhetens säkerhet, men inne på arenorna har också arrangören ett ansvar. Därför måste arrangörerna ha möjligheter att arbeta med trygghet och trivsel på ett relevant sätt.

Det är ett mycket litet fåtal som ställer till det för alla andra. Bland alla tusentals fans finns några enstaka som inte förstår var gränsen går eller inte bryr sig om var gränsen går, som i sin oändliga egoism och aptit för kaos och förstörelse ställer till det för alla andra. Den som inte vill eller kan respektera dessa gränser måste kunna nekas tillträde till klubbarnas arrangemang, och det är vi tydligen alla överens om. Men för att klubbarna ska ha någon praktisk nytta av ett tillträdesförbud krävs kunskap om vilka som är belagda med ett sådant.

Den svåra balansgången är naturligtvis att hitta en framkomlig väg som ger klubbarna en sådan möjlighet samtidigt som de viktiga integritetsaspekterna tas i beaktande. Det är därför viktigt att vi reglerar användningen noggrant för att hindra missbruk och ändamålsglidning. Gallring av inaktuella uppgifter är en annan viktig del liksom tystnadsplikten som kopplas till straffrättsligt ansvar och skadestånd.

Ingen ska förledas att tro att detta är något mirakelmedel som garanterat kommer att hindra framtida tragedier från att inträffa, men det

är ett medel som förhoppningsvis gör tillvaron lite lättare för alla de fantastiska människor runt om i hela landet som ägnar sin tid och sitt engagemang åt att se till att det finns härliga idrottsfester att besöka.

Med en starkare effekt av ett tillträdesförbud kanske vi kan få en och annan att tänka till inför hotet att bli utestängd från att få vara med och heja fram sitt älsklingslag på plats.

Lagändringens innehåll har behandlats ingående av tidigare talare och jag behöver inte upprepa allt detta. Jag vill bara uttrycka mitt stöd för lagförslaget. Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och önskar alla, oavsett vilket lag man hejar på, en mycket fin allsvensk säsong 2015.

Anf. 129 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Vi är såklart många som ser fram emot fotbollssäsongen 2015/2016. Det ska bli ett spännande år. Vi välkomnar såklart Hammarby tillbaka till allsvenskan.

Det här är en lag för alla oss som älskar idrott i allmänhet och kanske fotboll i synnerhet. Vi vet att problemet med vissa människors våld i samband med idrott är störst när det gäller fotboll, men det finns också företrätt när det gäller andra idrotter.

Vi har i den här kammaren under ett 10–15-tal år laborerat med olika former av åtgärder för att försöka att straffmässigt skärpa synen på huliganismen, men vi märker att det inte riktigt når fram. Jag tror att det finns flera förklaringar till detta.

Folkpartiet liberalerna välkomnar nu den här ändringen som har ett tydligt fokus på dem som verkligen missköter sig. Vi ger möjlighet för polisen att ha ett register. Vi ger möjlighet för polisen att fotografera. Vi möjliggör för klubbarna att få tillträde till registret för att de ska kunna se vilka personer det är som försöker ta sig in och förstöra de idrottsfester som så många människor har så mycket glädje av.

Jag tycker ändå att man måste ta med att vi kommer att behöva återkomma till ett antal frågor som hänger ihop med den här.

Vi måste försöka hitta en lösning på frågan om ett maskeringsförbud. Den är komplicerad. Vi får se var den landar. Men det är ju provocerande utan dess like för vanliga människor, och även för mig, att dessa människor fullt medvetet kan maskera sig. Det finns inget intresse alls i att de personer, som vi alla vet vilka jag talar om, ska kunna ta skydd i anonymiteten och ge sig på med våld med ganska omfattande skador som följd. Snacka om integritetskränkning!

Vi måste fortsätta att titta på kulturen vad gäller alkoholutskänkning. Jag tillhör dem som fortfarande ser hur personer som inte skulle bli insläppta på en Finlandsfärja glatt går in på en fotbollsmatch ganska problemfritt. Det är rätt allvarligt, för i kulturen av alkohol, och för den delen också andra droger enligt supporterpoliserna, uppstår inte bara våldsprblematik. Det uppstår också andra brottsliga gärningar.

Klubbarna måste bli bättre på att använda rätt kameror. Har man tillstånd att ha kameror ska det vara kameror som kan användas för att identifiera personer. Det är ju ingen idé att filma om man sedan inte kan

Register över till-
trädesförbud vid
idrottsarrangemang

använda det i domstol för att leda i bevis att en viss person har begått en olaglig handling, till exempel slängt in bengaler, eldat på folk eller stormat planen.

Jag tycker också att straffrågan är relevant. När jag träffar företrädare för supporterpolisen och för klubbarnas säkerhetsavdelningar är det tydligt att det görs mängder av anmälningar, inte minst från klubbarna. De här personerna är problematiska och har ingenting med supporterklubben att göra. De är bara ute efter att provocera och skapa våld, men straffvärdena är så låga så det leder inte till att polisen kan prioritera detta. Det är ju så vi gör här i kammaren: Vi sätter straffvärden på olika brott, och utefter det ska polisen prioritera. Sedan har vi regleringsbrev och alla möjliga råd och styrmetoder, men det är straffvärdena som är det mest avgörande för vad polisen ska prioritera. Där tror jag att vi behöver återkomma om vi ska komma till rätta med detta.

Viktigast av allt, vilket jag tycker är uppenbart och det är det väl inte bara Folkpartiet som tycker, är det förebyggande, att skapa positiva miljöer och hjälpa de personer som på olika sätt hamnar i den destruktiva trenden av supportrar och hänger på de rena våldsverkarna. De rena våldsverkarna ska låsas in, men de som hänger på och bidrar till detta ska få hjälp att få ut det förhoppningsvis äkta engagemang som finns, och det måste man få göra på rätt sätt. Jag tycker att det är glädjande att se att flera klubbar och supporterklubbar tar ett stort ansvar och försöker nå ut till dessa personer så att de på ett bättre sätt kan älska idrott i allmänhet och kanske fotboll i synnerhet.

Herr talman! Folkpartiet yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 februari.)

§ 13 Tydligare reaktioner på ungas brottslighet

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU9
Tydligare reaktioner på ungas brottslighet (prop. 2014/15:25)
föredrogs.

Anf. 130 ARHE HAMEDNACA (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet över regeringens proposition om tydligare reaktioner på ungas brottslighet och vår gemensamma reservation 2 i punkt 5 och avslag på samtliga andra reservationer.

Jag är glad att utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag för tydligare reaktioner på ungas brottslighet. Regeringens förslag på lagändringar som gör påföljderna för unga lagöverträdare tydligare och mer konsekventa är jättebra. Det är också mycket viktigt att

Tydligare reaktioner
på ungas brottslighet

samhället reagerar tidigt och snabbt när unga begår brott, och det finns ett behov av tydlighet i reaktionen.

Liksom i alla tider behöver unga i dag en bra uppväxt för att kunna ta steget in i vuxenvärlden. Framtidsro och en känsla av tillhörighet är då viktigt. Föräldrar och unga ska få den stöttning som behövs. Men en del ungdomar försätter sig ändå i situationer där de begår kriminella handlingar. Då är det viktigt att markera tidigt och tydligt men också se till att minimera risken för att nya brott begås.

Unga som behöver hjälp och vård för att bryta ett kriminellt beteende måste få det. Unga som kan arbeta av sitt straff i samhällets tjänst ska göra detta genom ungdomstjänst, och unga i riskzonen ska kunna få en särskild kontaktperson som ska ge stöd och vägledning. Fängelse är ingen bra åtgärd för så unga, heller ingen bra miljö för dem. Böter blir sällan betalda, eftersom de saknar pengar, och böter som följer med långt upp i åldern leder även till att unga får det svårt att komma ifrån utanförskapet och kriminaliteten.

När unga begår brott är det viktigt att det sker en snabb reaktion. Det måste vara tydligt att det är fel att begå brott. I dag är hanteringen av unga lagöverträdare ofta en alltför utdragen process. Påföljderna för unga är i dag många och svåra att anpassa för den enskildes situation och behov. Därför är det välkommet att regeringen inte bara tagit fram denna proposition med förslag till nya och mer samordnade påföljder för unga utan att man också vidare bereder andra förslag som ingått i Påföljdsutredningen.

Det krävs dock en helhetssyn i de lagändringar som genomförs. Om vi arbetar fram en bra lagstiftning kan vi få ett samlat åtgärds paket som verkligen kan möta de problem och behov som dagens lagstiftning inte klarar av vad gäller påföljderna. Men då krävs det att det finns en helhetssyn i det arbete som vi gör.

Utredningen, med ett försök till just en sådan helhetssyn, låg på den förra regeringens bord i över två år utan att en sådan anpassning av lagstiftningen skedde. När regeringsmakten förlorades hösten 2014 blev det dock helt plötsligt viktigt att forcera fram ett tillkännagivande om en liten del av påföljdsförslagen, nämligen helgavskiljning med fotboja för unga mellan 15 och 18 år. Detta är ett gammalt förslag som den förra justitieministern Beatrice Ask lanserade redan 2009. Var fanns de skarpa lagförslagen om detta när Alliansen hade regeringsmakten?

Det finns all anledning att avvakta och vara försiktig med att kräva nya sätt att frihetsberöva ungdomar om vi inte samtidigt kan se tydliga förslag om hur förbyggande arbete och arbetet mot återfall ska stärkas. Vi måste komma ihåg att fotboja är en ersättning för fängelse, och fängelse för ungdomar som inte är myndiga är, som jag sade tidigare, ingen bra åtgärd.

Jag vill bara säga något enligt min egen erfarenhet. Några av de ungdomarna som vi pratar om har också en svår situation i hemmet. Ska vi straffa dem genom att de ska sitta hemma, kanske med föräldrar som har problem? Det kan vara ensamstående mammor och föräldrar som har alkoholmissbruk. Under min tid på Fryshuset träffade jag ungdomar som

sa att de inte ville gå hem på kvällarna förrän pappa somnat. När vi pratar om dessa ungdomar måste vi alltid tänka på vilken situation de har hemma.

Vi vill se en helhetslösning för påföljderna för unga, en lösning som omfattar inte bara en utökad möjlighet till att frihetsberöva dem utan fler och kraftfullare insatser för att förhindra återfall i brott.

Den allra viktigaste frågan är det förebyggande arbetet. Om vi inte lyckas förhindra att unga hamnar i kriminalitet, eller att ingripa tidigt för att bryta destruktiva mönster, kommer vi inte att lyckas skapa ett tryggt samhälle.

Jag vill också påpeka att det är viktigt att samhället tar ett fullt ansvar för att unga inte ska hamna i kriminalitet. Det är inte lätt för ungdomar i dagens samhälle med utanförskap, höga ungdomsarbetslöshet och sjunkande skolresultat. Ett stort antal barn och ungdomar växer upp under ojämlika förhållanden med otrygghet, missbruk och segregation runt sig. Ibland leder det till både ett långvarigt utanförskap och i värsta fall till kriminalitet.

Kriminaliteten leder ofta till ett långt lidande – för offret och för anhöriga men även för gärningsmannen. Kriminaliteten i samhället kostar också stora pengar. Att förhindra att ungdomar hamnar i brottslighet är därför en av våra viktigaste uppgifter. Det gäller att ingripa tidigt, och därför är det viktigt att vi bekämpar de växande klyftorna och utanförskap i samhället. Vi måste satsa i skolan och på en bra fritidsverksamhet för att barn och ungdomar ska klara hela vägen och inte hamna i kriminalitet.

Jag som socialdemokrat tror på ett samhälle utan klasskillnader, könssegregation eller etniska klyftor. Jag tror på ett samhälle utan fördomar och diskriminering, ett samhälle där alla behövs och där alla får plats. Jag tror på ett samhälle där alla har samma rätt och värde och där alla barn kan växa till fria och självständiga människor som själva kan styra sitt liv och sin vardag.

Anledningen till att en del ungdomar faller in i kriminella beteenden varierar. Ofta handlar det om en kombination av individuella faktorer och strukturella socioekonomiska faktorer. Ett växande antal barn och ungdomar i Sverige växer upp under ojämlika förhållanden med fattigdom, missbruk och segregation som leder till otrygghet och i värsta fall till kriminalitet.

Det krävs insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst och insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område. Ungdomar behöver stöd och sysselsättning på sina egna villkor. En satsning på att förebygga brott är framför allt en satsning på ett starkt välfärdssamhälle. Därför hade vår budget som allianspartierna och SD röstat emot stora satsningar både i skolan och mot ungdomsarbetslöshet.

Herr talman! För att bekämpa ungdomsbrottslighet behövs alla goda krafter i samhället. Det behövs samverkan i ett solidariskt samhälle. Därför är varje debatt om hur vi kan arbeta brottsförebyggande för att förhindra att unga människor hamnar i kriminalitet jätteviktig. Jag tycker också att frivilligorganisationerna och föreningar ska betraktas som viktiga aktörer

i det brottsförebyggande arbetet. Deras roll bör stärkas. Det är där de goda förebilderna finns. Jag har sett det från Fryshuset där jag själv har jobbat med ungdomar som hade svårt att komma in i samhället.
(Applåder)

Anf. 131 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! I dag debatterar vi justitieutskottets betänkande nr 9 som behandlar propositionen *Tydligare reaktioner på ungas brottslighet* samt 18 motionsyrkanden. Betänkandet innefattar ett tillkännagivande till regeringen att se över hur ungdomspåföljden helgavskiljning med fotboja kan utformas och återkomma med ett sådant förslag till riksdagen.

Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet samt till Alliansens reservationer 1 och 5 samt avslag på övriga reservationer.

Allt färre ungdomar begår brott. Främst minskar snatteri, stöld och skadegörelse. Undersökningar visar dessutom att de flesta ungdomar har en mindre tillåtande attityd till att begå brott i dag jämfört med tidigare.

Det är väldigt glädjande, men samtidigt är det ändå alltför många ungdomar som testar gränser och begår brott. Det bästa vore naturligtvis att kunna förebygga brotten så att de aldrig händer. Den bästa förebyggande åtgärden är en lyckad skolgång, och där har skolan ett tungt ansvar. När en ungdom lyckas i skolan har denna också ett bra utgångsläge till att få en bra utbildning och ett bra jobb.

Socialtjänsten och rättsväsendet har ett tungt ansvar när det gäller brott i nära relationer. Barn som lever i våld, både när de ser en närstående bli misshandlad eller när de själva blir det, drabbas betydligt oftare än andra av misslyckad skolgång, psykisk ohälsa, depressioner och kriminalitet. Det är viktigt att det sociala arvet bryts. De flesta tungt kriminella har startat sin kriminella bana när de var unga.

Vi vet också att många unga testar narkotika av olika slag. Nuförtiden är det mycket lätt att få tag i narkotika. Ungdomar vet inte riktigt hur farligt det är. Jag tänker inte minst på spice som skördat många liv det senaste året.

För oss moderater är det därför mycket viktigt att samhället reagerar snabbt och med kraft när unga människor är på väg i en negativ riktning. Den tidigare alliansregeringen genomförde flera åtgärder för att detta ska ske.

År 2010 trädde ett antal lagändringar i kraft i syfte att fler brott begångna av barn under 15 år skulle utredas av polis samt att man fick möjlighet att göra tvångsvisa drogtester när misstanke fanns om att ett barn under 15 år hade brukat narkotika. Brottsförebyggande rådet har gjort en utvärdering av dessa lagändringar. Tyvärr har de inte fått någon större effekt.

Herr talman! Propositionen bygger på alliansregeringens arbete, och jag är glad för att den nuvarande regeringen lägger fram den. Förslagen syftar till tydliga och konsekventa påföljder och ska även bidra till att förhindra återfall.

I propositionen föreslås en lagreglerad samverkan för kommuner och de myndigheter som handlägger ärenden om unga lagöverträdare. Det är socialtjänsten som har huvudansvaret när det gäller påföljder för unga. Det är viktigt att samverkan sker med polis, åklagarmyndighet och domstolarna. En viss samverkan sker redan i dag men inte alls i den utsträckningen som skulle behövas.

Vidare föreslås att en mer enhetlig tillämpning av påföljden ungdomsvård ska främjas. Det är stora skillnader i landet när det gäller ungdomsvård. Vissa tingsrätter dömer 10 procent till ungdomsvård och andra dömer 53 procent.

Jag har själv erfarenhet av hur olika socialtjänsten bedömer vårdbehov. Innan jag kom in i riksdagen arbetade jag som kriminalinspektör i Göteborg. Under tre år var jag utredare på ungdomsroteln där, och då var jag ofta i kontakt med socialtjänsten.

Vi poliser som jobbade där blev många gånger förvånade över hur olika de olika socialtjänsterna bedömde. Ibland kunde de åtgärda vissa saker väldigt snabbt. Ibland kunde en ungdom egentligen göra hur mycket som helst utan att socialtjänsten vidtog åtgärder. Det är viktigt att det blir enhetligt så att domstolarna kan välja rätt påföljder.

Vidare föreslås att verkställigheten av ungdomstjänst som huvudregel ska inledas inom två månader från det att domen vunnit laga kraft. Det är också väldigt viktigt. En studie visar att 12 procent inte hade påbörjat verkställigheten efter sex månader, och det är naturligtvis inte acceptabelt. Att behöva vänta så länge kan få stora följder för den unge. Det kan till exempel påverka skolarbetet väldigt mycket. Som jag tidigare nämnde är det väldigt viktigt att lyckas i skolan.

Det ska inte längre krävas att den unge samtycker för att ungdomstjänst ska kunna väljas som påföljd. Det är egentligen ganska självklart att den unge inte själv ska välja om påföljden passar eller inte.

Sedan föreslås det också förstärkningar av insatserna efter verkställigheten av slutna ungdomsvård. Alliansregeringen har gjort förstärkningar tidigare. Men det behöver göras mer. Dessa ungdomar har ofta väldigt svåra sociala problem, drogmissbruk, psykiska problem med mera. Återfallsfrekvensen för ungdomarna från slutna ungdomsvård är väldigt hög. Det är 54 procent som återfaller i brott inom ett år. Det måste naturligtvis brytas. Det måste göras för den unge brottslingens skull men även för oss alla andra som finns ute i samhället.

Slutligen föreslås att åtalsunderlåtelse för unga ska benämnas straffvarning. Det är ett mycket bättre namn eftersom det tydliggör att det är en varning och att en mer ingripande påföljd kan komma om man missköter sig.

Herr talman! Alliansen har lämnat en kommittémotion med många bra förslag. Jag nämner några. Vi vill göra det möjligt att använda helgavskiljning med fotboja som en påföljd för unga i åldrarna 15–18 år. Vi tycker att det är ett mycket bra förslag. Jag är glad över tillkännagivandet till regeringen. De flesta ungdomar går i skolan under

veckorna. Det är på helgerna som de kan vara ute och hitta på dumheter och göra sig skyldiga till brott.

Vi vill också öka samarbetet i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet där skola, socialtjänst, polis, civilsamhälle och föräldrar har ett gemensamt ansvar.

Vi vill att polisen ska ha ett utvecklat samarbete med varje skola. Det är bra att polisen är i skolor även när det inte har hänt någonting. Då lär de känna elever. Det kan ha positiva effekter även utanför skolans värld.

Alliansen tog initiativ till sociala insatsgrupper. Vi vill fortsätta stödja dem för att säkra att samverkan mellan polis, socialtjänst, skola och andra aktörer blir en självklar del av den ordinarie verksamheten. Här vill vi att även ungdomar under 15 år ska ingå i verksamheten.

Herr talman! Även här har jag ett minne från ungdomsroteln. Jag kommer ihåg en 16-årig kille som hade gjort sig skyldig till en mycket grov misshandel. Han blev anhållen, och 16-åringen blev väldigt förvånad över det. Han hade börjat sin brottsliga bana många år tidigare, långt innan han var 15 år. Han berättade att tidigare när han åkt fast hade han varit på socialen och snackat lite, och sedan blev det inget mer. Så sa han.

Han tyckte att det var mycket obehagligt att vara inlåst, och han frågade med förvåning: Varför har ingen sagt någonting tidigare? Han hade liksom inte förstått att han inte kunde hålla på så här. Förr eller senare reagerar samhället. Därför är det bra om även 15-åringar ingår i de sociala insatsgrupperna så att de tidigt får reda på och lär sig att det inte går att hålla på med brott hur mycket som helst.

Avslutningsvis, herr talman: Som jag har nämnt har alliansregeringen gjort många bra saker när det gäller att bekämpa ungdomsbrottslighet. Men arbetet blir aldrig färdigt utan måste utvecklas hela tiden.

Därför ser jag nu fram emot att den nuvarande regeringen återkommer med hur ungdomspåföljden helgavskiljning med fotboja kan utformas och återkommer med ett förslag till riksdagen.

Anf. 132 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Inledningsvis vill jag bara säga att vi självklart står bakom våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 3.

När det gäller unga personer som begår brott har flertalet partier i de rättspolitiska debatterna genom åren varit oerhört engagerade i att diskutera orsakerna till att unga begår brott, hur unga personer påverkas av olika rättsliga påföljder och andra vinklar kring unga grova brottslingars situation.

Det som flertalet partier i den här kammaren har varit något sämre på att diskutera är brottsloftens perspektiv, hur de ska få upprättelse och hur samhällets uppfattning är om lindriga straff i förhållande till allvarliga brott. Det gäller även generellt politikernas ansvar att upprätthålla ett förtroende för rättsväsendet och att förmedla en känsla av rättvisa genom vårt rättsväsen.

Att myndiga personer vars ålder inte överstiger 21 år kan få en avsevärt kortare rättslig påföljd på grund av sin ålder är någonting som Sverigedemokraterna har kritiserat länge. Mina partikamrater som har motionerat och debatterat detta genom åren har angett en rad exempel på de stora skillnader som kan uppstå mellan myndiga brottslingar där den ena förövarens ålder ligger mellan 18 och 21 och de andra är äldre.

Vi menar att myndiga personer – hör och häpna – ska betraktas just som myndiga personer. Den straffrabatt som i dag kan ge upp till en halverad rättslig påföljd är inte ett rimligt förhållningssätt vare sig till myndiga förövare eller deras brottsoffer.

När det gäller personer mellan 15 och 18 år som begår grova våldsoch sexualbrott, speciellt när brottet är av en hänsynslös karaktär, vill vi att det ska kunna prövas om gärningsmannen ska dömas som en vuxen. Om personen ska dömas som en vuxen ska straffskalan givetvis tillämpas för det brott som är begånget utan några straffrabatter. Sedan kan det givetvis i det enskilda fallet vara så att något år måste avtjänas inom sluten ungdomsvård för att sedan övergå till ett reguljärt fängelsestraff.

Herr talman! När det gäller just brottslingar som inte har fyllt 18 år läste jag en artikel tidigare i år om en 18-åring som åtalades för ett mord på en 63-årig man i Tomelilla. Eftersom förövaren var 17 år när mordet begicks blev påföljden endast tre års sluten ungdomsvård, vilket kan jämföras med en straffskala på 10–18 år för en myndig person som har begått samma brott.

Det 18-åringen hade gjort var att bryta sig in hos den 63-årige mannen mitt i natten och attackera honom med knytnävar och ett basebollträ. 63-åringen fick så allvarliga hjärnskador att han avled i sviterna. Enligt rättsläkaren fanns inga skador som tydde på att 63-åringen skulle ha försökt värja sig mot våldet. Med andra ord har 18-åringen överrumplat och besinningslöst slagit ihjäl en hjälplös man. Tre års ungdomsvård för ett besinningslöst mord på en oskyldig man blev resultatet.

I ett annat fall 2012 överfölls en 22-årig man i centrala Vallentuna med sparkar och slag och hela åtta knivhugg. Den 18-åring som vid brottstillfället var 17 år gammal åtalades och dömdes för mord. Den rättsliga påföljden blev tre års sluten ungdomsvård.

För mig är det helt obegripligt hur man kan motivera så låga påföljder för så pass grova brott där gärningsmannen onekligen måste ha förstått konsekvenserna av sitt handlande. I fall som dessa kan inte gärningsmannens ålder vara ett skäl för att döma ut så låga påföljder som tre års sluten ungdomsvård.

Är det ett sådant här samhälle vi vill ha? Jag frågar mig i alla fall hur det kommer sig att extremt farliga personer i vårt land ska omhuldas med straffrabatter och ungdomsrabatter och allt vad det kan vara när de kallblodigt och medvetet mördar, våldtar och torterar oskyldiga människor. Nej, herr talman, det här måste det bli ändring på.

När det gäller just straffrabatten kan man ju tycka att det är lite komiskt, eller snarare tragikomiskt, att läsa alla de debattartiklar och utspel från allianspartier som har kommit genom åren där de menar och dyrt och

heligt lovar att avskaffa straffrabatten för myndiga brottslingar. Om Alliansen nu fortfarande agerar samlat kan jag bara meddela att det då finns en majoritet i riksdagen för att avskaffa straffrabatten. Men jag ser bara ett särskilt yttrande i frågan, vilket betyder att Alliansen avstår från att avskaffa straffrabatten för myndiga förövare. Ni viker er alltså återigen för den rödgröna regeringen i ännu en fråga, och detta i en så pass viktig fråga där ni själva har angett att det handlar om ett orimligt förhållande till myndiga förövare.

Något som är lite roligare är att Sverigedemokraterna, trots en lite svajig allians när det gäller deras välvilja till att skapa politiska majoriteter, kan påverka kriminalpolitiken när det hänger på vår välvilja. Genom vårt stöd till förslaget om helgavskiljning med fotboja finns det nu en majoritet för förslaget i riksdagen.

Att ungdomar som begår brott separeras från en destruktiv umgängeskrets eller en destruktiv miljö är ett viktigt steg för den enskilde i att kunna bygga upp en ny vardag. Att bryta en destruktiv miljö och skapa positiva rutiner kan vara det som avgör om en ungdom återfaller i brott eller inte.

Att Sverigedemokraterna vill sänka straffmyndighetsåldern från 15 till 13 år ska inte tolkas som att 13-åringar ska sitta i fängelse, vilket man ibland kan höra från vissa debattörer när de vantolkar förslaget. Det handlar om att kunna markera mot allvarliga brott med en påföljd som dels markerar brottets allvarlighet, dels ger en konsekvens som kan bryta ett destruktivt beteende.

Genom våra reservationer skulle en sänkt straffmyndighetsålder från 15 till 13 år kunna innebära att unga tonåringar vid allvarliga brott exempelvis skulle kunna försättas i husarrest, eller på ett annat ställe om hemmet inte är ett lämpligt ställe, med fotboja. Samtal med socialtjänsten i all ära – men det är inte en tillräcklig åtgärd för att bryta destruktiva livsmönster hos vissa unga brottslingar, vilket verkligheten med all tydlighet också påvisar.

I Brottsförebyggande rådets rapport *Brott begångna av barn* som utvärderar de ändringar som har skett för unga lagöverträdare under 15 år visar det sig att en fjärdedel av de brottsmisstänkta barnen som har analyserats återkommer med en ny misstanke inom ett år. Inom tre år har så många som hälften återfallit i ny misstanke.

Här är det självklart att vi med ansvar för rättspolitiska frågor inte ska sitta tillbakalutade och peka på åtgärder som andra utskott skulle ha vidtagit för tio år sedan, när vi talar om sociala orättvisor och så vidare. Vi ska självklart se till att ändra lagen efter de behov som finns. I dag finns det uppenbarligen ett behov av skärpta straff för allvarliga brott. Det finns ett behov av tidigare insatser för unga som är på väg att utveckla en kriminell livsstil.

Anf. 133 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Adam Marttinen sa att det är Alliansen som har velat att straffrabatten för ungdomar mellan 18 och 21 tas bort. Men det stämmer

inte; det är bara Moderaterna som har yrkat på det och lämnat ett särskilt yttrande. Vår motivering är att vi är kritiska till straffrabatten. Den får orimliga konsekvenser, särskilt när det gäller gängrelaterad kriminalitet och brottslighet.

Det pågår ett arbete i Regeringskansliet. Vi får vänta på det arbetet.

Anf. 134 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Jag googlade detta innan debatten. Då såg jag att flera allianspartier har skrivit debattartiklar i ämnet, bland annat Kristdemokraterna. Jag kan inte säga om de andra har gjort det, men Alliansen brukar ha en ganska samlad bild utifrån Moderaternas kriminalpolitiska förslag. Men jag vill inte smickra er för mycket på den fronten, Ellen Juntti.

Du säger också att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet och att ni inte vill föregripa det. Men precis samma motivering har angetts när det gäller helgavskiljning med fotboja. De rödgrönas reservation motiveras också med att det pågår ett arbete och att de inte vill gå fram med detaljerade förslag. Men i det fallet vill ni uppenbarligen stödja förslaget.

Jag tror att den enda skillnaden är att det är just vår reservation som företräds i den ena frågan och er reservation i den andra frågan. Ni är alltså lite för fina för att yrka bifall till konkreta förslag när det är Sverigedemokraterna som är avsändare.

Anf. 135 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Jag vill poängtera att det särskilda yttrandet är från Moderaterna och inte från hela Alliansen. Jag har inte googlat och har därför inte sett vad de andra allianspartierna har sagt i frågan. Men det särskilda yttrandet är från Moderaterna.

När det gäller att man ska vänta på en pågående utredning tar man olika beslut hela tiden. Ibland vill man påskynda vissa saker, och i fråga om andra saker kan man tycka att man kan invänta det arbete som pågår. Vi tyckte att frågan om helgavskiljning med fotboja var så pass viktig att vi ville sätta i gång det arbetet på en gång.

Anf. 136 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Moderaterna har sänt tydliga signaler genom åren om att just straffrabatter för myndiga personer är ett konkret misslyckande och ett konkret fel som måste åtgärdas. Jag kan bara konstatera att det är något som man behöver vänta på under tiden det utreds medan mindre konkreta förslag som exempelvis helgavskiljning med fotboja – det är visserligen ett konkret förslag men kanske en mindre del i en större problematik med kriminalitet – är ett ganska litet förslag som man väljer att stödja.

Inkonsekvensen är tämligen tydligt kopplad till vem som är avsändare av förslaget. Det är rätt tydligt i det här fallet.

Anf. 137 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! De viktigaste debatterna om unga och kriminalitet förs inte av justitieutskottet. Precis som flera andra har varit inne på är de allra viktigaste åtgärderna de som förebygger att unga över huvud taget hamnar i kriminalitet. Och Arhe Hamednaca har redan redogjort för många av de förslag som samarbetsregeringen har drivit och kommer att fortsätta driva när det gäller det.

Det betänkande som nu ligger på kammarens bord handlar om tydligare åtgärder mot de unga som samhället inte har lyckats hindra från att hamna i kriminalitet. Det handlar om att socialtjänstens ansvar för lokal samverkan kring de här unga ska tydliggöras. Det handlar om att socialnämnden ska se till att de som har avtjänat påföljden slutna ungdomsvård får de särskilda insatser som behövs för att så få som möjligt återfaller i kriminalitet. Det handlar även om tydlighet i påföljderna, att den unga själv inte ska kunna välja bort ett visst straff.

Men det handlar också om att vi ska använda ett språk som unga förstår. Och jag måste ändå glädjas åt vår enighet och roas lite av Lagrådets synpunkt på förslaget som begränsades till vilket ord som unga bäst förstår när det kommer till det som hittills har kallats åtalsunderlåtelse. Jag är glad över att vi har trotsat Lagrådet och valt straffvarning som det begrepp vi vill använda. Jag tror nämligen att det språk vi talar spelar roll.

Jag tror att det är viktigt att vi agerar tydligt men också att vi agerar snabbt. Därför välkomnar jag särskilt att det sätts en maxgräns för hur lång tid det ska få dröja innan ungdomstjänst ska påbörjas efter att domen har vunnit laga kraft.

Därför vill jag yrka bifall till de delar i betänkandet som vi inte motsätter oss genom reservation 2 och även yrka bifall till reservation 2.

Vår reservation 2 handlar om att vi ska göra stora förändringar i straffsystemet med en helhetssyn och väl berett. Det är ansvarslost att göra som Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna väljer att göra när de plockar ut några delar ur ett stort betänkande, till och med kap. 27 i Påföljdsutredningens förslag, som berör nya påföljder för unga. Det handlar om kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning. De förslag som kommer från Alliansen och Sverigedemokraterna är bara en liten del i det här. Det är viktigt att se på det ur ett helhetsperspektiv.

Det är märkligt att man efter åtta år vid makten och efter att ha haft drygt två år på sig att agera på Påföljdsutredningens betänkande slänger i väg ett så lättvindigt förslag med motiveringen att det behöver utredas. Dessutom vet man att det precis har utretts. Jag förstår inte ansvarstagandet i detta. Jag kan inte se att det är ansvarstagande.

Jag ser fram emot att återkomma till debatter om unga lagöverträdare. Det finns nämligen många delar som inte berörs i det här betänkandet. Och jag är glad för det breda engagemang som ändå finns i kammaren, både för det förebyggande arbetet och för att vi ska hantera de unga som hamnar i kriminalitet på ett så tydligt och bra sätt som möjligt.

(Applåder)

Anf. 138 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Min fråga till Annika Hirvonen gäller tillkännagivandet om helgavskiljning med fotboja. För ungefär en vecka sedan såg jag Socialdemokraternas gruppleddare Tomas Eneroth på tv. Han sa att ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen bara är en viljeytring, och han verkade inte alls ta det här på särskilt stort allvar. Det var ungefär som att: Ja ja, vi struntar i dem.

Med tanke på att Annika Hirvonen är regeringens högsta företrädare i justitieutskottet i egenskap av vice ordförande vill jag fråga: Tar Annika Hirvonen lika lätt på tillkännagivanden? Eller tycker hon att regeringen ska genomföra detta? Om svaret är ja, hur tänker Annika Hirvonen se till att regeringen gör detta?

Anf. 139 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med måste jag säga att jag känner mig lite smickrad över att bli kallad regeringens högsta företrädare i justitieutskottet. Jag företräder i och för sig inte regeringen, men mitt parti sitter ju i regeringen.

Angående tillkännagivanden i största allmänhet ska de behandlas i enlighet med den praxis som finns. Och i det här fallet framgår det tydligt i vår reservation att det pågår en beredning på Regeringskansliet. Att kräva en utredning är lite som att slå in öppna dörrar, vilket vi redan har varit inne på lite i debatten.

Det kommer att fortsätta beredas. Vi får se i vilken takt när vi vet om den utredningsbudget som Ellen Juntti själv var med och plötsligt skar ned kan återställas.

Anf. 140 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Man vet inte vad arbetet kommer att leda till eftersom Annika Hirvonen vid flera tillfällen har stått i talarstolen och sagt att hon inte tycker att skärpta straff har särskilt stor inverkan på brottsligheten. Det får vi alltså återkomma till.

Jag tänkte fråga om de lagändringar som alliansregeringen gjorde 2010 i fråga om att fler polisutredningar gällande unga under 15 år skulle göras. De gällde även tvångsvisa drogtestar när man misstänker att en ungdom under 15 år har använt narkotika.

Dessa lagändringar genomfördes ju för att det skulle bli tydligt och för att man skulle ta tag i problemen väldigt snabbt innan det hann gå för långt.

Nu har Brottsförebyggande rådet gjort en utvärdering, och den visar att det bara är 20 procent av alla brott som begås av ungdomar under 15 år som utreds. Det görs också väldigt få drogtestar.

Ungdomspolisen i Göteborg tycker att det är väldigt bra med drogtestar därför att skolorna flödar av narkotika, som de säger. Drogtestar fångar upp barn i ett tidigt skede.

Då är min fråga till Annika Hirvonen: Tycker Annika att det ska göras fler polisutredningar? Ska det göras flera drogtestar på ungdomar under 15 år för att förebygga att ungdomar hamnar i brottslighet?

Anf. 141 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! När det gäller mina uttalanden om skärpta straff vill jag vara tydlig för både Ellen Juntti och övriga åhörare. Skärpta straff har överlag inte någon effekt på att minska brottsligheten. Däremot finns det eventuella andra effekter av skärpta straff.

När vi senast diskuterade frågan pratade vi om huruvida 80-åriga kvinnor kunde sova bättre på nätterna om straffet för inbrott var högre. Jag vill bestämt hävda att jag hittills och fram till i dag inte har fått rapporten som visar att så skulle vara fallet.

Men som svar på Ellen Junttis fråga anser jag inte att det är lämpligt att jag här från kammaren talar om för polisen vilka utredningar som ska göras och om man i så fall ska använda drogtester. Det måste polisen göra en bedömning av i varje enskilt fall.

Anf. 142 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Hur vi hanterar unga som begår brott är bland det viktigaste vi har att hantera i vårt utskott. Att kunna bidra till att få in en ung person, som är på väg att glida in i kriminalitet, på rätt väg borde vara en fråga av mycket hög prioritet.

En central del i denna strävan är hur vi arbetar med påföljder, så att dessa blir rimliga ur ett brottsofferperspektiv, men som också bidrar till att styra in den unga personen som begått brott i en bättre riktning.

Det finns allt att vinna på att lyckas med detta. De samhällsekonomiska effekterna av att kunna hindra en person från att utveckla en brottslig bana är betydande. Det betyder att färre utsätts för brott och det lidande som det innebär. För den unga brottslingen innebär det också potentiellt skillnaden mellan att leva ett farligt och problemfyllt liv och att kunna leva ett liv med hög livskvalitet där man kan uppfylla sina drömmar och vara delaktig i samhällslivet.

Att hitta lämpliga påföljder är en utmaning, och i det sammanhanget finns det många aspekter att beakta. Rättssäkerhet och likhet inför lagen är en sådan, brottsoffrets och samhällets upprättelse en annan. Men det är också viktigt för den som begår ett brott att det finns en chans att göra bot, att sona sitt brott. En tydlighet och förutsebarhet är önskvärd, samtidigt som olika straff kan vara mer eller mindre lämpliga för olika individer.

Det klassiska bötesstraffet kan vara bra, men har också sina risker. För den som inte kan betala sina böter väntar ett liv i skuld. Det gör att den unga personen inte har något intresse av att delta i en vit ekonomi. Tvärtom ökar incitamenten att söka tjäna sitt uppehälle på ett kriminellt sätt.

Ibland behöver man bryta en negativ utveckling. Helgavskiljning med elektronisk fotboja kan vara en bra påföljd för den som lever ett lagligt och bra liv i veckorna, men som i samband med helglivet tenderar att hänge sig åt ett beteende med hög risk för fortsatt och utvecklad kriminalitet.

Kontaktskyldighet är en annan möjlig. Det är en metod för att koppla den unga närmare till samhället som kan vara ett värdefullt stöd för den unga som behöver det, men som kanske inte på egen hand skulle söka upp det.

Vid vissa tillfällen kan en kraftfull varning vara befogad. Det handlar i praktiken om åtalsunderlåtelse som vi i detta sammanhang kallar för straffvarning.

I Alliansen hade vi även en önskan om att gå vidare med ett medlingsförfarande, där brottsoffret och den unga brottslingen kan mötas och komma överens om en lämplig gottgörelse. Men ändå dit kom vi inte denna gång.

Det förslag som ligger på vårt bord är en viktig pusselbit och ett steg på vägen mot ett bättre och tryggare Sverige, men detta är frågor som vi ständigt måste arbeta med.

Priset är högt för den som hamnar snett. Det är ohemult för den som drabbas av brott, som med rätt insatser inte skulle ha behövt äga rum. Priset är enormt för det samhälle som inte förmår att med kraftfulla, rättssäkra och effektiva medel hålla unga borta från brottets bana.

Anf. 143 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Vi är många som i andra uppdrag utanför riksdagen har kommit i kontakt med situationer för unga som hamnar i kriminalitet, för deras familjer och för deras brottsoffer.

I min tidiga yrkeskarriär på Örebro tingsrätt stod det väldigt klart när man läste personalia hur tragiskt det var att läsa att så lite hade gjorts för de ungar som hade gjort så mycket. Jag läste sida upp och sida ned om barn som hade hamnat i alla möjliga utanförskap, som hade hamnat i dåliga vanor, som hade begått brott medan ingen hade gripit in.

Det var en sorglig läsning. Det var inte minst sorgligt med tanke på vilken effekt det hade på de barn som hade fyllt 15 år och hamnat i tingsrätten. De hade förstört sina liv och kanske andras. Ofta var det inte heller första gången de var där.

Detta kan kombineras med ytterligare upplevelser som jag har haft under mina år i riksdagen. Jag har varit, kanske inte på alla Sveriges fängelser, men jag har varit på ganska många. Jag har aldrig träffat en enda intagen på en anstalt i vårt land som har sagt: Ja, Johan Pehrson, jag sitter här för att samhället grep in för tidigt och för tydligt, så det blev ett stort problem. Därför blev jag en grov kriminell och sitter nu här. Det har aldrig hänt att jag har träffat en sådan människa. Jag tror inte heller att ni har gjort det.

Därför är det glädjande att vi under ett antal år har utökat förutsättningarna för att göra tidiga, tydliga och mer effektiva insatser. Det här betänkandet som vi nu behandlar är ju en fortsättning på detta med lite mer fokus på snabba insatser, på stringens, på sammanhållenheter i hela landet och med högre krav på kommunerna när det gäller eftervård. Flera talare har redan redogjort för innehållet, så jag nöjer mig med att säga att jag instämmer i den analysen. Därför säger Folkpartiet ja till den inriktning som finns med i betänkandet. Jag återkommer till reservationerna senare.

Vi har ju en situation där fler ungdomars brottslighet utreds tidigare. Det har vi sett till att få på plats. Vi har stärkt föräldrarnas ansvar. Vi har på senare år sett till att polisen lättare kan gripa in och ta hand om

ungdomar som befinner sig i totalt oacceptabla miljöer. Små flickor ska inte vara i narkotikamiljö. Man kan bara ta dem därifrån.

Vi har av största välvilja infört ökade möjligheter att drogtesta unga personer. Det finns inga sociala problem som inte kan bli värre om man kombinerar dem med narkotika. Vi har sett till att sociala insatsgrupper har börjat jobba på fred front. Vi har brutit ned sekretessregler.

Nu går vi vidare, och regeringen har lagt fram förslag som på många sätt bereddes av alliansregeringen, det välkomnar vi. Men det behöver göras mer.

Vi behöver nog återkomma till frågan som delvis berörs i betänkandet när det gäller mellantvång i eftervården, begrepp som finns på papperet. Men jag och Folkpartiet är av den uppfattningen att det fortfarande finns här en enorm målkonflikt, och jag tycker att vi har hamnat på fel sidan i den.

Det är inte så länge sedan som vi högtidlighöll 25-årsjubileumet av barnkonventionen här i riksdagen. Barnkonventionen är ett mycket bra redskap för att försäkra oss om ungdomars rätt att komma till tals och respektera barns mänskliga rättigheter.

Den vuxnes, förälderns, vårdnadshavarens, rätt att säga nej till sociala insatser väger mycket tyngre än den 13–14-åring som begår ett allvarligt brott. Om man är under 15 år bygger alla insatser ytterst på föräldrarnas, vårdnadshavarnas, medgivande eller samtycke. Trots att vi sagt att barnets bästa ska gälla kan föräldrar säga nej.

Det finns föräldrar som mår dåligt, har egna psykiska sjukdomar, kan själva vara kriminella, har missbruksproblem eller är på annat sätt helt oförmögna att ta till sig vad socialtjänsten säger. Här står vi på fel sida, och det har vi gjort ganska länge. Jag beklagar att vi inte kommit längre. Vi måste återkomma i frågan, men huvuddelen av problematiken ligger inte på justitieutskottet.

Barn har rätt till hjälp. Om ett barn begår brott är det ett rop på hjälp. Det är utgångspunkten. Vi måste införa mer av mellantvång för att kunna gripa in och se till att det vidtas någon form av socialpolitisk åtgärd med tvång när barn hamnar i kriminalitet.

På längre sikt tycker jag att vi bör fundera på om vi inte ska ha obligatorisk eftervård. Det gäller ungdomar som avtjänat sitt straff på institution om de är över 15 år. De kan ha begått ganska allvarliga brott, suttit av två år och fått ganska bra hjälp; det satsas enorma resurser från samhällets sida, vilket är mycket bra. När de sedan kommer ut i kommunerna kan det dock brista. Det finns förslag på att det ska stramas upp och att kommunerna ska göra mer. Det är helt rätt väg att gå. Folkpartiet tycker att det borde vara obligatoriskt. Det bör kammaren, och inte minst regeringen, vid tillfälle återkomma till.

Herr talman! Det var två reflexioner över vad vi behöver titta mer på. En hel del är gjort, men mer finns att göra. Det här är en bra inriktning. Folkpartiet yrkar bifall till reservationerna 1 och 5.

Orsaken till att Folkpartiet inte finns med i betänkandet är att vi hade utskottssammanträde om forskningsinriktningen. Det var inte mycket till

forskningsinriktning, för det var världens snabbaste sammanträde i justitiekottet. Vi ska inte säga att det är regeringens fel att tågen inte går i tid, men jag kom in 11.15 och då var sammanträdet redan avslutat. Både forskningsdelen och övriga sammanträdet var avslutat. Det är bra att utskottet är effektivt, vi ska hushålla med skattebetalarnas pengar, men jag är förvånad över att forskningsinriktningen i riksdagen kunde avhandlas på fyra och en halv minut.

Det är anledningen till att Folkpartiet inte var med vid justeringssammanträdet. Som ni ser är Folkpartiet dock med på motionerna som ligger bakom betänkandet, och vi yrkar bifall till reservation 1 och 5.

Anf. 144 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Med anledning av det tidigare replikskiftet kan jag inte låta det gå förbi utan måste stilla min nyfikenhet. Jag googlade, och från Expressen vill jag återge uttalanden som gjordes inför valrörelsen. Samtliga allianspartier uttalade sig då positivt om att ta bort den straffrabatt som finns för personer mellan 18 och 21 år. Jag kan återge vad Johan Pehrson säger, nämligen att han är väldigt positiv. Folkpartiet rättspolitiska talesperson säger ja till förslaget, står det.

När det ligger ett skarpt förslag på bordet, en reservation från Sverigedemokraterna, om att ta bort straffrabatten för myndiga personer mellan 18 och 21 år blir den naturliga frågan: Varför yrkar ni inte bifall till den?

Anf. 145 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Det enkla svaret är att vi prioriterar frågan om tidiga insatser genom att möjliggöra för helgavskiljning. Vi ser det som en ännu viktigare åtgärd.

Som jag bedömer det är regeringen något mer negativt inställd till detta. Åtminstone efter vad jag hört av regeringsföreträdare sedan mandatperiodens början har man varit mer öppen för att titta på och bereda ärendet om borttagandet av straffrabatter för myndiga personer. Men jag tror att man är mer negativt inställd till detta, så det är en balansgång.

Vi kommer att återkomma under temat straffrätt och redovisa var vi behöver skärpa straffen och i vilken del vi ska se över de rabatter som ges, oavsett om det gäller unga eller om det gäller väldigt omfattande mängdrabatter.

Anf. 146 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! En balansgång, säger Johan Pehrson. Finns det en majoritet i riksdagen är det väl en ganska bra balans för att ett förslag ska genomföras. Vad jag kunnat läsa mig till i efterhand har den samlade Alliansen stött förslaget om att ta bort straffrabatten för dem mellan 18 och 21 år. Det finns alltså en god balans och en övervikt för att genomföra förslaget.

Den fråga jag ställer mig är varför man säger en sak i valrörelsen och sedan, när det finns majoritet i riksdagen för att genomföra det man sagt, inte röstar för det i praktiken. Det är ett lite märkligt resonemang att man med beaktande av vad den sittande regeringen har för synpunkter på saken inte vågar ta den möjlighet som finns för att göra det som man lovat väljarna.

Anf. 147 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Adam Marttinen får nöja sig med det svar jag gav. Sedan ska man väl ärligt säga att bara för att man har möjlighet att i kammaren och i våra betänkanden, inte minst i justitieutskottet, vända uppochned på den regering som sitter bör man inte använda sig av varje sådant tillfälle bara för att det är möjligt.

Jag tycker att vi från Alliansens sida ska driva regeringen framför oss; det är i alla fall Folkpartiets strategi. Det gör vi genom att vi ger och tar.

Jag förstår den frustration som företrädare för Sverigedemokraterna kan känna över att de inte själva får bestämma allt och att inte alla så snart Sverigedemokraterna har en reservation hugger på den direkt. Det är nog bäst att Adam Marttinen vänjer sig vid det, för jag tror att det kommer fler sådana tillfällen. Men jag utesluter inte att det kommer att finnas tillfällen när Alliansen lägger reservationer som Sverigedemokraterna väljer att stödja. Det är ett beslut som de själva fattar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 februari.)

§ 14 Riksrevisionens rapporter under 2014 om regeringens och Försvarmaktens genomförande av riksdagens beslut om försvaret

Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU3

Riksrevisionens rapporter under 2014 om regeringens och

Försvarmaktens genomförande av riksdagens beslut om försvaret
(skr. 2013/14:255)

föredrogs.

Anf. 148 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till vår reservation 1. För tids vinnande nöjer vi oss med detta, men vi stöder naturligtvis våra andra reservationer.

Herr talman! Det föreliggande betänkandet handlar om Riksrevisionens granskning av hur den föregående regeringen har behandlat försvarets utveckling. Det kan inte sägas annat än att det är en mycket skarp kritik som riktas mot hur regeringen hanterat det. Resultatet av de svenska försvarssatsningarna har inte redovisats på ett tillräckligt tillfredsställande sätt för riksdagen. Inledningsvis vill jag också påpeka att

försvarets andel av bnp var ungefär 2,9 procent vid 1980-talets början. Sedan har andelen sjunkit till 1,1–1,2 procent av bnp.

De minskade försvarsanslagen och de stora kostnaderna för försvarets omställning har enligt vår bedömning gjort att den svenska förmågan till territoriellt försvar i dag är i stort sett obefintlig. Vi anser att den nedrustningspolitik som ni är ansvariga för måste stoppas.

Nu handlar det aktuella betänkandet inte om beslutet om en inriktning utan om hur den beslutade organisationen har hanterats. Riksrevisionens kritik är mycket allvarlig. Det är oroväckande att regeringen inte redovisade vad den fullt utbyggda Försvarmakten, det vill säga en försvarmakt i linje med principerna som angavs i inriktningspropositionen, skulle kosta. Förhoppningsvis delar regeringen vår uppfattning att Försvarmakten inte existerar bara för att ha balans mellan anslag och kostnader. Det är bra i och för sig, men Försvarmakten finns till för att försvara Sverige i enlighet med de riktlinjer som har beslutats av riksdagen.

Många förbandschefer som jag träffat har påpekat stora brister mellan, som de uppfattar, uppgifterna som ska lösas och de resurser som är tilldelade. I många fall har uppgifternas innebörd inte klarlagts varvid tolkningen från Försvarmakten snarare blir en bedömning av vilka förmågor som är kopplade till olika hotbilder som krävs för lösandet av riksdagens försvarsinriktning.

Det Riksrevisionen konkret säger är att bristerna inom materielförsörjningen gör att insatsorganisationen 2014 inte kan realiserar.

Vi känner en viss oro över att riksdagens beslut rörande försvaret och dess framtid har varit så allmänt utformade att det är tveksamt om det över huvud taget var möjligt för riksdagens ledamöter att inse följderna av de försvars- och inriktningsbeslut som har fattats.

Vi menar att en sådan omfattande omställningsprocess som den försvaret går igenom kräver såväl bättre ekonomiska förutsättningar som en hög grad av transparens och att riksdagen dessutom får tydliga resultatredovisningar av den faktiska operativa förmågan.

Enligt budgetlagen ska regeringen lämna en redovisning av de resultat som uppnås i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Trots det har budgetpropositionen enligt Riksrevisionen blivit mindre informativ.

Även om det sker en redovisning av Försvarmaktens förmåga i propositionen sker den i förhållande till föregående år och inte till de mål för Försvarmakten som riksdagen har bestämt.

Det måste såklart kopplas till vilka beslut riksdagen har fattat, och man kan inte förstå det om man hela tiden kopplar det ett år bakåt. Försvaret har fått en lite ökad rörlig förmåga, men är det i förhållande till ett beslut som är taget? Där finns inte kopplingen.

Vi anser att krav och mål för Försvarmakten måste tydliggöras inom ramen för den kommande försvarspolitiska propositionen. Trots att försvars- och inriktningsbeslut har haft långtgående konsekvenser har det inte i någon större utsträckning varit möjligt att följa hur Försvarmakten har lyckats med att genomföra försvarsbesluten.

Vi menar att ett skäl till att detta problem uppstått är att det inte har funnits tydligt formulerade krav på vad Försvarmakten ska klara av. Man ska försvara riket, men hur då? Några tolkar det si, andra tolkar det så, och riksdagen är tyst. Detta måste tydliggöras på ett annat sätt. Jag hoppas och tror att vi inte har olika uppfattning i detta.

Riksrevisionens granskning visar att målen i försvarsbeslutet som har legat till grund för reformen genomgående har varit breda och öppna för olika tolkningar. Det var precis det jag sa nyss fast med andra ord.

Som jag sa inledningsvis är det viktigt att tydliggöra innebörden av de olika målen, men vi ser inte att så har skett från riksdagen gentemot Försvarmakten. Det är orimligt att det ska råda oklarhet om vad det är för målsättningar riksdagen har beslutat om. Det är också djupt olyckligt att Riksrevisionens granskning har visat att det är svårt att se vad de fattade försvarsbesluten konkret har inneburit.

Vi anser att det endast kan förändras genom att ställa tydliga krav på och sätta upp tydliga mål för Försvarmakten inom ramen för den kommande försvarspolitiska propositionen. Riksdagen bör därför tillkännage detta för regeringen. Därför har vi skrivit i reservationen att riksdagen ska tillkännage för regeringen att Försvarmaktens förmåga i kommande budgetpropositioner ska redovisas utifrån uppfyllnadsgraden av de beslut som riksdagen fattar. Där har vi kopplingen.

Anf. 149 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Betänkandet som vi nu debatterar behandlar Riksrevisionens granskning av regeringens och Försvarmaktens genomförande av vissa av riksdagens beslut för försvaret för perioden 2010–2014.

Riksrevisionen riktar kritik mot den förra regeringen i sina rapporter. Helt tydligt är att det svenska försvaret har varit föremål för kraftiga förändringar och reformer under sin omställningsperiod.

Helt tydligt är även att den förra regeringen inte gav Försvarmakten utrymme att arbeta efter de förutsättningar som var planerade, både vad gäller personal och materiel. Detta har Riksrevisionen även riktat kritik mot i tidigare rapporter.

Ett tydligt exempel på hur dåvarande regeringen bakband Försvarmakten är den så kallade Genomförandegruppen och resultatet av deras strykningar av materielprojekt. För den oinvidge var Genomförandegruppen namnet på regeringens interna grupp som fattade beslut om att försena eller avbryta ett antal av Försvarmaktens materielprojekt som pågick.

Syftet sas vara att spara pengar, men bakom beslutet låg framför allt en djup ideologiskt tanke eftersom den dåvarande regeringen förordade minimal egenutveckling och maximalt köp från hyllan.

Verksamheter som avbröts var bland annat renovering och modifiering av stridsfordon 90 och stridsvagn 122, luftvärnsrobot till korvett Visby, halvtidsmodifiering av spaningsfartyg, ny sonarboj med mera. Verksamheter som reducerades var bland annat utveckling och ersättning av undervattensvapen, halvtidsmodifiering av stridsbåt 90 och basmateriel, bara för att nämna några exempel.

Jag lyfter upp dessa exempel för att jag vill påminna om dem eftersom resultatet av dessa strykningar med mera har blivit väldigt tydliga i och med det växande behovet av att anskaffa nytt materiel, vilket kostar pengar.

Herr talman! Riksrevisionens kritik är allvarlig och högst befogad. Jag vill ge en kort bakgrundsbeskrivning av vad som har granskats. En viktig del av revisionens arbete har varit att närmare undersöka hur Försvarmakten har förändrats. Man har även tittat på styrningen av omställningen och hur regeringen och Försvarmakten har återredovisat och följt upp omställningen.

Riksrevisionen poängterar att hög effektivitet och god hushållning med statens medel ska eftersträvas på försvarsområdet precis som på andra utgiftsområden. Riksrevisionen har även gått igenom mål och krav i försvars- och inriktningsbesluten och hur Försvarmakten har tolkat sitt uppdrag.

2009 års beslut om värnplikten, som togs med en svag borgerlig majoritet och med endast tre rösters övertikt, innebar ett stort framtida åtagande för Försvarmakten. Försvarmaktens personalförsörjning övergick nämligen till att bedrivas utifrån frivillighet då plikten blev vilande och nya personalkategorier infördes.

Beslutet blev också att omställningen skulle ske enligt de ekonomiska nivåer som regeringen beräknade i budgetpropositionen 2009. Inga nya medel tillfördes alltså, men vi som då satt i opposition var tydliga med att medlen inte skulle räcka till. Eftersom systemskiftet i personalförsörjningen innebar ökade förbandskostnader behövde medel hämtas från annat håll i organisationen.

Försvarmakten har fått arbeta med att införa en ny insatsorganisation parallellt med att man utfört myndighetens övriga viktiga uppgifter – och detta utan extra ekonomiskt tillskott.

Riksrevisionen konstaterade i sin granskning *Försvarmaktens omställning* att det svenska försvaret har förändrats i grunden. Det tidigare invasionsförsvaret som var styrt och utformat för att försvara landet mot hot av väpnat angrepp har till stora delar avvecklats. I stället har det skett en utveckling mot ett insatsförsvaret med flexibilitet och användbarhet som ledord som med kort varsel ska kunna genomföra såväl nationella som internationella insatser.

Riksrevisionen framhåller i sin rapport att det finns brister i fråga om tydlighet och transparens. Förutom att Försvarmaktens struktur och resurser har förändrats visar granskningen även att Försvarmaktens inriktning har svängt kraftigt över tiden.

Riksrevisionen påpekar att det finns brister i hur regeringen har informerat riksdagen om den omvandling som Försvarmaktens grundorganisation har gått igenom. Man menar också att det behövs ett utpekat ansvar för en samlad uppföljning av Försvarmaktens utveckling.

Riksrevisionen rekommenderar att målen för det militära försvaret och kraven på operativ förmåga förtydligas genom exempelvis delkrav för att skapa tydligare förutsättningar för styrning och uppföljning.

Den förra regeringens otydlighet i styrningen och återrapporteringen har gett upphov till ett antal rekommendationer från Riksrevisionen:

- att det lämnas tydligare information med en tydligare koppling till riksdagens beslut med en ökad grad av jämförbarhet mellan olika år och i förhållande till riksdagens beslut
- att det formuleras en bedömning av operativ förmåga så att det inte uppstår oklarheter om vad som har bedömts
- att den centrala och övergripande uppföljningen av försvarsbesluten stärks genom att ansvar pekas ut för regelbunden och samlad uppföljning av riksdagens försvars- eller inriktningsbeslut och den fortsatta utvecklingen av Försvarmakten.

Som sagts tidigare har kritik framförts, men utskottet kan konstatera att den nuvarande regeringen har aviserat en rad förändringar och förbättringar inom ramen för inriktningspropositionen 2015. Vi anser därför att riksdagen inte bör föregripa resultatet av det arbetet.

Herr talman! Nu blickar vi framåt och tar åt oss av kritiken och ser till att inte upprepa samma misstag.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 150 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Riksrevisionen har det senaste året gjort en gedigen granskning av den omställning som Försvarmakten har genomgått i och med införandet av Alliansens försvarsreform. Reformen är den största förändringen av det svenska försvaret på mycket lång tid, möjligtvis till och med den största sedan indelningsverket avskaffades 1901.

Försvarmakten har stöpts om i grunden för att kunna möta de nya hot och risker som Sverige står inför i dag och i morgon. Syftet har varit att skapa ett försvar av kompetenta soldater och sjömän som har modernt materiel och som är organiserade i förband med hög beredskap och tillgänglighet.

Försvarsreformen sjösattes i och med riksdagens beslut 2009. Värnplikten gjordes vilande, och ett system med frivillig personalförsörjning infördes. Detta har möjliggjort att samma soldater nu kan användas såväl i försvaret av Sverige som i internationella insatser och att samövade förband kan hållas ihop av tid och inte splittras som var fallet tidigare.

Förbandstillgängligheten har förbättrats, och när reformen är fullt ut genomförd ska alla förband kunna vara tillgängliga inom dagar. Detta ska jämföras med värnpliktstidens sista år under 2000-talet då stora delar av försvaret hade beredskapstider på upp till tre år.

En annan viktig del i försvarsreformen har varit att skapa en ny prioritering för materielförsörjningen. Den syftar till att i högre utsträckning än tidigare anskaffa färdigutvecklad materiel som fyller de operativa behov Försvarmakten har här och nu.

Försvarssamarbetet med andra länder har stärks för att skapa säkerhet i samverkan med andra som står inför samma säkerhetspolitiska utmaningar som vi själva.

För att skapa resurser till omställningen av försvaret har det varit viktigt att effektivisera verksamheten. Detta har bland annat skett genom att försvarslogistiken stöpts om och personalen omorganiserats för att kompetensen bättre ska matcha befattningarna.

För mig som ny ledamot i försvarsutskottet har det varit intressant att få ta del av den utvärdering av reformen som Riksrevisionen har genomfört. Försvarsreformen är en mycket omfattande omställning av försvaret, och vid så stora förändringar är det förståeligt att allt kanske inte går som planerat, särskilt med tanke på att omvärldsutvecklingen de senaste åren varit mycket föränderlig.

Jag kan konstatera att Riksrevisionen riktar allvarlig kritik på vissa punkter, men de visar även på framsteg som faktiskt har gjorts. Myndigheten kommer även med ett antal värdefulla rekommendationer om hur regeringen och Försvarmakten kan förbättra sitt arbetssätt.

Herr talman! Jag vill fokusera på några centrala frågor som Riksrevisionen belyser. Mätbarhet och mål är en viktig punkt som Riksrevisionen pekar på. Det handlar bland annat om att det inte varit helt tydligt om regeringen och Försvarmakten faktiskt har haft samma säkerhetspolitiska utgångspunkter när de gjort sina bedömningar av hur Försvarmakten har kunnat lösa sina uppgifter. Detta har varit problematiskt eftersom man har gjort förmågebedömningar utifrån omvärldsläget, inte utifrån hur organisationen utvecklats i förhållande till tidigare år.

Sammantaget gör detta att Riksrevisionen konstaterar att det är svårt att få en samlad bild av utvecklingen i insatsorganisationen. Detta är något som kommer att behöva förbättras, inte minst i arbetet med det kommande försvarsbeslutet.

Regeringen har gett Försvarmakten uppdraget att i arbetet med underlaget inför försvarsbeslutet utforma en metod för hur krav på krigsduglighet för respektive förband ska kunna mätas och följas upp. Detta var också ett av de behov som Förvarsberedningen pekade på i sin försvarspolitiska rapport.

En relaterad fråga som diskuterats vid flera tillfällen de senaste åren är redovisningen till riksdagen – den instans som ytterst har beslutat om försvarsreformens införande. Att riksdagen har tillgång till relevant och begriplig information är en förutsättning för ett bra beslutsfattande.

Redovisningen har förbättrats kontinuerligt av alliansregeringen i flera steg när det gäller såväl personal- som materielförsörjning, bland annat i budgetpropositionen och i den löpande informationen till utskottet. I budgetpropositionen 2013 fanns det 30 sidor om personalförsörjningen. Glädjande är att även den nuvarande regeringen har ambitionen att fortsätta det arbetet.

Styrningen av myndigheten är en annan viktig aspekt som Riksrevisionen fokuserar på i sin granskning. Detta är centralt för att myndigheten faktiskt ska kunna leverera den organisation som riksdagen beslutat men även för att, i de fall det behövs, ge myndigheten en större flexibilitet och organisatorisk frihet.

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att det finns ett kontinuerligt behov av att se över hur styrningen fungerar. Det gäller till exempel de informella kontakterna mellan Försvarmakten och regeringen. Dessa behöver fördjupas och dokumenteras bättre för att kunna stärka informationsutbytet och underlätta förtydliganden i styrningen.

Herr talman! Vi står nu inför ett nytt försvarsbeslut under 2015, i en omvärld som är mer osäker och svårförutsägbar än på länge. Då är det viktigt att riksdagen kan fatta ett hållbart beslut som ytterligare stärker Sveriges försvar. Det kräver att centrala saker som målsättningar, transparens, återrapportering och styrning fungerar.

Riksrevisionens granskning sätter fingret på många punkter där det finns en stor förbättringspotential. Min förhoppning är att såväl riksdagen och regeringen som Försvarmakten kan ta till sig Riksrevisionens förslag och lära inför framtiden.

Anf. 151 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Riksrevisionens rapporter är både läsvärda och viktiga underlag för riksdagens arbete. De kan hjälpa oss mycket när det handlar om uppföljning, träffsäkerhet och fortsatt styrning.

Vi behöver vägledning inför framtiden. Det finns många rekommendationer om förbättringsområden och god vägledning inför kommande försvars- och budgetbeslut.

Att styra en offentlig verksamhet innebär att det hela tiden behöver utvecklas hur man kan precisera och förtydliga målsättningar men också hur uppföljningsarbetet och resultaten redovisas.

Från 2009 har kraven på användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet skärpts väsentligt, och det svenska försvaret har förändrats i grunden. Vi har nu ett insatsförsvar med flexibilitet, som med kort varsel ska kunna genomföra nationella och internationella insatser.

Förutom att Försvarmaktens struktur och resurser har förändrats har dess inriktning svängt ganska kraftigt över tiden. Det förstärker behovet av tydlighet och transparens i redovisningen av resultat.

Jag tänker belysa några av de rekommendationer som tas upp i rapporterna. Vi har hört flera av dem nämnas tidigare. Regeringen bör utveckla sin ekonomiska uppföljning av kostnadsstrukturen inom Försvarmakten – det är tydligt. Mål och resultat behöver analyseras, förtydligas och förklaras för att kunna vara mätbara. Regeringen bör redovisa ekonomiska konsekvenser till riksdagen i samband med större strategiska beslut om försvaret.

Granskningen visar att bristande bemanning begränsar tillgängligheten och påverkar övningsverksamheten negativt.

Det är mycket som nämns i rapporterna. Det är tre stora dokument. En viktig fråga är bland annat att den samlade bedömningen är att Försvarmakten varken i dag eller på några års sikt kan leva upp till riksdagens och regeringens krav på insatsverksamheten. Detta är oerhört viktigt att notera inför det fortsatta arbetet, just nu när vi står inför ett nytt inriktningsbeslut för Försvarmakten.

Riksrevisionen ifrågasätter om samtliga stridskrafter kan uppfylla beredskapskraven. I en fullt bemannad insatsorganisation bedömer Riksrevisionen att Försvarsmakten har svårigheter att hantera alla uppgifter samtidigt under normal beredskap. Det är inte heller tydligt vad som krävs av Försvarsmakten, vilket motstånd och vilken hotbild som är relevant för myndigheten att planera för och utforma organisationen mot.

Detta behöver vi förvalta. Detta behöver vi följa upp. Vi står inför både ett nytt säkerhetspolitiskt läge i vårt närområde och ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut, som jag nämnde.

Vi behöver följa upp Riksrevisionens rekommendationer och granskningar för att få insikt om vad vi här i riksdagen och regeringen behöver göra när det gäller tydlighet, förväntningar, målsättningar och ambitionskrav på vårt samlade försvar.

Det är också viktigt att riksdagen följer upp vad regeringen har skrivit i sina svar på Riksrevisionens granskningar. De har talat om flera åtgärder som kommer att presenteras i samband med inriktningsbeslutet och förslaget i propositionen.

Fru talman! Jag vill med dessa ord yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 februari.)

§ 15 Samhällets krisberedskap

Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU6
Samhällets krisberedskap
föredrogs.

Anf. 152 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 11.

Samhällets krisberedskap berör oss alla. När samhället är i kris kan det drabba oss alla. Samtidigt bör vi alla vara beredda att hjälpa till vid en kris. Vi har till och med ett pliktsystem som gör det tvingande att hjälpa till om det blir riktigt illa.

Om Sverige angrips militärt ska det militära försvaret organisera det direkta försvaret. Det civila försvaret är en del av det civilförsvar som är nödvändigt för att det militära försvaret ska kunna fungera.

Enligt Försvarsberedningens majoritet räcker det om det civila försvaret klarar fem till tio dagar. Eftersom vi sverigedemokrater anser att det militära försvaret av Sverige ska fortsätta även om skalförsvaret är besegrat anser vi att även det civila försvaret ska kunna klara betydligt mer än fem till tio dagar.

Vi hade så sent som på 80-talet ett mycket starkt civilt försvar. Nu är det avvecklat så gott som fullständigt. Försvarsberedningens majoritet menar att det civila försvaret ska återutvecklas, men nu på ett billigare och smartare sätt. Det återstår att se hur.

Vi säger inte nej till billigt och smart, men det måste också fungera. Vi har markerat några saker vad gäller det framtida civila försvaret.

Självförsörjningsgraden av livsmedel bör öka. Bunkringen av olja börjar öka. Det civila försvaret ska ledas av civila befälhavare. Det kan inte, som somliga tror, ledas av lösliga nätverk – det kommer inte att fungera.

Men varför talar jag om krigsläge? Det var ju samhällets krisberedskap som det handlar om. Jo, därför att alla myndigheter måste kunna samarbeta vad som än händer. Är det fred och vi hamnar i kris, då ska Försvarsmakten bistå det civila samhället.

Låt oss erkänna att vi, när vi hade landskapsregementen och allmän värnplikt, hade en mycket stor resurs till stöd för samhället i kris. I dag är den reguljära armén 13 000 man, varav 7 000 är värnpliktiga. Vi vill tredubbla den svenska armén och anslår pengar för detta.

Viktigt för samhället i kris är hemvärnet. Hör och häpna: Här är partierna relativt eniga. Hemvärnet har utvecklats till det bättre, även om numerärerna har minskat också här. För samhället i kris är hemvärnet en mycket viktig tillgång.

Försvarets nedrustning har lett till ytterligare en negativ aspekt för krisberedskapen. Förr fanns det gott om militära helikoptrar med sidoförmågor som brandsläckning, sjuktransporter och ytbärgning. I dag är det en bristvara. Det är samma sak med bandvagnar och fordon som tar sig fram i terräng. Försvarsmakten har inte på något sätt samma resurser som det fordom hade.

Samhällets sårbarhet är mångfacetterad, och antalet olika hot tycks öka. På samma sätt behöver krisberedskapen vara genomtänkt på många områden. Jag ska därför beskriva våra reservationer.

Reservation 2: I Sverige ska båda könen ha samma rättigheter och möjligheter. Detsamma gäller människor med olika hudfärg. Men likheten ska inte drivas till sin motsats. För arbete vid brandkåren krävs vissa fysiska attribut men också språkliga färdigheter. Vi vill inte se brandmän som inte orkar bära fram slangen ändå till brandsvådan eller brandmän som inte kan förklara läget för allmänheten på plats på grund av brister i svenska språket.

Positiv särbehandling ska alltså motarbetas. Det är inget annat än diskriminering av individen, och i fallet med brandkåren är det dessutom farligt för allmänheten.

Reservation 3: Samarbetena i Östersjön är viktiga för möjligheterna att rädda liv i sjönöd. Närmaste samarbetet bör vara mellan Finland och Sverige. En spärr som kan rivas är den vid räddningsinsatser över den svensk-finska gränsen. En svensk räddningsledare bör kunna verka på finskt sjöterritorium och vice versa när så är gynnsamt.

Reservation 4: Oftast är det effektivast att konkurrensutsätta verksamhet. Men det finns undantag då storskalighet skapar mest effektivitet. Alliansregeringen hade svårt med denna balans. Vi bedömer att det är effektivt att omvandla SOS Alarm till ett statligt verk.

Reservation 5: För att blåljusjänsterna ska kunna öppna alla vägbommar vid behov är det angeläget att lagstifta om ett universellt låssystem.

Reservation 6: För att säkerställa att det tveklöst finns medel att ta till för att möta olika kriser och naturkatastrofer är det en styrka att bygga upp fonder på nationell grund. Men fondavsättningar till krisfonder inom EU bör inte göras.

Reservation 7: Få saker har som internet gett oss frihet. Men internet gör oss också sårbara. Så gott som varje dag angrips svenska myndigheter och företag genom it-angrepp. It-angreppen kan vara avsedda att skada men också för att stjäla information. I debatten talas det mycket om it-försvar eller cyberförsvar, men i verkligheten görs det inte lika mycket.

Sverige skulle behöva ett samlat grepp för dessa problem. Vi skulle behöva kartlägga problemet, vi skulle behöva ta fram standardmetoder för it-skydd, och vi skulle behöva se över lagstiftningen för ett aktivt it-skydd, det vill säga motåtgärder mot dem som angriper oss.

Internet som nätverk ger oss oändliga möjligheter till effektiv styrning. Tyvärr är dagens internet dömt att aldrig bli helt säkert för användarna. Den enda vägen för svenska myndigheter och storföretag är att bygga ett eget säkert nätverk, som kan göras helt säkert. Men eftersom ett nytt eget nätverk – vi kan kalla det internet 2.0 eller vad som helst – är dyrt och förutsätter egna satelliter är kostnadsdelning nödvändig. Den naturliga kostnadsdelningen är inom Norden plus Baltikum. Sverige är mycket långt framme i tekniken med mikrosatelliter, och Sverige bör ta initiativ i denna riktning.

Reservation 8: Sverige ligger i en nordlig växtzon, vilket ger nackdelar för odling och uppfödning av djur för livsmedelsproduktion. Vi har inga problem att kunna försörja oss med livsmedel själva om vi så skulle vilja. Men som ett rikt industriland har vårt fokus riktats mot export av högteknologiska produkter.

Nu har säkerhetsläget ändrat sig i vårt närområde men också i hela världen. För att förbättra vår krisberedskap bör vi höja självförsörjningsgraden av livsmedel. Det är vårt förslag.

Reservation 9: Olika elkraftskonsumenter är olika beroende av säker el. För samhällsviktig verksamhet kan oacceptabla konsekvenser uppstå snabbt vid elavbrott.

Forskning visar att särskilda reservkraftsnät med viss radie är kostnadseffektiva när det finns flera samhällsviktiga verksamheter nära varandra.

Reservation 10: Av samma skäl som när det gäller livsmedel bör vi också säkra tillgång till drivmedel. Ett svenskt beredskapslager för olja bör skapas och ett prioriterings- och ransoneringssystem för petroleumprodukter tas fram.

Reservation 11: Vi anser vidare att Kustbevakningen ska inordnas under marinen. En sådan samordning skulle gynna oss både operativt och ekonomiskt. I krig ska Kustbevakningens större fartyg kunna sättas in i det

militära försvaret av Sverige. Fartygskanoner och medelräckviddigt luftvärn bör därför monteras.

Reservation 12: Sveriges storskaliga vattenkraft och kärnkraft är känsliga för sabotage. Det gäller såväl i freds- som i krigstillstånd. Vi anser att de skyddade zonerna runt kraftverken bör göras större och bevakas bättre och att mer pansarskydd bör sättas upp.

Anf. 153 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag ska göra en liten reflexion så att man vet vad jag talar om. Det gäller säkerhet i kärnkraftverk.

Som en reaktion på kärnkraftsolyckan i Fukushima beslutade EU:s ministerråd våren 2011 att alla EU-länder skulle göra en översyn av säkerheten vid de europeiska kärnkraftverken genom så kallade stresstester. Syftet var att testa robustheten hos anläggningarna i förhållande till extrema händelser som jordbävning, översvämning och bortfall av energiförsörjning.

Ett av de viktigaste säkerhetskraven handlar om att införa en så kallad oberoende härdkylning, det vill säga ett nytt kylsystem som ska fungera även om elen slås ut i reaktorn vid en allvarlig olycka.

Regeringspartierna tillsammans med Alliansen och SD väljer att inte anamma kraven på oberoende härdkylning på de äldsta reaktorerna fullt ut, utan man öppnar för dispensmöjligheter för reaktorer som är på väg att tas ur drift.

Vi har sett massor av naturkatastrofer som man inte hade förutspått. Här kan man nämna stormar, bränder, jordskalv och många andra exempel på att allting inte var så enkelt.

Jag och Vänsterpartiet förstår att risken för olyckor är liten, och tur är väl det. Men ändå, som vi har hört i debatter på andra områden, väljer man att ha reservåtgärder av olika slag för att man vill gardera sig. De flesta har försäkring på huset trots att risken för en brand är rätt så liten.

Vad som gör denna åtgärd i denna bransch lite eljest är att situationen i kärnkraftsbranschen alltid är allvarlig om det händer en olycka. Konsekvenserna är så stora att ingen vill befatta sig med dem.

Man kan ta Fukushima, som jag började med. Det var många saker som inträffade i en kedja som gjorde att olyckan blev ett faktum. Samma sak kan hända här hos oss – olyckliga omständigheter som inte väljer tid, utan tiden för olyckliga omständigheter råkar sammanfalla.

Därför kan jag inte få in i min skalle varför man väljer att göra denna fråga till någonting som skulle handla om energipolitiken och att vi försöker tränga ut energislag på grund av ökade kostnader. Detta handlar om att värna om säkerheten på våra kärnkraftverk och skydda vår befolkning mot osäkerheten.

Jag kan inte representera svenska folket utan att göra mitt bästa för att skydda dem mot risker som man inte behöver ta när tekniken finns. Det handlar inte om att göra detta till en snubbeltråd för den svenska kärnkraftsindustrin.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man landar i ett ställningstagande om oberoende hårdkylning av reaktorhärden för de äldre reaktorerna som är på väg ur drift där det sägs ungefär att man kan söka dispens om det blir för dyrt och om det inte äventyrar den övergripande säkerheten för svensk kärnkraft.

Regeringen har tydliggjort att kärnkraften ska bära en större andel av sina samhällsekonomiska kostnader, vilket jag tycker är bra, och att säkerhetskraven ska skärpas. Men vad ger detta för signaler? Är det inte de äldsta reaktorerna som är de som har störst risk för att råka ut för någonting?

Den 9 oktober 2014 skrev Strålskyddsmyndigheten på DN:s debattsida att man kommer att ställa krav på oberoende hårdkylning och att det ska vara infört senast 2020 med gradvis introduktion från 2017, annars kommer man att kräva att reaktorn stängs.

Men det finns en hake i detta beslut. Den 15 december anger Strålskyddsmyndigheten: För de reaktorer som kraftbolagen ämnar ta ur drift de närmaste åren efter 2020 kan bolagen ansöka om ändring av villkoren för kraven på att installera ett system för oberoende hårdkylning.

I den första utsagan från Strålskyddsmyndigheten är man klockren i sin utvärdering om hur viktig denna åtgärd är för säkerheten. Men när man kommer till de äldsta reaktorerna som är på väg att tas ur drift, och som man skulle tro behöver skyddet som mest, nöjer man sig med en halvmesyr, nämligen mobila enheter som man beskriver dessa kompensatoriska åtgärder. Men myndigheten själv skriver att fasta installationer har större robusthet mot yttre påverkan och att de aktiveras enklare.

Alla vet hur stora konsekvenserna blir om en olycka skulle inträffa, alltså det som inte kan hända och som är omöjligt men som alltid har detta lilla *om*.

Konsekvenserna är alltså så stora och slutnotan obeskrivlig. Så varför skulle någon sunt tänkande politiker kunna säga nej till säkerhetskrav som gör de gamla reaktorerna lite säkrare när man ändå tänker använda dem? Med andra ord kan inte ekonomiska skäl vara tillräckliga för att inte kräva att alla reaktorer som körs i Sverige efter 2020 ska innefattas av oberoende hårdkylning av reaktorhärden. Jag tycker faktiskt att man redan har varit mycket givmild med tidsaspekten, nämligen fram till 2020.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 13 med anledning av yrkande 1 i motion 850.

Anf. 154 KENT HÄRSTEDT (S):

Fru talman! Vi samlas i kväll för att debattera det viktiga politikområdet samhällets krisberedskap. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är för ett samhälle att ha en fungerande krishantering när det oförutsedda inträffar. Bristen på

densamma kan vara förödande. Likaså kan en väl fungerande krishantering förebygga, begränsa omfattningen av och minska skadorna av en kris.

Den gånga hösten har varit en påminnelse om de gånger vi drabbats av stora kriser som satt vårt samhälle på stora prov. Vi uppmärksammade minnet av Estoniakatastrofen för 20 år sedan, där jag själv blev en av de få överlevande. Under räddningsarbetet och omhändertagandet av skadade fick jag uppleva många fantastiska insatser, av modiga ytbärgare och av omhändertagande och omtänksam sjukvårdspersonal på Mariehamns sjukhus på Åland samt på Huddinge sjukhus här i Stockholm. Också Röda Korsets duktiga frivilliga på Åland gjorde stora insatser.

Det var en lång kedja av myndigheter och samhällsinstanser, och ibland privatpersoner och frivilligorganisationer, som på olika sätt bidrog till att hjälpa och stötta. Som i fallet med Estonias skadade, sörjande anhöriga människor och samhälle som helhet hjälptes vi nämligen åt att lindra sorg och saknad. Så fungerar en fungerande krishantering.

Nyligen uppmärksammade vi också tioårsminnet av tsunamikatastrofen, som ställde vårt samhälle inför helt andra påfrestningar än någonsin tidigare. Det rörde sig om hundratals omkomna och skadade svenskar i huvudsak i Thailand, på andra sidan jordklotet, efter tsunamin i Indonesien. Jag kom att arbeta i Regeringskansliet med efterarbetet till katastrofen och fick erfara de ofattbara dimensionerna i möten med föräldrar som förlorat sina barn och barn som förlorat sina föräldrar.

Efter den julhelgen drabbades vi också av stormen Gudrun här hemma, och genom åren har vi haft evakueringen av svenskar från kriget i Libanon samt diskoteksbranden i Göteborg. Vi har haft ett slags förberedelse för och genomgång av rädslan inför att få hit en pandemi när vi hade svininfluensan 2009, och bara förra året hade vi skogsbranden i Västmanland. Listan skulle kunna göras mycket längre.

Dessa och andra händelser har satt vår krisberedskap på prov. Ofta, men inte alltid, har det lett till att vi har lärt oss mer om att förebygga och hantera kriser. Efter förra årets omfattande skogsbrand fick vi i hearingar i försvarsutskottet tydliga intryck av hur krishanteringen av skogsbranden mötte stora svårigheter i ansvarsöverlämning mellan olika besluts- och myndighetsnivåer i vårt samhälle. Detta säger något om vidden av krishantering, alltså omfattningen av vad krishantering handlar om.

Det handlar om alltifrån teknisk utrustning, som helikoptrar, till tränade ytbärgare och utbildad sjukvårdspersonal – men även om organisation, beslutsförmåga och systemsamarbete i ett samhälle. Det handlar om tydliga regelverk, beslutsgångar och framför allt – vilket jag lärde mig när jag läste civil och militär krishantering på Försvarshögskolan – om vem det är som fastställer läget. Vem skapar den lägesbild alla övriga ska utgå ifrån när vi hanterar en kris?

Krishantering är alltså komplicerat. Det är komplicerat och enkelt på samma gång. Det enkla är att säga att samhällets alla samlade resurser ska samverka i en kris, och det svåra kommer när det ska göras i praktiken. Samtidigt som vi förbereder oss och vårt samhälle, och samtidigt som vi

debatterar och ständigt försöker vara i framkant när det gäller krishantering, ligger det nämligen något oförutsett i begreppet ”kris”.

Varje kris sätter inte bara system och förberedelser på prov; det ställer också krav på oss som beslutsfattare och myndighetspersoner och på dem som praktiskt utövar krishantering att vara kreativa, empatiska och föränderliga i relation till en oförutsedd utveckling av en kris. Det gäller att i en kris ha förmågan att fatta beslut. Vi kan inte i förväg räkna ut hur en kommande kris ser ut, men vi kan så långt möjligt förbereda oss. Vi kan rusta oss och försöka tänka oss in i så många olika situationer som möjligt.

Nuförtiden är kriser ofta internationella. En kris kan, som förra året, vara en brand i Västmanland. Omfattningen var så stor att vi fick hjälp från andra länder med både utrustning och personal som kom hit för att hjälpa till att hantera krisen. Blickar vi in i framtiden ser det säkert likadant ut. När det gällde att evakuera svenskar från Thailand fick vi samverka med andra länder, och när det gällde pandemin – som vi var rädda för och där vi jobbade med att vaccinera och informera den svenska befolkningen i rädsla för vad denna sjukdom skulle kunna ge – fick vi handla upp vaccin på den internationella marknaden.

Det är viktigt för oss att ha den där beredskapen. När jag för några år sedan satt i Svegfors utredning om att bidra till att kunna evakuera svenskar i kris i utlandet sågs det här med pandemier som en av de utmaningar vår krishantering kan stå inför i framtiden. Därför blev i alla fall jag uppmuntrad av att utrikesminister Margot Wallström i går, när hon läste upp utrikesdeklarationen, gjorde detta till en av de viktiga frågorna. I utrikesdeklarationen står det bland annat:

”Akuta utbrott av epidemier som ebola är en annan påminnelse om hoten mot vår säkerhet. Det gäller även den ökande förekomsten av antibiotikaresistens som är farlig för hälsa och miljö. Regeringen vill effektivisera arbetet inom bland annat WHO för att möta utmaningarna mot vår hälsa. Därför har regeringen för avsikt att bjuda in experter, civilsamhälle och regeringsföreträdare till en särskild konferens.”

Jag tror att detta är en oerhört viktig fråga för framtidens krishantering.

I dag debatterar vi ett betänkande som belyser många olika motioner på många av krisberedskapens områden. Det är glädjande att det finns en stor samstämmighet i synen på samhällets krishantering, men det är också viktigt att vi aldrig låter oss nöjas – inte någon av oss. Vi ska vara pådrivande och ständigt ställa krav på att vi ska ligga i framkant. Ta det inte för givet! Jag har av egen erfarenhet sett att det inte är alltid vi lär oss det vi borde lära oss av de kriser vi har i landet. Vi måste vara pådrivande och aldrig låta oss nöjas, någon av oss.

Fru talman! Eftersom det råder stor samstämmighet kring mycket av det som står i betänkandet vill jag bara lyfta fram ett av områdena, och det gäller motionerna om en särskild utredning om alarmeringstjänsten. Det har tidigare gjorts en utredning om detta, som presenterades förrförra året – SOU 2013:33, Alarmeringstjänstutredningens betänkande. Vi kommer nu att fatta beslut om ytterligare en sådan utredning, och från

Socialdemokraternas sida vill jag bara göra ett par medskick vi tycker är viktiga.

För det första måste alarmeringstjänsten fungera på ett effektivt och säkert sätt. Enskildas möjligheter att få kontakt med polis, räddningstjänst och ambulans i en nödsituation måste säkerställas.

För det andra måste alarmeringskedjan vara väl samordnad för att stärka samverkan, minimera hanteringstiderna och skapa förutsättningar för ett effektivt utnyttjande av samhällets samlade resurser på området.

För det tredje är det i sammanhanget centralt att säkerställa en samordnad alarmeringskedja. Det gäller inte organisationsformen som sådan, även om vi både i utskottet och här begär att man specifikt utreder myndighetsalternativet.

För det fjärde behövs det, för att säkerställa en samordnad alarmeringskedja, en alarmeringstjänst som har ensamrätt på att ta emot och behandla larm. Det får inte vara flera, konkurrerande, instanser som ska ta emot larmen från svenska folket, utan någon måste ha ensamrätt på detta. Annars kommer det att bli kaos.

Slutligen är det angeläget att en inriktning om en samordnad alarmeringstjänst ges så snart som möjligt, för att undvika en allt snabbare fragmentisering på alarmeringsområdet med allt fler aktörer. Om vi inte kommer vidare i den här frågan ser vi detta som en stor fara när det gäller svenska medborgares säkerhet.

Anf. 155 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i försvarsutskottets betänkande och avslag på alla motioner om samhällets krisberedskap.

Samhällets krisberedskap och att den fungerar är något av en grundtrygghet.

Vi vet att trots att vi lever i ett av världens tryggaste länder är aldrig tryggheten större än just hur bra krisberedskapen funkar på alla plan. Vad som kan hota vår trygghet sätter nästan bara fantasin stopp för. Det kan vara alltifrån översvämningar, brand och krig till att det en morgon är blixthalka på någon av våra stora vägar.

Samhällets krisberedskap innebär att värna samhällets funktionalitet och människors liv och hälsa, men inte minst att värna vår demokrati, våra grundläggande värderingar och våra grundlagar.

Motionsbetänkandet vi nu har att debattera innehåller motioner inom en mängd områden. Jag skulle bara vilja lyfta några viktiga frågor.

Krisberedskapen vid stora bränder som branden i Västmanland är en fråga som lyfts fram i en av motionerna. Västmanlandsbranden var just en sådan händelse som rubbade grundtryggheten för många människor och som blev en personlig tragedi för många. En brand av den storleken är samhällsfarlig, och bränder av den storleken har vi länge varit förskonade från. Motionerna har tagit upp att det är dags för en stor nationell genomgång av krisberedskapen, att organisationen är välfungerande och att ansvaret för olika delar är tydligt reglerat. Det kommer också den av

tidigare regering tillsatta utredningen *Skogsbranden i Västmanlands län – lärdomar för framtiden* att tillgodose. Utredningen ska vara klar i höst.

Här handlar det inte bara om resurser, även om resursfrågan också behöver ses över. Det handlar om hur man organiserar och leder insatserna på bästa sätt.

Vi såg hur flera stora bränder bröt ut i somras, men det var bara en brand som fick denna katastrofala omfattning. Därför är det så viktigt att regeringen inte inskränker eller hastar över den stora genomgången av skogsbranden i Västmanland. Det får inte bli enkla och populistiska lösningar, som att allt handlar om att vi förra året hade om inte den absolut varmaste sommaren så kanske en av de varmaste somrarna. Vi kan till exempel inte spara på utredningsresurser för att skapa exempelvis resurser för att minska klimatpåverkan på människan. Resurserna för utredning av branden behövs här och nu just därför att vår beredskapsförmåga är så viktig. Vi måste ha det bästa brandförsvaret och den bästa organisationen för att klara framtida utmaningar.

Fru talman! Principen att den som är ansvarig för en verksamhet under normala förhållanden också är ansvarig i kris är en bra grundprincip, men det måste också vara tydligt när man ska frångå den principen.

Trygghet handlar mycket om att förebygga sådant som annars kan vara farligt. Att alarmtjänster fungerar överallt och alla tider är en förutsättning. Därför är det nu glädjande att alliansmotionen om alarmeringstjänsten nu bifalls.

Regeringen avser nu att tillsätta en sakkunnig person som får i uppdrag att utreda och därefter föreslå vilken den nya myndighetens roll och ansvar ska vara i förhållande till utförare av larmmottagning och behandling av larmen. Vidare ska den sakkunniga personen utreda hur myndigheten bör förhålla sig till lagstiftning för hälso- och sjukvården och de personuppgifter man där har att hantera samt hur tillsynen av verksamheten ska tillgodoses på bästa sätt.

Den gamla utredningen kom med en rad bra tankar och förslag som är viktiga att undersöka vidare. Den viktigaste var hur man på ett bättre sätt kan få till en tydligt sammanhållen larmkedja. Hur organisationen ska se ut bör förstås vara underordnat effektivitet och säkerhet.

Sverige och Finland är goda grannar, och den motion som väckts av Krister Hammarbergh har en bra ansats. Sverige och Finland ska stödja varandra vid eventuella katastrofer och olyckor, speciellt i gränsområdena mellan länderna. Det går dock att tillfredsställa utan att räddningsledningen finns på plats. Det gör att länderna kan hjälpa varandra över gränsen men att respektive land självt har yttersta befäl, vilket dock kan var på distans. Det gör att vi ser det som möjligt att stöd från grannland finns utan en förändring i regelverk. Ett utökat samarbete ser utskottet som värdefullt. Det aviserade nordiska räddningstjänstsamarbetet, Nordred, är ett sådant.

Fru talman! Klimatanpassning vad avser översvämningsrisk och rasrisk har tagits upp av flera motionärer. Här pågår mycket arbete, och regeringen har lämnat uppdraget till flera myndigheter att ta fram underlag

för anpassning till förändrat klimat. Dock är det värt att framhålla att enskilda kommuner och regioner behöver vara tydliga och driva projekt som om de inte kommer på plats kan få förödande effekter för inte bara ett närområde utan ett större område. En sådan risk är Slussen i Stockholm. Där är risken för översvämning hög, enligt MSB:s rapport *Konsekvenser av en översvämning i Mälaren*, eftersom tillrinningen av vatten till sjön Mälaren riskerar att bli större än möjligheten att tappa ut vatten i Östersjön. En stor översvämning här kan få allvarliga konsekvenser för viktiga samhällsfunktioner i Mälardalen, till exempel energi, sjukvård och transporter. Det är en risk som vi alla måste ta på största allvar.

Anf. 156 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på Lotta Olsson.

Jag hängde egentligen bara upp mig på en sak, och det var när Lotta Olsson sade att vi inte ska ägna oss åt att dra populistiska slutsatser av utredningen om branden i Västmanland och att vi inte ska spara på utredningsresurser. Det är lite intressant eftersom det var ni som drog in utredningsresurserna i budgeten. Det är ju er budget som gäller, och där har utredningsresurserna dragits in med flera hundra miljoner. Hur kan ni då genom er budget först säga att ni vill dra in på utredningsresurserna och när regeringen sedan får leva med er budget och konsekvenserna av den säga att ni inte ska snåla på utredningsresurserna? Ni kan ju inte göra både och. Ni får väl föreslå ordentligt med resurser till utredningstjänsten, och sedan kan vi hantera det. Ni får ha någon konsekvens i hur ni resonerar.

Anf. 157 LOTTA OLSSON (M) replik:

Fru talman! Vi har inte härlett siffrorna till just den här utredningen. Den här utredningen är en enmansutredning som skulle tillföras resurser. Det är fråga om en relativt liten summa, så vi anser att resurserna går att omfördela, för det här är enormt viktigt.

Resurserna har runnit i väg enormt mycket. Vi ser att vi inte kan klara av en sådan storbrand. Förutom de tragedier och det elände som det har blivit för Västmanland kostar det enorma samhällsresurser, så vi tycker att det är helt fel prioritering att banta resurserna till just det här.

Anf. 158 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Fru talman! Jag måste ändå säga att jag tycker att det är väldigt inkonsekvent. Först drar man in åtskilliga, ja, hundratals miljoner från utredningsresurserna. Sedan står ni här i kammaren och säger att just en här utredning skulle ha resurser. Var ska de då tas ifrån? Sjukvården? Vilket område ska stå tillbaka?

Det blir ju definitivt konsekvenser när man drar in så mycket pengar som ni har gjort genom er budget till utredningsresurser. Då är det det här ni får leva med. Någonstans får det konsekvenser.

Jag har själv varit både parlamentarisk utredare och ensamutredare, och jag vill säga att med det här upplägget finns ändå en garant för att det inte är vem som helst som kommer att dra slutsatserna av detta. Det är den

bästa myndigheten vi har på området med de främsta experterna vi har anställda i samhällets tjänst vad gäller krishantering med stor erfarenhet.

Det är inga dramatiska kompromisser det handlar om. Detta handlar om att vi lever med er budget. Vi drar de konsekvenserna, och då måste vi hitta ett sätt att säkerställa både att vi gör en bra utredning och att vi har bra slutsatser. Vi använder de bästa vi har på krishanteringsområdet som är anställda av samhället.

Det finns faktiskt, tycker jag själv när jag reflekterar över det, en stor poäng att man har både en ensamutredare och en myndighetsdel i det här sättet att bygga upp det på. Men någonstans får det konsekvenser när man drar in så många miljoner från utredningsresurserna. Nästa år kanske ni bidrar till att öka utredningsresurserna. Det ser vi fram emot.

Anf. 159 LOTTA OLSSON (M) replik:

Fru talman! Det låter betryggande att Kent Härstedt ser att den här utredningen är så pass viktig och att den ändå ska få den tyngd och den kvalitet som den behöver ha. Vi vill ju inte se att historien upprepar sig. Då tycker jag att Socialdemokraterna och Miljöpartiet får dra åt svångremmen och titta om det inte finns resurser någon annanstans så att man lägger det på den här utredningen. Det kan inte vara helt utan anledning att den här branden blev så stor medan andra bränder som startade exakt samma tid och med exakt samma förhållanden faktiskt fick en helt annan utgång. Det finns mycket elände som kan besparas oss om vi kan se vad det var som var den stora skillnaden.

Anf. 160 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Samhällets krisberedskap handlar om att säkerställa att människor som råkar i nöd ska få hjälp av samhället. Men det handlar inte bara om hjälp i den akuta situationen. Att vi har ett krisberedskapssystem som fungerar handlar också om trygghet för människor – tryggheten i att det finns hjälp att få om olyckan eller krisen står för dörren.

Fru talman! I dagens betänkande behandlar vi många viktiga aspekter av det som utgör samhällets totala krisberedskap. Det är delar som tillsammans bildar den helhet som krävs för att vi gemensamt ska klara av de kriser som ett samhälle kan stå inför.

Under denna debatt tänker jag dock fokusera på två områden: systemfrågor gällande krisberedskap och särskild utredning om alarmeringstjänsten.

Fru talman! Vi lever i en värld i ständig förändring där vi hela tiden måste anpassa oss till de nya risker och förhållanden som finns i vår omvärld. Men det handlar också om att anpassa oss till ett föränderligt klimat där vi de senaste åren har haft både skogsbränder och översvämningar.

För mindre än ett år sedan fick vi uppleva en av de värsta skogsbränderna som vi haft i vårt land. Skogsbranden runt Sala i Västmanland krävde en stor samhällsinsats för att kunna minimera skadorna. I räddningsarbetet var det inte bara det offentliga i form av

räddningstjänst, militär och myndigheter som bidrog utan även frivilliga i form av enskilda människor och organisationer.

Det tillsattes en utredning som skulle dra lärdom av de erfarenheter som finns från den stora insats som skedde och vad däri som kunde göras bättre. Utredningens slutsatser kommer att vara en viktig grund för att vi ska kunna fortsätta stärka Sveriges krisberedskap och minska vår sårbarhet vid större naturkatastrofer.

Samtidigt pågår det flera andra processer som kartlägger säkerhetsrisker i vårt samhälle. Inte minst gör Myndigheten för samhällsskydd och beredskap årliga bedömningar av samhällets förmågor, risker och sårbarhet. Man identifierar också och genomför åtgärder för krisberedskapen.

Tyvärr kan man konstatera att det inte bara är naturen som kan sätta vårt samhälle på prov. Nya former av cyberkrigföring, den utveckling vi har sett i Ryssland och den internationella terrorismen är andra faktorer som påverkar Sverige och vår säkerhet. Detta är förhållanden som vi kommer behöva förhålla oss till, inte minst då det nu förbereds ett nytt inriktningsbeslut på försvarsområdet.

Det är ett flertal processer som nu är igång för att kartlägga samhällets sårbarhet och säkerhet. Detta är väldigt viktigt, för på detta område behövs ett grundläggande och genomarbetat material.

Fru talman! När vi råkar i nöd har vi i Sverige larmnumret 112. När vi ringer detta nummer ska vi vara säkra på att vi ska kunna få hjälp från räddningstjänsten i tid och att våra larm hanteras på bästa sätt. År 2013 presenterades en utredning som konstaterar att det finns förbättringsåtgärder att göra för att vi ska få en bättre alarmeringstjänst.

Bland annat har man pekat på gränsdragningsproblematiken och svårigheterna när det kommer till ansvarsfördelningen. Utredningen noterade att det finns tendenser till fragmentisering av alarmeringssystemet och att detta riskerar att i framtiden bidra till en försvårad samordning och i slutänden att nödställda människor inte får den hjälp de behöver.

Det är därför ett viktigt initiativ som nu ligger i utskottets betänkande: att vi, så som Alliansen motionerade om, menar att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lämna förslag till hur en sammanhållen myndighet för alarmeringstjänsten bör organiseras.

Som utredningen skriver menar vi att det finns ett behov av bättre nationell samordning och styrning för att på så sätt nå en tydligare ansvarsfördelning och större möjligheter att nå ett bättre helhetsperspektiv.

Fru talman! I morse var jag på en träff med riksdagens scoutnätverk. Scouting är ett viktigt exempel på utbildningsverksamhet i vårt samhälle som bidrar till att stärka vår krisberedskapsförmåga. Själva grunden för en scouts engagemang och arbete vilar på omtanken och ansvarstagandet för sig själv och andra människor.

Denna morgon läste jag också en notis i en av morgontidningarna om att svenskar inte klarar sig i kris. Om Sverige skulle drabbas av en allvarlig kris skulle människor bara klara sin självförsörjning i högst ett dygn enligt

en nyligen gjord enkät från Nationellt centrum för krishanteringsstudier vid Försvarshögskolan som på uppdrag av MSB utfört studien via en enkät till beredskapssamordnare i kommuner, landsting och länsstyrelser.

Visserligen varierar det hur många elreservaggregat vi har hemma i bostaden, hur många kubikmeter ved vi har klivit och torkat, hur vattenförsörjningen ser ut och hur mycket älgkött som finns i våra frysboxar. Men om resultatet av denna enkät visar hur verkligheten faktiskt ser ut är situationen väldigt allvarlig och vi har ett sårbart samhälle. Det är väl värt att fundera över hur vi ska kunna stärka det dagliga förebyggande arbetet. Inte minst vi förtroendevalda på alla politiska nivåer, här i kammaren och ute i landet, måste ta vårt ansvar för att det finns förutsättningar för en fungerande daglig krisberedskap.

Jag nämnde scoutens engagemang tidigare, och en scout sägs ju också möta svårigheter med gott humör. Det här är en viktig utgångspunkt för hur vi tillsammans kan välja att tackla de situationer som uppstår och samverka på bästa sätt för att tillsammans stärka vår krisberedskap.

Kommunernas lokala utvecklingsarbete tillsammans med bland annat civilförsvaret, hemvärn, LRF, polis, räddningstjänst, kyrka, Röda Korset, landsting och diverse företag är grunden för att ha en god beredskap i hela landet. Med regelbunden utbildning, dialog och erfarenhetsutbyten stärks förutsättningarna för en god krisberedskap. Där finns också utvecklingsgrupperna och byalagen, lokalkännedomen, kontaktnäten och den praktiska förmågan att få till saker snabbt vid skarpa extraordinära lägen.

Fru talman! Det är en föränderlig värld vi lever i, och att vi som samhälle måste se till att vi har en beredskap för kriser i framtiden är en självklarhet. Det förebyggande perspektivet måste genomsyra hela samhället och alla politiska ansvarsområden. Det handlar om människors trygghet och vår beredskap för att rädda liv och hem så att vi når ett mer hållbart samhälle.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 161 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Kent Härstedt har sagt väldigt många kloka ord i kväll, och det har också många andra här. Av sju papper har jag två kvar med några saker som inte har nämnts här. Det finns inte skäl att gå in i någon större polemik. Men jag har några saker här som kanske kan föranleda någon väckarklocka.

Jag börjar med MSB. Jag anser att den myndigheten borde öva betydligt mycket mer och ha ett annat ansvar. Jag tror inte att det ganska nya systemet där ansvaret trycks ned till kommunerna är tillräckligt bra. När jag läser dokumentationen hittar jag alltför mycket samverkan. Jag skulle gärna vilja byta ut det ordet på många ställen mot samordning.

Vem är samordningsansvarig? Skillnaden är att vi kan samverka men gå åt varsitt håll när vi inte är överens. Men om du har samordningsansvaret fattar du beslut. Vi är oense, men du gör så här.

Punkt och slut. Det samordningsansvaret tycker jag att man ska uttrycka tydligare för MSB och andra som borde ha ett övergripande ansvar.

Jag tycker också att de spelövningar där man övade har försummats. Jag vet att det pågår sådana övningar. Men jag tycker inte att de leds på ett professionellt sätt. Det är en nyckel till att kunna förbereda sig bättre än vad man gjort. Det verkar som att vi går tillbaka till ruta noll varje gång.

Vi kan titta på branden. Frivilligorganisationerna ska till exempel enligt signalerna få ett minskat stöd. Det tycker jag är direkt kontraproduktivt. Frivilligorganisationer är oerhört viktiga när man arbetar i krissituationer.

Vi kan ta några exempel från branden där man inte hade övat, eftersom det inte kunde bli sådana bränder. Brandslangarna räckte inte till. Var finns slangarna? Vi kanske kan hämta där eller där. Övar man det med olika scenarier och med skickliga spelledare får man en träff på de problem som det innebär med stora katastrofer.

Jag har själv varit runt på den tiden både med helikopter och annat vid stora översvämningar. Det var på ett annat sätt när Civilförsvarsmyndigheten arbetade med de frågorna. Där skulle man kunna resonera tillsammans och komma på relativt kloka lösningar om vi tittar på hur vi gjorde förr. Allt var inte bättre förr, men det var definitivt inte heller sämre på många ställen. Det är en sak. Därför förordar vi i vår motion att man från MSB ska ta ett övergripande ansvar i det stycket.

Alla de statliga beredskapslagren med livsmedel, livsmedelsråvaror och sådant avskaffades och lades ned i samband med EU-inträdet, som man kan koppla det till. Det har fått som följdverkan att sårbarheten ökar.

Jag ska välja ett område, och det är el. Vad händer när elen försvinner? Vi tog ett litet spel som vi hade förut. Man stänger av elförsörjningen av någon anledning. Den försvinner. Hur tankar ni bilarna? Hur tankar försvaret? Det finns ett antal basstationer som har reservaggregat. Men Sverige stannar ju.

Hur ska du tanka? Kontokorten fungerar inte. Du får ingen kontroll. Banksekretess gör att du inte får ut några uppgifter. Alla har inte kontanter. Hur får du upp drivmedlet? Du får inte upp något drivmedel. Det går inte. Du stannar.

Hur gjorde man förr? Vi hade reservaggregat. Du hade A-stationer för armén och C-stationer för de civila. De hade kontrakterad personal som skulle arbeta kvar i händelse av ofred och krissituationer. De skulle jobba kvar där. Det var deras uppgift. Då kan du tanka, och då startar reservaggregaten. Det är borta nu.

Dessa saker tycker jag att man borde reflektera över när man gör spelen. Man kanske skulle ålägga ett antal stationer i Sverige att ha reservaggregat. Vem ska betala det? Det är kanske så att man får överväga om man ska ha statliga bidrag till just detta av beredskapsskäl. Det kostar 100 000–200 000 kronor att installera detta.

Det är ett sätt att göra det. Det finns säkert andra sätt. Alla större enheter i Sverige är ungefär 900. Det är en bra slant. Man måste identifiera

desss saker. Sedan kanske man inte alltid kan införa allting samma dag eller i nästa vecka. Men man borde titta på det.

All personal vid servicestationer kanske skulle vara kontrakterade. Det skulle vara ett sätt. De kunde arbeta vid sina arbetsplatser. Det är borta nu. Personalen skulle kunna betjäna dessa platser, och rekvisitioner skulle gälla. De kan lämna ut till militära enheter och civila mot rekvisition. Det talar man inte om.

Detta gäller på område efter område. De övriga har ni berört. Vi har ingen annan uppfattning från Sverigedemokraterna. Det här är viktiga frågor. Tillsammans tror jag att vi kan komma på jättebra lösningar.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 februari.)

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motion

med anledning av prop. 2014/15:50 Förändrad nedsättning av socialavgifterna för unga
2014/15:3035 av Mattias Karlsson m.fl. (SD)

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 februari

2014/15:277 Särskild löneskatt för äldre

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:278 Livsmedelsstrategin

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:279 Miljöskadliga subventioner

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:280 Demografisk utmaning för arbetsmarknaden

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 februari

2014/15:208 Fiskerinäringen i Sverige

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:209 Insatser mot undernäring

av *Catharina Bråkenhielm* (S)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:210 Långsiktig forskningspolitik

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 februari

2014/15:185 Rättstrygghet vid vård av personer med missbruksproblem

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:186 Det personliga hälsokontot Hälsa för mig

av *Emma Henriksson* (KD)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:191 Skyddet för djurnäringarna

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:192 Rättsväsendets prioritering av arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister

av *Cecilia Widegren* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:188 Griskastrering

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:190 Korrekt statistik över gränspendlare

av *Håkan Svenneling* (V)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:195 Reform av namnlagen

av *Robert Hannah* (FP)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:197 Klimatmål

av *Fredrik Malm* (FP)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:196 Förändrad arrendelagstiftning

av *Johan Andersson* (S)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 18.58.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.51,

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54

av andre vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 150 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Meddelande om namnändring	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Tillämpning i fråga om Ryssland av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner	2
Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU3	2
(Beslut fattades under § 11.)	2
§ 6 Översynen av Arbetsförmedlingen	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU6	3
Anf. 1 RAIMO PÄRSSINEN (S)	3
Anf. 2 MARCO VENEGAS (MP)	5
Anf. 3 ALI ESBATI (V)	6
Anf. 4 HANIF BALI (M)	8
Anf. 5 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	9
Anf. 6 HANIF BALI (M) replik	10
Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	10
Anf. 8 HANIF BALI (M) replik	10
Anf. 9 ALI ESBATI (V) replik	11
Anf. 10 HANIF BALI (M) replik	11
Anf. 11 ALI ESBATI (V) replik	12
Anf. 12 HANIF BALI (M) replik	13
Anf. 13 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	13
Anf. 14 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	15
Anf. 15 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	15
Anf. 16 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	16
Anf. 17 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	16
Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C)	17
Anf. 19 ROGER HADDAD (FP)	18
Anf. 20 ANNIKA QARLSSON (C) replik	20
Anf. 21 ROGER HADDAD (FP) replik	20
Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C) replik	20
Anf. 23 ROGER HADDAD (FP) replik	20
Anf. 24 ALI ESBATI (V) replik	20
Anf. 25 ROGER HADDAD (FP) replik	21
Anf. 26 ALI ESBATI (V) replik	21
Anf. 27 ROGER HADDAD (FP) replik	22
Anf. 28 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	22
Anf. 29 ROGER HADDAD (FP) replik	23
Anf. 30 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	23
Anf. 31 ROGER HADDAD (FP) replik	24
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	24

(Beslut fattades under § 11.).....	26
§ 7 Vissa kulturfrågor	26
Kulturutskottets betänkande 2014/15:KrU2.....	26
Anf. 33 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	26
Anf. 34 ROSSANA DINAMARCA (V).....	27
Anf. 35 ANNA WALLENTHEIM (S).....	28
(forts. § 9).....	29
Ajournering	30
Återupptagna förhandlingar	30
§ 8 Frågestund	30
Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Signalspaningen i Östersjöområdet</i>	30
Anf. 37 LENA ASPLUND (M).....	30
Anf. 38 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	30
Anf. 39 LENA ASPLUND (M).....	31
Anf. 40 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	31
<i>Regeringens syn på riksdagens tillkännagivanden</i>	31
Anf. 41 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	31
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	32
Anf. 43 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	32
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	32
<i>Momsreglerna för den ideella sektorn</i>	32
Anf. 45 PER ÅSLING (C).....	32
Anf. 46 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	32
Anf. 47 PER ÅSLING (C).....	33
Anf. 48 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	33
<i>Åtgärder mot ungas utanförskap</i>	33
Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (S).....	33
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
Anf. 51 EVA-LENA JANSSON (S).....	34
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
<i>De svenska mjölkföretagens framtid</i>	35
Anf. 53 ÅSA COENRAADS (M).....	35
Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	35
Anf. 55 ÅSA COENRAADS (M).....	35
Anf. 56 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	35

<i>Barnkonventionen som svensk lag</i>	36
.....	36
Anf. 57 LINDA SNECKER (V).....	36
Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
Anf. 59 LINDA SNECKER (V).....	36
Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	37
<i>Samarbetsavtalet med Saudiarabien</i>	37
.....	37
Anf. 61 FREDRIK MALM (FP).....	37
Anf. 62 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	37
Anf. 63 FREDRIK MALM (FP).....	37
Anf. 64 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	38
<i>De skyddade marina områdena</i>	38
.....	38
Anf. 65 EMMA NOHRÉN (MP).....	38
Anf. 66 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	38
Anf. 67 EMMA NOHRÉN (MP).....	38
Anf. 68 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	39
<i>Vårdvalet</i>	39
.....	39
Anf. 69 EMMA HENRIKSSON (KD).....	39
Anf. 70 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	39
Anf. 71 EMMA HENRIKSSON (KD).....	40
Anf. 72 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	40
<i>Kärnkraftens framtid i Sverige</i>	40
.....	40
Anf. 73 FINN BENGTTSSON (M).....	40
Anf. 74 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	41
Anf. 75 FINN BENGTTSSON (M).....	41
Anf. 76 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	41
<i>Arbetsgrupp för asylmottagande</i>	42
.....	42
Anf. 77 MARKUS WIECHEL (SD).....	42
Anf. 78 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42
Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD).....	42
Anf. 80 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	43
<i>Viltförvaltningen</i>	43
.....	43
Anf. 81 ISAK FROM (S).....	43
Anf. 82 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43
Anf. 83 ISAK FROM (S).....	44
Anf. 84 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	44
<i>Vikten på lastbilar</i>	44
.....	44
Anf. 85 STEN BERGHEDEN (M).....	44
Anf. 86 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	44

Anf. 87 STEN BERGHEDEN (M)	44
Anf. 88 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	45
<i>Utbetalning av skadestånd till brottsoffer</i>	
.....	45
Anf. 89 JOHAN HEDIN (C)	45
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	45
Anf. 91 JOHAN HEDIN (C)	46
Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	46
<i>Elförsörjningen</i>	
.....	46
Anf. 93 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	46
Anf. 94 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	46
Anf. 95 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	47
Anf. 96 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	47
<i>Översynen av Arbetsförmedlingen</i>	
.....	47
Anf. 97 ROGER HADDAD (FP)	47
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	47
Anf. 99 ROGER HADDAD (FP)	48
Anf. 100 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	48
<i>Skatteflykt via hemliga bankkonton</i>	
.....	48
Anf. 101 DANIEL SESTRAJCIC (V)	48
Anf. 102 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	49
Anf. 103 DANIEL SESTRAJCIC (V)	49
Anf. 104 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	49
Anf. 105 TREDJE VICE TALMANNEN	50
§ 9 (forts. från § 7) Vissa kulturfrågor (forts. KrU2)	50
.....	50
Anf. 106 EVA LOHMAN (M)	50
Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP)	51
Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	53
Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik	53
Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	53
Anf. 111 NICLAS MALMBERG (MP) replik	54
Anf. 112 PER LODENIUS (C)	54
Anf. 113 BENGT ELIASSON (FP)	56
Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	57
Anf. 115 BENGT ELIASSON (FP) replik	57
Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	58
Anf. 117 BENGT ELIASSON (FP) replik	58
Anf. 118 LARS-AXEL NORDELL (KD)	58
Anf. 119 NICLAS MALMBERG (MP) replik	60
Anf. 120 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	61

Anf. 121 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	61
Anf. 122 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	61
(Beslut fattades under § 11.).....	62
Ajournering	62
Återupptagna förhandlingar	62
§ 10 Val av justitieombudsman	62
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	63
UU3 Tillämpning i fråga om Ryssland av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner	63
AU6 Översynen av Arbetsförmedlingen	63
KrU2 Vissa kulturfrågor.....	63
§ 12 Register över tillträdesförbud vid idrottsarrangemang	64
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU6.....	64
Anf. 123 LINDA SNECKER (V).....	64
Anf. 124 PETTER LÖBERG (S)	65
Anf. 125 KRISTER HAMMARBERGH (M)	67
Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD)	69
Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	69
Anf. 128 JOHAN HEDIN (C)	70
Anf. 129 JOHAN PEHRSON (FP)	71
(Beslut skulle fattas den 18 februari.).....	72
§ 13 Tydligare reaktioner på ungas brottslighet	72
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU9.....	72
Anf. 130 ARHE HAMEDNACA (S)	72
Anf. 131 ELLEN JUNTTI (M)	75
Anf. 132 ADAM MARTTINEN (SD)	77
Anf. 133 ELLEN JUNTTI (M) replik	79
Anf. 134 ADAM MARTTINEN (SD) replik	79
Anf. 135 ELLEN JUNTTI (M) replik	79
Anf. 136 ADAM MARTTINEN (SD) replik	80
Anf. 137 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	80
Anf. 138 ELLEN JUNTTI (M) replik	81
Anf. 139 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	81
Anf. 140 ELLEN JUNTTI (M) replik	81
Anf. 141 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	82
Anf. 142 JOHAN HEDIN (C)	82
Anf. 143 JOHAN PEHRSON (FP)	83
Anf. 144 ADAM MARTTINEN (SD) replik	85
Anf. 145 JOHAN PEHRSON (FP) replik	85
Anf. 146 ADAM MARTTINEN (SD) replik	85
Anf. 147 JOHAN PEHRSON (FP) replik	86
(Beslut skulle fattas den 18 februari.).....	86

§ 14 Riksrevisionens rapporter under 2014 om regeringens och Försvarsmaktens genomförande av riksdagens beslut om försvaret.....	86
Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU3	86
Anf. 148 ROGER RICHTOFF (SD)	86
Anf. 149 PETER JEPPSSON (S)	88
Anf. 150 LENA ASPLUND (M).....	90
Anf. 151 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	91
(Beslut skulle fattas den 18 februari.).....	92
§ 15 Samhällets krisberedskap	93
Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU6	93
Anf. 152 MIKAEL JANSSON (SD).....	93
Anf. 153 BIRGER LAHTI (V).....	95
Anf. 154 KENT HÄRSTEDT (S)	96
Anf. 155 LOTTA OLSSON (M)	99
Anf. 156 KENT HÄRSTEDT (S) replik	100
Anf. 157 LOTTA OLSSON (M) replik.....	101
Anf. 158 KENT HÄRSTEDT (S) replik	101
Anf. 159 LOTTA OLSSON (M) replik.....	101
Anf. 160 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	102
Anf. 161 ROGER RICHTOFF (SD)	104
(Beslut skulle fattas den 18 februari.).....	105
§ 16 Bordläggning	105
§ 17 Anmälan om interpellationer	105
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	106
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	106
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 18.58.	107